

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI**

Yahya PASİNLİOĞLU

110121

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

YÜKSEK ÖĞRETİMDE YURTKUR

110121

Yüksek Lisans Tezi

**Tez Yöneticisi
Yrd.Doç.Dr.Ali Sinan BİLGİLİ**

ERZURUM-2002

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma İlköğretim Anabilim Dalı'nın Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı'nda jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman Jüri

Yrd.Doç.Dr.A.Sinan BİLGİLİ

Jüri

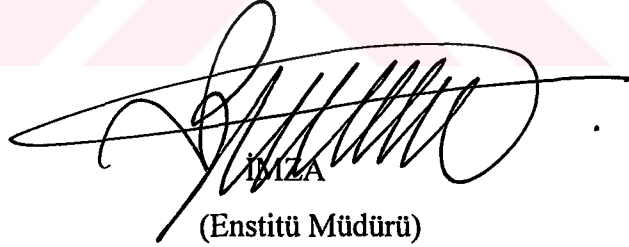
Yrd.Doç.Dr.Selahattin TOZLU

Jüri

Yrd.Doç.Dr.Tuncay CEYLAN

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir...../...../

İMZA
(Enstitü Müdürü)

Doç.Dr.Vahdettin BAŞÇI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ YÜKSEK ÖĞRETİMDE YURTKUR

Yahya PASİNLİOĞLU

2002 Sayfa 97

Jüri:Yrd.Doç.Dr.Ali Sinan BİLGİLİ

Yrd.Doç.Dr.Selahattin TOZLU

Yrd.Doç.Dr.Tuncay CEYLAN

Yurtkur, yüksek öğrenim gören öğrencilere kredi vermek, yurtlar yaptırmak ve yurt işletmesini sağlamak sureti ile Türk Gençlerinin yüksek öğrenimlerini, sosyal ve kültürel gelişmelerini kolaylaştırmak amacı ile 1961 yılında 351 sayılı kanunla kurulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak merkezde Genel Müdürlük, taşrada 20.Bölge Müdürlüğü ve 191 Yurt Müdürlüğü'nde hizmet vermektedir.

Yurtkur, 200.000'e yakın öğrenciyi barındırırken, 412.304 öğrenciye katkı, 400.000'den fazla öğrenciye öğrenim kredisi vermektedir. Sosyo-kültürel ve sportif faaliyetlerle öğrencilerin ders dışı zamanlarını değerlendirmeleri desteklenmekte, psikolojik problemlerinin çözümü için psiko-sosyal servisler yaygınlaştırılmaktadır. Öğrencilere beslenme katkısı yapılmaktadır.

Öğrencilerin, odaların kalabalık olmasından, yurtların fiziki yapısından, kantin, kafeterya hizmetlerinden, yurt kurallarından, idareci öğrenci ilişkilerinden, arkadaş ilişkilerinden, ulaşım zorluklarından ve ekonomik zorluklardan kaynaklanan problemleri bulunmaktadır. Bu problemlerin çözümü için gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Bu araştırmada örnek olarak incelediğimiz modeller sonucunda yeni bir model önerisi sunarak öğrencilerin problemlerini ortadan kaldırarak, daha başarılı olmaları için yapılması gerekenler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

ABSTRACT
MASTER THESIS
“YURTKUR” IN HIGHER EDUCATION

Yahya PASİNLİOĞLU

2002 Page 97

Jury: Assist.Prof.Ali Sinan BİLGİLİ

Assist.Prof.Selahattin TOZLU

Assist.Prof.Tuncay CEYLAN

“Yurtkur” was founded in 1961 on article 351 to introduce better possibilities of higher education and contribute to social and cultural development of university students through providing them with grants, accommodations. With its 20 regional and 191 Local directorates it carries out its responsibilities under the control of the Turkish Ministry of Education.

“Yurtkur” provides accommodation for almost 200.000 students and grants for more than 400.000. Moreover, it supports students socio-cultural and sport activities, and extends the psycho-social services for producing solutions for their problems. It also contributes to their better feeding.

Students are usually faced with some problems such as over-crowded and inconvenient rooms, insufficient services of canteen and cafeterias, strict rules of the dormitories, lack of mutual understanding and affection between officials and residents, lack of public transportation and economic difficulties. These problems should in no time be solved.

In this study, as a result of careful analysis of various new models, an ideal one is introduced to get rid of all these problems.

ÖNSÖZ

Geleceğimizin teminatı olan gençlerin yüksek öğrenimlerine yardımcı olmak, barınma-beslenme ve kredi vermek suretiyle maddi ihtiyaçlarını karşılayarak destek olmak, sosyal-kültürel ve sportif faaliyetlerle onların bedensel ve ruhsal gelişmelerini sağlamak görevini yürüten Yurtkur, yüksek öğretimde önemli bir yere sahiptir.

Kurulduğu günden beri hizmetlerini artırarak sürdüren, Yurtkur, gelecekte bütün yüksek öğrenim gören gençlerin barınma-beslenme ihtiyaçlarını karşılamak ve maddi yönden daha fazla destek olmak için gayret sarfetmektedir.

Bu çalışmada, Yüksek öğretimde Yurtkurun yeri ve önemi ele alınmıştır. Çalışma; giriş, üç bölüm ve sonuç kısımlarından oluşmaktadır.

Çalışmamızın giriş kısmında, Yurtkur'un kuruluşu, tarihçesi ve teşkilat yapısı, birinci bölümde, Yurtkur'un Yüksek öğretimdeki yeri ve önemi, ikinci bölümde, Yükseköğretim öğrencilerinin yurtlardan kaynaklanan sorunları ve çözüm önerileri, üçüncü bölümde, başka ülkelerden örnek verilerek yeni bir model önerisi sunulmuştur.

Araştırmanın her safhasında fikirlerini ve yardımlarını esirgemeyen, bu araştırmada büyük emeği bulunan sayın hocam Yrd.Doç.Dr.Ali Sinan BİLGİLİ'ye teşekkürü bir borç bilirim.

Yahya PASİNLİOĞLU

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
ÖNSÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YURTKUR'UN YÜKSEK ÖĞRETİMDEKİ YERİ

1-Yurtkur'un Eğitime Katkıları.....	19
1.1.Yurtkur'un Barınma ve Beslenme Hizmetleri İle Yüksek Öğrenim Gören Gençlerin Eğitimlerine Katkıları.....	20
1.2.Yurtkur'un Öğrenim ve Katkı Kredisi Vermek Suretiyle Yüksek Öğrenim Gören Gençlerin Eğitimlerine Katkıları.	26
1.3.Yurtkur'un Kütüphane ve Bilgisayar Hizmetleri İle öğrencilerin Eğitime Katkıları.....	40
2- Yurtkur'un Sosyalleşmeye Katkıları.....	44
3- Yurtkur'un Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirmeye Katkıları.....	49
3.1.Yurtkur'a Bağlı Yurtlarda Sosyo-Kültürel ve Sportif Faaliyetler.....	51

İKİNCİ BÖLÜM

YURTKUR'A BAĞLI YURTLARDA BARINAN ÖĞRENCİLERİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1-Sorunlar.....	56
1.1.Yurttan Kaynaklanan Sorunlar.....	57
1.2. Ders ve Başarı Durumundan Kaynaklanan Sorunlar.....	60
1.3.Geleceğe Yönelik Kaygılardan Kaynaklanan Sorunlar.....	61
1.4.Yurtlarda Barınan Öğrencilerin Ekonomik Sorunları.....	61
1.5. Karşı Cinsle Arkadaşlıklardan Kaynaklanan Sorunlar.....	62
1.6. Oda Arkadaşlıklarından Kaynaklanan Sorunlar.....	63
1.7. Yurtlarda Barınan Öğrencilerin Psikolojik Sorunları.....	64
1.8.Yurtlarda Öğrencilerin Siyasi Görüşleri Nedeniyle Yaşadıkları Sorunlar.....	65
2-Çözüm Önerileri.....	66

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1-Almanya Örneği.....	69
2-Türkiye ODTÜ Örneği.....	70
3-Yurkur’a Bağlı Özel Statülü Yurtlar.....	70
4-Kanada Laval Örneği.....	71
5-Fransa Örneği.....	73
6-Yeni Bir Model Önerisi.....	75
SONUÇ.....	78
BİBLİYOGRAFYA.....	80
EKLER.....	82
ÖZGEÇMİŞ.....	97

GİRİŞ

YURTKUR'UN KURULUŞU, TARİHÇESİ VE TEŞKİLAT YAPISI

Eğitim ve öğretim insanın çevresiyle uyumunu sağlayan, insana bilgi ve beceri kazandıran faaliyetlerdir. Bu faaliyetler insanlığın tarihi kadar eskiye dayanmaktadır. Bilinen en eski zamanlardan beri süregelen eğitim-öğretim faaliyetleri zamanla kurumlaşarak bir sisteme oturtulmaya çalışılmıştır. Bu faaliyetlerin yürütüldüğü müesseseler hep mabetlerin etrafında teşekkül ettirildiği görülmektedir.

Tarihimize bakıldığında, gerek İslam'dan önce ve gerekse İslam'dan sonra kurulan eğitim-öğretim müesseselerinde, öğrencilerin barınma ve beslenme ihtiyaçlarını karşılamak üzere birtakım tedbirlerin alındığı müşahade edilmektedir. Yüksek öğretim müesseseleri olarak medreselerin tarihimizde önemli bir rolü vardır. Bilinen ilk medrese Nişabur'da kurulmuştur.

“Medreselerin devlet eliyle kurulması, tahsilin meccânî olması ve medrese teşkilatının en küçük ayrıntılarına kadar tesbiti Selçukluların eseridir”¹ Bu medreselerde, öğrenciler eğitim ve öğretimlerini yaparken teşekkül ettirilen yurtlarda kalması ve tahsis edilen imaretlerde beslenmeleri sağlanmıştır.

“Alparslan, veziri Nizamülmülk ile Nişâbûr'da camiin kapısında elbiseleri perişan gençleri görünce, bunun sebebini sorar; Nizamülmülk de O'na “Bunlar insanların en şereflipleri olup, dünya zevki bulunmayan ilim taliplileridirler” cevabını verir. Bunun üzerine Alparslan, kendilerine bir yurt yapılmasını ve maaş verilmesini emretmiştir.”²

Selçuklu medreselerinde alim ve talebelere maaş tahsisinden başka, ilmî teşvik maksadıyla çalışkan ve kabiliyetliler için vakıf tahsisatından 100, 500 ve 1000 altın mükafatlar da konuyordu.

Selçuklu medreselerinin önemli bir özelliği de getirmiş olduğu fırsat eşitliğidir. Devletin himaye ettiği medreselerde fakir talebelerin ilim tahsil etme fırsatı daha genişti³.

Bağdat Nizamiye Medresesi'nde aralarında memleketin en ileri gelenlerinin çocukları yanında, en fakir aile çocuklarının da bulunduğu 6.000 talebe aynı anda eğitim-öğretim görüyordu⁴.

Selçuklularda üniversite tahsili gören öğrencilerin hepsi parasız öğrenim görmekteydi. Fakir öğrencilere ayrıca bütçeden para da veriliyordu. Selçuklu medreseleri hakkında bilgi

¹ Cahit BALTACI, XV-XVI. Asırlarda Osmanlı Medreseleri, İstanbul, 1979, s.7.

² Cemal ANADOLU, Fâzile ABBASOVA, Türk Kültür ve Medeniyeti, İstanbul, 2001, s.347.

³ ANADOL-ABBASOVA, s.347-348.

⁴ Çetin SENGÜR, “Görüşler Düşünceler”, Yeryüzünün İlk Üniversitesi, Zaman, 19.04.1992, s.2.

veren İbn Cübeyr şöyle der: “Bütün Şark memleketlerinde ilim talebeleri için pek çok imkânlar hazırlanmıştır. Herşeyden önce geçim derdi, öğrencilerin zihinlerini meşgul etmeyecektir.”⁵

Osmanlı döneminde medreseler yüksek öğrenim görülen müesseseler olarak daha da geliştirilmiştir. “Osmanlı medreselerinin sayısını bugün için katıyetle söyleyebilmek güç olmakla birlikte tedkik edildiğinde Osmanlılardan önce yapılmış olup, bu devirde aynı maksatla kullanılanlarla birlikte bu sayının bine yaklaştığı tahmin olunabilir”⁶.

Osmanlı devrinde büyük merkezler dışında ikâmet eden halkın çocuklarına öğrenim yaptırma, ulaşım, barınma, iâşe, kitap, para gibi sıkıntıları doğurmuş, bu sorunlara çare bulabilmek için çabalar harcanmış, bu nedenle medreselerin bulundukları bilim merkezlerinde kuruluş amaçları doğrultusunda teşkilatlanması ve kendi içinde bütünleşmesi yoluyla “Külliyeler” oluşturulmuştur⁷.

Medreseler, umumiyetle bir dersane ve etrafında yeteri kadar talebe hücrelerinden meydana gelmektedir. Tesis edenin anlayışı ve mali gücüne göre, bunların dışında imaret, kütüphane, hamam vs. ilave edilirdi⁸.

Osmanlı döneminin en gözde üniversiteleri durumunda olan medreseleri, Sahn-ı Semân ve Süleymaniye Medreseleridir. Her medresede talebelerin yatıp kalkması için hücre denilen odalar vardır, talebeler yemeklerini me’kâl denilen imaretin aynı yemekhanesinde yerd, günde iki defa yemek veriliyordu⁹.

Cumhuriyetin ilanından sonra 3 Mart 1924 tarihinde Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile medreseler Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlanmış bir süre sonra da kapatılmıştır¹⁰.

Eğitim ve öğretime büyük önem veren Atatürk’ün talimatıyla bazı okullar yatılı hale getirilerek lise ve ortaokulların ilk ve orta kısmında okuyan öğrencilerin barınma ihtiyaçlarının karşılanmasına çalışılmıştır. 1 Haziran 1927 yılında çıkarılan “Mektep Pansiyonlarının İdaresine Dair Kanun”un ilgili maddesi şöyledir:

“Leyli (Yatılı) lise ve orta mekteplerin ilk ve orta kısımlarına kadrolarındaki mürettep adetten fazla olarak alınacak leyli ücretli talebe Maarif Vekâleti’nce tanzim ve İcra Vekilleri

⁵ ANADOL-ABBASOVA, s.349.

⁶ BALTACI, s.19.

⁷ Yurtkur APK Dairesi Başkanlığı, Yurtkur’un Tarihçesi, Ankara 1998, s.27.

⁸ BALTACI, s.25.

⁹ İsmail Hakkı UZUNÇARŞILI, Osmanlı Devleti’nin İlmiye Teşkilatı, Ankara, 1984, s.36.

¹⁰ Selami KILIÇ, II.Meşrutiyet’ten Cumhuriyet Türkiye’sine Türk İnkılâbının Fikir Temelleri, Erzurum, 1998, s.87.

Heyeti'nce tasdik olunacak talimatnameye tevfikân pansiyonlarda diğerk talebe gibi idare olunur"¹¹.

Cumhuriyetin ilk yıllarında İstanbul ve Ankara'da üniversite ve yüksekokullarda öğrenim gören öğrenciler barınma ve beslenme hususunda fevkalâde zorluklar yaşamakta idiler. Öğrencilerin bu durumu karşısında, belediyeler, il özel idareleri dernekler; yurtlar açmaya başladılar. Bu durum kurumsal nitelik taşıyan yurt işletmeciliğini, kontrol altına almak üzere yeni düzenlemelerin yapılmasını mecburi hale getirdi.

Dönemin Milli Eğitim Bakan Tahsin BANGUOĞLU tarafından TBMM'ne sunulan kanun tasarısı, yapılan görüşmelerden sonra 25.04.1949 tarihinde kabul edildi. Kabul edilen 5375 sayılı "Öğrenci Yurtları ve Aşevleri Kanunu" ile yurtların ve aşevlerinin sorumluluğu Milli Eğitim Bakanlığı'na verildi. Daha sonra çıkarılan 5661 sayılı kanun ile özel ve tüzel kişilerce yurt açılmasına izin verilmiş, bu yurtların kapatılması ve denetlenmesi Milli Eğitim Bakanlığı'nın yetkisine bırakılmıştır.

1952 yılında 5375 sayılı kanunun uygulanması için "Yüksek Öğretim Yurtları ve Aşevleri Yönetmeliği" hazırlandı. Yurtlarla aşevleri 1957 yılında "Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü"ne bağlandı¹².

1930 yılından beri uygulamaya konulan burs sistemi ise, belirli bölümlerde öğrenim gören öğrencilere verilmesi, herkese verilmemesi, burs alanların öğrenimlerini bitirdikten sonra öğrenim sürelerinin iki katı bir süre mecburi hizmete tabi tutulması ve özel sektörden düşük ücretle çalıştırılması gibi sebeplerle işlerliğini yitirmiştir.

Yurtkur'un kuruluşuna kadar birçok düzenleme yapılmasına rağmen yüksek öğrenim gören öğrencilerin barınma ve beslenme problemleri çözülememiş ve öğrencilerin ihtiyaçları karşılanamamıştır. 1960 yılına gelindiğinde, 53.000'e yakın üniversite ve yüksekokul öğrencisinden 3.000'e yakını yatılı yüksekokullarda, 5.000'i ise yurtlarda barınmaktaydı. Geriye kalan yükseköğretim öğrencilerinin içinde bulunduğu şartları düzeltmek zorunlu hale gelmişti¹³.

Üniversite ve yüksekokullarda okuyan öğrenci sayısının gittikçe artmasına rağmen bu öğrencilerin barınma ve beslenme ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli müesseseler kurulamamış, kurulmuş olanlar da istenilen seviyede hizmet verememiştir. Bu hususta 1960 yılında Hüseyin Onur Bey'in TBMM'nde yaptığı konuşma bu gerçeği ortaya koymaktadır. Hüseyin Onur Bey, konuşmasında şunları ifade etmektedir. "...Bugün mevcut istatistiklere göre ellibinden fazla

¹¹ Yurtkur'un Tarihçesi, s.27.

¹² Hazırlayan Cihangir TÖRELİ, Yurtkur, 2001, Ankara, 2001, s.19.

¹³ Yurtkur'un Tarihçesi, s.30.

yüksek tahsil talebesi vardır. Bunun beş bini yurtlarda kalıyor. Onbeş bini de şehirlerin yerlisi veya orada kalacak akrabası olanlar farz edelim. Geri kalan otuz bin talebe hangi şartlar altında, nerede kalıyor acaba? Bugün mevcut yurtların hepsi birer sefalet yuvasıdır. Ekserisi ahşaptır, pislikten ve kokudan içeri girilmez. Özel yurtların çoğunda bir hamal dahi oturmaya tenezzül etmez. Fakat bu yurtlara dahi girmek için yüzlerce, binlerce kişi sıra bekler...”¹⁴.

Ülkemizin geleceği olan, yarının Türkiye’sini idare edecek yüksek öğrenim gören gençlerin, barınma ve beslenme problemlerini çözmek ve yüksek öğrenimlerinde gençlere yardımcı olmak için başlı başına bir organizasyonun olması zorunluluğunun ortaya çıkması neticesinde 27 Mayıs 1960’dan sonra Başbakan Yardımcısı Orgeneral Fikret Özdilek tarafından “Üniversite gençliğinin yurt sorununun çözümünü araştırmak ve bulmakla” görevlendirilen Kurmay Binbaşı Ali Armağan’ın büyük gayretleri sonucunda Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kanunu tasarısı hazırlanmaya başlanmıştır.

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu’nun lüzum ve önemini ilk defa düşünen, tasarıyı hazırlayan, üniversite, Bakanlar Kurulu ve Meclis Komisyonlarında savunmasını yapan Kurmay Binbaşı Ali Armağan, 27 Mayıs 1960 hareketinden sonra TBMM’nde Milli Birlik Komitesi’ne yardımcı olmak amacıyla çağrılmış, daha sonra Meclis Basın Bürosu Başkanlığı’na getirilmiştir. Milli Birlik Komitesi tarafından kurulan 15’i Temsilciler Meclisi Üyesi, 15’i de bu konuda ihtisas sahibi kişilerden meydana gelen komisyonca (Ali Armağan bu komisyonda Milli Birlik Komitesi’nin temsilcisi olarak görev almıştır) gece-gündüz çalışarak bir ön tasarı hazırlanmıştır. Bu tasarı Ali Armağan’ın kişisel gayretleri sonucu Bakanlar Kurulu ve üniversite tarafından incelenmiş, bazı değişikliklerle Meclis’e sevk edilmiştir Tasarı Temsilciler Meclisi’nin ilgili komisyonlarında tetkiki ile son şeklini almış ve 2 Ağustos 1961 tarihinde görüşmelere başlanmıştır.¹⁵

Bu tasarının görüşülmesi sırasında yapılan konuşmalar incelendiğinde Yurtkur’un önemi daha iyi anlaşılabacaktır.

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu’nun kuruluşu ile ilgili 351 sayılı Kanunun TBMM’nde görüşülmesi sırasında Alev Coşkun yaptığı konuşmada Yurtkur’un amaç ve önemini şöyle ifade etmektedir:

“...Bu tasarı yüksek oylarınızla kanunlaşırsa, tüzel kişiliğe haiz, özel hukuk hükümlerine tabi, Milli Eğitim Bakanlığı’nın her türlü kontrol ve nezareti altında, merkezi Ankara’da ve adı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu olan bir kurum teşekkül edecektir. Kurum; yüksek öğrenim gören ve ihtiyaç içerisinde bulunan öğrencilere kredi vermeyi, sıhhi yurtlar

¹⁴ Yurtkur’un Tarihçesi, s.31.

¹⁵ Yurtkur’un Tarihçesi, s.29.

yapmayı ve böylece, Türk Gençleri'nin yüksek öğrenimlerini, sosyal ve kültürel gelişmelerini kolaylaştırmayı kendine amaç edinecektir.

Arkadaşlarım, bu kanun tasarısının en önemli özelliği, yüksek öğrenim gören muhtaç gençlere kredi sağlanmasıdır... Bu kurum aynı zamanda yüksek öğrenim yapan gençlerin ders dışı hayatları ile ilgilenecek ve iyi şartlar altında yatacak, yiyecek ve çalışma vasıtalarının sağlanması için yurt inşa edecektir.”¹⁶

Milli Eğitim Bakanı Ahmet Tahtakılıç konuşmasında; “Yurtlar pedagojik bakımdan, eğitim bakımından, öğrencilere yardımcı müesseseler haline gelecektir.” diyerek, Yurtkur'un önemini ifade etmiştir.

Muammer Aksoy ise, “Bu kanunun kabul edilmesi ile, sosyal adaleti gerçekleştiren, Sosyal Devlet istikametinde bir adım daha atılmış olacaktır. Gelecekte kabiliyetli hiçbir memleket çocuğunun kaybedilmemesi imkânı yaratılmış, her yıl birçok değerlin körülenmesine artık son verilmiş olacaktır.”¹⁷ diyerek, Yurtkur'un sosyal devletin bir parçası olduğunu vurgulamaktadır.

TBMM'nde Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun kuruluş tasarısı üzerinde yapılan görüşmelerden sonra 16 Ağustos 1961'de oylanarak 351 sayılı kanun olarak kabul edilmiş, 22 Ağustos 1961 tarihli Resim Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. 4 Ekim 1961 tarihinde Yurtkur hizmete başlamıştır.

Resmi Gazetede yayınlanan 351 Sayılı Kanun'da şu ifadeler yer almaktadır:

Madde-1: Merkezi Ankara'da olmak üzere, tüzel kişiliği olan, özel hukuk hükümlerine bağlı, “Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu” kurulmuştur.

Kurum Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetimi altındadır¹⁸.

Yurtkur'un amacı ise yine 351 Sayılı Kanun'un 2. maddesinde şöyle belirlenmiştir.

Madde-2: Kurumun amacı; yüksek öğrenim gören öğrencilere bu kanun gereğince kredi vermek, yurtlar yaptırmak ve yurt işletmesini sağlamak suretiyle Türk gençlerinin yüksek öğrenimlerini, sosyal ve kültürel gelişmelerini kolaylaştırmaktır¹⁹.

2547 Sayılı Yüksek Öğrenim Kanunu'nun 2880 Sayılı Kanunla değişik 46. Maddesi hükmü uyarınca yüksek öğrenim gören öğrencilere harç (katkı) kredisi verme görevi de Yurtkur'a verilmiştir.

Yurtkur başlangıçta Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlıyken, 6 Şubat 1970 gün ve 3/707 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi gereğince Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlanmıştır.

¹⁶ Yurtkur'un Tarihçesi, s.30.

¹⁷ Yurtkur'un Tarihçesi, s.32.

¹⁸ Resmi Gazete, 22 Ağustos 1961, Sayı:10887.

¹⁹ Resmi Gazete, 22 Ağustos 1961, Sayı:10887.

1983 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı kaldırılarak, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı kurulmuş ve 179 sayılı kanun hükmünde kararname ile Yurtkur, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı bir kuruluş olmuştur.

2 Mart 1989 gün ve 20096 Mükerrer Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 356 sayılı kanun hükmünde kararname ile Milli Eğitim Bakanlığı'nun yeniden düzenlenmesiyle Yurtkur yine bu bakanlığa bağlı bir kuruluş olarak görev yapmaktadır.

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun kuruluş kanunu olan 351 Sayılı Kanun'da Yurtkur'un organları, bu organların kuruluşu ve görevleri ile ilgili maddelerde şunlar belirtilmektedir:

“Madde-3: Kurumun organları şunlardır:

- a) Genel Kurul
- b) Yönetim Kurulu
- c) Genel Müdürlük

Madde-4: Genel Kurul: Maliye, İçişleri, Bayındırlık, Sağlık ve Sosyal Yardım, İmar ve İskan Bakanlıklarının birer temsilcisi, Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Dairesi Reisi ve Yüksek Öğretim Genel Müdürü, üniversite rektörleri, her üniversite senatosunca seçilecek birer öğretim görevlisi, üniversite dışındaki yüksek öğrenim kurumları ve akademilerin öğretim üyeleri arasından kendi öğretim üyelerince seçilecek birer temsilci, Vakıflar Genel Müdürü, Beden Eğitimi Genel Müdürü, Kızılay Genel Müdürü ve yönetmeliğe göre tespit edilecek dört öğrenci temsilcisinden teşekkül eder.

Ayrıca memleketin tanınmış iş ve fikir adamları, banka genel müdürleri ve buna mümasil şahıslar seçme ve seçilme yetkileri olmamak şartıyla Milli Eğitim Bakanı'nın daveti üzerine Genel Kurul'a müşahit üye olarak katılabilir.

Milli Eğitim Bakanı, Genel Kurulun tabii başkanıdır.

Seçimle gelen üyelerin üyelik süresi iki yıldır. Bunlar yeniden seçilebilirler. İstifa, emeklilik, tayin vesair sebepler ile üyelik vasfını kaybedenlerin yerine eski üyenin iki yıllık müddetini tamamlamak üzere bir yenisi seçilir.

Madde-5: Genel Kurul her yıl başkanın daveti üzerine Şubat ve Ekim ayları içinde toplanarak gündemdeki işleri görüşür.

Lüzumu halinde Milli Eğitim Bakanı kendiliğinden veya Yönetim Kurulu'nun teklifi üzerine kurulu her zaman toplantıya çağırabilir. Toplantı nisabı yarıdan bir fazladır. Kararlar salt çoğunlukla verilir.

Madde-6: Genel Kurul'un Görevleri şunlardır:

- a) Genel Müdürlükçe hazırlanan ve Yönetim Kurulu'nca kabul edilen ve kadro cetvelleri ile yıllık iş programlarını ve yıllık çalışma raporlarını incelemek ve onaylamak
- b) Yurt yapımı ve geliştirilmesine ait Yönetim Kurulu'nca teklif edilen projeleri incelemek ve onaylamak.
- c) Öğrenim dallarına göre yıllık kredi tahsis kontenjanını, Milli Eğitim planını ve memleket ihtiyaçlarını göz önünde tutarak üniversite ve yüksekokulların teklifi üzerine tespit etmek,
- d) Yönetmelik tasarılarını incelemek ve onaylamak,
- e) Yönetim kurulunu seçmek
- f) Bu kanun veya bu kanuna dayanılarak çıkarılacak yönetmeliklerle Genel Kurula verilecek görevleri yapmak.
- g) Mali yıl itibarıyla hazırlanan kesin hesapları ve bilançoları onaylamak²⁰.

Madde-7: Yönetim Kurulu:

- a) Bir üyesi Milli Eğitim Bakanlığı'ndan,
- b) İki Üyesi Üniversite öğretim üyesi, bir üyesi yüksek okul veya akademiler öğretim üyesi ve bir üyesi öğrenci temsilcisinden,
- c) Bir üyesi Maliye Bakanlığı'ndan
- d) Bir üyesi de Genel Kurula temsilci gönderen diğer kurumlardan olmak üzere, Genel Kurul'ca kendi üyeleri arasından veya dışarıdan seçilecek yedi kişiden kurulur.

Yönetim Kurulu kendi arasında bir başkan seçer ve ayda en az bir kere toplanır.

Yönetim Kurulu iki yılda bir yenilenir Eski üyeler yeniden seçilebilir.

Madde-8: Yönetim Kurulu'nun görevleri şunlardır.

- a) Kurumun işlerini kanun ve yönetmelik hükümlerine ve Genel Kurul kararlarına göre düzenlemek ve her türlü tedbirleri almak,
- b) Genel Müdürlükçe hazırlanan bütçe ve kadrolarla yıllık iş programlarını ve çalışma raporunu incelemek ve onaylamak,
- c) Öğrenim dallarına göre kredi tahsis kontenjanını tespit etmek,
- d) Öğrenci yurtları yapı ve geliştirme projelerini incelemek ve onaylamak.
- e) Yönetmelik tasarılarını hazırlamak ve Genel Müdürlükçe hazırlanmış olanları incelemek.
- f) Genel Müdürlükçe mali yıl itibarıyla hazırlanan bilanço ve kesin hesapları incelemek ve onaylamak

²⁰ Resmi Gazete, 22 Ağustos 1961, Sayı:10887.

g) Kanun, yönetmelik ve Genel Kurulca verilen görevleri yapmak.

Madde-9: Genel Müdürlük bir Genel Müdür ile iki yardımcısından kurulur.

Madde-10: Genel Müdür, Yönetim Kurulunun teklifi ve Milli Eğitim Bakanı'nın inhası üzerine Bakanlar Kurulu'nca atanır. Genel Müdür Yardımcıları; Genel Müdürün teklifi ve Yönetim Kurulu'nun inhası ile Milli Eğitim Bakanı tarafından atanır.

Madde-11: Genel Müdürlük, kurum amaçlarını gerçekleştirmek için lüzumlu örgütü kurar ve örgüt taslağı ile kadrolarını hazırlar. Bu örgüt ve kadrolar Yönetim Kurulu'nun ve Genel Kurulun onayından sonra uygulanır. Örgüt ve kadrolar aynı suretle değiştirilebilir.

Madde-12: Genel Müdür, kurumun yürütme organıdır. Genel Müdürün başlıca görevleri şunlardır:

- a) Kurumu temsil etmek,
- b) Genel Kurul ve Yönetim Kurulu kararlarını uygulamak,
- c) Bu kanun ve bu kanuna dayanarak çıkarılacak yönetmelikle verilen görevleri yapmak.

Madde-13: Genel Müdür, Genel Kurul ve Yönetim Kurulu toplantılarına katılır, ancak oy kullanamaz²¹.

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu tüzel kişiliğe haiz, özel hukuk hükümlerine tabi, sosyal amaçlı hizmet veren bir kamu kuruluşudur.

Kurum özel bütçelidir, gelir ve giderleriyle ilgili bütün işlemleri 1050 sayılı Muhasebe-yi Umumiye Kanunu ile 2490 ve bu kanunu değiştiren 2886 Sayılı Artırma Eksiltme ve İhale Kanunu hükümleriyle Sayıştay'ın vize ve denetimi dışında tutulmuştur.

Kurum hesap ve işlemleri Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından 3460 Sayılı Kanun ile ek ve tadillerinden olan 468 Sayılı Kanun ve bu kanunu değiştiren 72 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre denetlenmektedir.

Yurtkur'un gelirleri 351 Sayılı Kanun'un 28. maddesinde şöyle sıralanmaktadır:

Madde-28: Kurumun gelirleri aşağıda yazılı kaynaklardan elde edilir:

- a) Sermayenin ödenmemiş kısım için on yıl müddetle ve her yıl 40 milyon liradan aşağı olmamak üzere Devlet Bütçesi'ne konacak ödenekler (40 milyon 1961 yılına kadar konulmuş bir rakamdır.)
- b) Yardımlar ve bağışlar,
- c) At yarışları, müşterek bahisler gelirlerinden zaruri harcamalar çıktıktan sonra kazanan biletlere ikramiye olarak ayrılacak paradan, dağıtımdan evvel toplamı üzerinden kesilecek % 5 hisseler.

²¹ Resmi Gazete, Sayı:10887, S.4930.

- d) Futbol yarışmalarında tertip edilen müşterek bahisler gelirlerinden zaruri harcamalar çıktıktan sonra kazanan biletlere (spor toto kağıtlarına) ikramiye olarak ayrılacak paradan, dağıtmadan evvel, toplamı üzerinden kesilecek % 10 hisseler.
- e) Kurum tarafından veya kurum yararına verilecek müsamereler ve tertip edilecek piyango keşideleri gelirleri.
- f) Kurumun açtığı kredilerden alacağı masraf payı ile yurtların her çeşit geliri²².

YURTKUR'UN TEŞKİLAT YAPISI

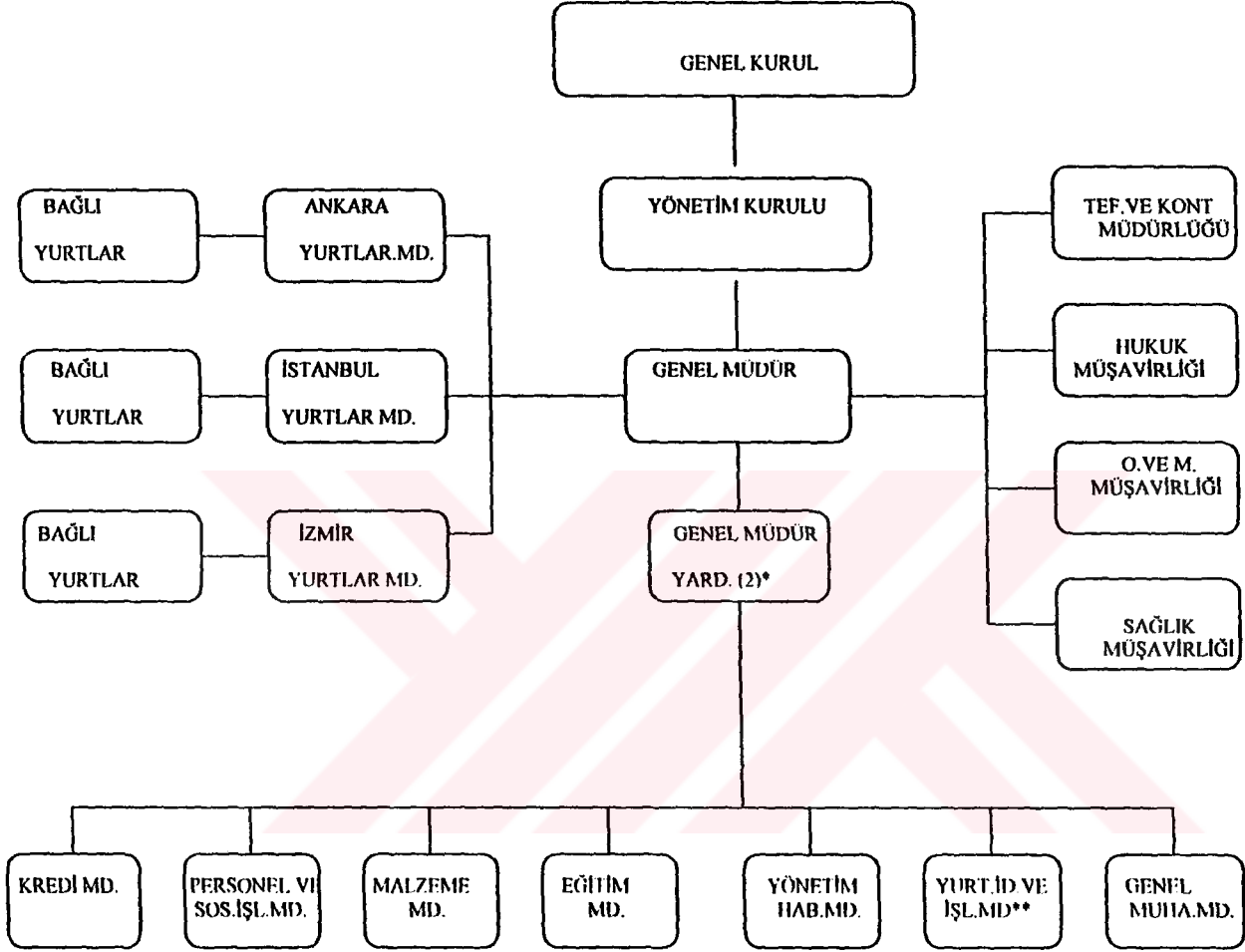
Merkez ve Taşra Teşkilatı olarak iki ayrı bölümden oluşan Yurtkur'un teşkilat yapısı 1961 yılından günümüze kadar birçok değişikliğe uğramıştır. Hizmet alanlarının genişlemesi yüksek öğrenim gören öğrencilere daha iyi hizmet götürebilme gayreti, teşkilat yapısında değişiklikler yapılmasına sebep olmuştur. Ayrıca bu değişikliklerde siyasi otoritenin etkisinin olduğu da bir gerçektir. Ülkemizde üniversitelerin yaygınlaştırılması, hatta ilçelerde yüksekokulların açılması buralarda yurt açılmasını da gerektirmekte ve gün geçtikçe Yurtkur'un hizmet alanı genişlemektedir.

Yurtkur'un teşkilat yapısındaki değişikliklerin Maliye Bakanlığı'nın verdiği kadro nispetinde yapıldığı görülmektedir.

1961-1962 yıllarında Yurtkur'un merkez teşkilatında; Teftiş ve Kontrol Müdürlüğü, Hukuk Müşavirliği, Organizasyon ve Metod Müşavirliği, Sağlık Müşavirliği, Kredi Müdürlüğü, Personel ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Malzeme Müdürlüğü, Eğitim Müdürlüğü, Yönetim Haberleşme Müdürlüğü ve Genel Muhasebe Müdürlüğü bulunmaktaydı. Ankara, İstanbul ve İzmir'de ihdas edilen Yurt Müdürlüğü taşra teşkilatını oluşturmaktaydı.

²² Resmi Gazete, Sayı:10887, S.4931.

Tablo 1: Yurtkur'un 1961-1962 Yılları Teşkilat Şeması

*İdari Genel Müdür Yardımcısı atanmadığından yardımcılara bağlı birimler ayrılmamıştır. (Ancak 1967 yılında atanmıştır)

** Şube Müdürü atanmadığından birim faaliyetleri Ekim 1963 yılına kadar Teftiş ve Kontrol Müdürlüğü'nce yerine getirilmiştir.

Kaynak: Yurtkur'un Tarihçesi, s.136

Yurtkur'un merkez teşkilatında bulunan müdürlüklerin, idari ve işletme olarak görev yapan sahaları belirlenen Genel Müdür Yardımcılarına taksiminin 1963 yılında yapıldığı görülmektedir. Ayrıca İdari Genel Müdür Yardımcısına bağlı olarak Genel Sekreterlik ihdas edilmiştir. Taşra teşkilatında ise, Erzurum ve Trabzon'da yurt müdürlükleri doğrudan genel Müdüre bağlı olarak ihdas edilmiş, Eskişehir'de ise Ankara Yurtlar Müdürlüğü'ne bağlı olarak Eskişehir Yurt Müdürlüğü ihdas edilmiştir. (Bakınız Ek 1)

1966 yılında merkez teşkilatında İdari Genel Müdür Yardımcısına bağlı olan Genel Sekreterliğin kaldırıldığı, İşletme Genel Müdür Yardımcısı'na bağlı olarak İnşaat Müdürlüğü'nün kurulduğu görülmektedir.

Taşra Teşkilatında daha önce Ankara Yurtlar Müdürlüğü'ne bağlı olan Eskişehir Yurt Müdürlüğü ayrılarak doğrudan Genel Müdürlüğe bağlı hale getirilmiştir. (Bakınız Ek-2)

1969 yılında Adana, Elazığ ve Diyarbakır'da yurt müdürlükleri kurulmuştur.

1973 yılında merkezde Teftiş ve Kontrol Müdürlüğü, Teftiş Kurulu Başkanlığı'na dönüştürülmüştür. Taşrada ise doğrudan Genel Müdürlüğe bağlı olarak Konya Erkek Yurdu, Isparta Kız Yurdu kurulmuş, Ankara Yurtlar Müdürlüğü'ne bağlı olarak Cumhuriyet Erkek Yurdu, Cebeci Kız Yurdu, İstanbul Yurtlar Müdürlüğü'ne bağlı olarak da Topkapı Atatürk Yurdu hizmete girmiş ve teşkilata dahil edilmiştir. 1975 yılında Afyon Yurt Müdürlüğü, 1976'da Balıkesir Yurt Müdürlüğü kurularak doğrudan Genel Müdürlüğe bağlanarak teşkilat yapısında yerini almıştır.

Yurtkur'un teşkilat yapısında 1978 yılında 5 Ocak 1977 tarih ve 15810 sayılı Resmi Gazete, 12 Ağustos 1978 tarih ve 16375 sayılı Resmi Gazetelerde yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararları ile değişiklikler yapılmıştır. Bu kararname ile taşrada Ankara, İstanbul, İzmir, Erzurum ve Eskişehir'de beş Bölge Müdürlüğü kurulmuş, çevresindeki yurt müdürlükleri ilgili bölgelere bağlanmıştır²³.

1978 yılında merkezde ise Sosyal Hizmetler Dairesi ihdas edilerek Eğitim Müdürlüğü, Yönetim ve Haberleşme Müdürlüğü, Sivil Savunma Uzmanlığı, ayrıca Organizasyon ve Metod Müşavirliği, Organizasyon ve Metod Müdürlüğü'ne, Sağlık Müşavirliği de Sağlık Hizmetleri Müdürlüğü'ne dönüştürülerek bu başkanlığa bağlanmıştır.

Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler Büro Müdürlüğü ile Elektronik Bilgi İşlem Müşavirliği kurulmuştur. Malzeme Müdürlüğü, Malzeme ve Donatım Dairesi Başkanlığı'na dönüştürülmüştür. Ayrıca İnşaat Müdürlüğü, Yapı ve Emlak Dairesi Başkanlığı'na, Yurt İdare ve İşletme Dairesi ise Yurt Yönetimi ve İşletme Dairesi Başkanlığı'na dönüştürülmüştür. (Bakınız. Ek.3)

²³ Yurtkur'un Tarihçesi, s.78-79.

Ancak, Yapı ve Emlak Dairesi Başkanlığı, Malzeme ve Donatım Dairesi Başkanlığı ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı için Maliye Bakanlığı'ndan kadro ve vize alınamadığından uygulamaya geçilememiştir²⁴.

1970 yılında taşrada Bölge Müdürlüklerinde, Bölge Müdür Yardımcılığına bağlı Muhasebe, Malzeme, Bakım Onarım, Yurt Yönetim İşletme, Personel, Tahakkuk ve Yönetim Haberleşme Şefliği olarak teşkilatlandırılmıştır²⁵.

1980 yılında daha önce yedi daire başkanlığından Kredi Dairesi Başkanlığı, Muhasebe ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı, Personel Dairesi Başkanlığı, Yurt İdare ve İşletme Dairesi Başkanlığı kalmış, Malzeme ve Donatım Dairesi Başkanlığı, Malzeme Müdürlüğü'ne Yapı ve Emlak İşleri Dairesi Başkanlığı ise İnşaat Müdürlüğü'ne dönüştürülmüştür. (Bakınız Ek-4)

1982 yılında Genel Müdüre bağlı olarak Genel Sekreterlik tekrar kurulmuştur. (Bakınız Ek 5)

1982 yılında taşra teşkilatında bölge müdürlüklerinin bulunduğu illerin dışında alan yurt müdürlükleri il müdürü olarak doğrudan Genel Müdüre bağlanmıştır.

1983 yılında Kredi Dairesi Başkanlığı'na bağlı olarak Harç Kredisi Şube Müdürlüğü ve Bilgi İşlem Merkez Şubesi kurulmuştur. Taşra teşkilatındaki bölge Müdürlükleri İl Müdürlüğü olarak değiştirilmiş, daha önce il müdürlüğü haline getirilen bölge müdürlüğünün bulunduğu illerin dışında kalan yurt müdürlükleri İl Yurt Müdürlüğü olarak doğrudan Genel Müdüre bağlanmıştır. Ancak bu değişiklikler uygulamaya konulmamıştır (Bakınız Ek.6).

Yurtkur'un teşkilat yapısında köklü değişikliklerin 1984-1985 yıllarında yapıldığı görülmektedir. Taşrada Adana, Diyarbakır ve Trabzon Bölge Müdürlükleri ihdas edilerek bölge müdürlüğü sayısı 8'e çıkarılmıştır. İlk defa şube müdürlükleri kurulmuş, Ankara, İstanbul, İzmir Bölge Müdürlüklerinde bölge müdür yardımcısı 2'ye çıkarılmıştır. 1990'da bu sayı bütün bölge müdürlüklerinde 2 olmuştur.

1984-1985 yıllarında 174, 179, 190 ve 202 sayılı kanun hükmünde kararnamelerin yürürlüğe girmesi ile Yurtkur'un merkez teşkilatında geniş ölçüde değişiklikler yapılmıştır.

Teftiş Kurulu Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, Yurt İdare İşletme Dairesi Başkanlığı, Muhasebe ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı, Kredi Dairesi Başkanlığı, merkez teşkilatında yer almaya devam etmiş, Eğitim Müdürlüğü kaldırılarak Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı'na bağlı Eğitim Şube Müdürlüğü kuruldu. Organizasyon ve Metod Şube Müdürlüğü kaldırıldı, Araştırma ve Planlama Koordinasyon Dairesi Başkanlığı kuruldu ve

²⁴ Yurtkur, 2001, s.23.

²⁵ Yurtkur'un Tarihçesi, s.79.

inşaat, malzeme, yönetim haberleşme şube müdürlükleri ile sağlık servisi bu başkanlığa bağlandı.

1988 yılında Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı doğrudan Genel Müdüre bağlandı. (Bakınız Ek.7)

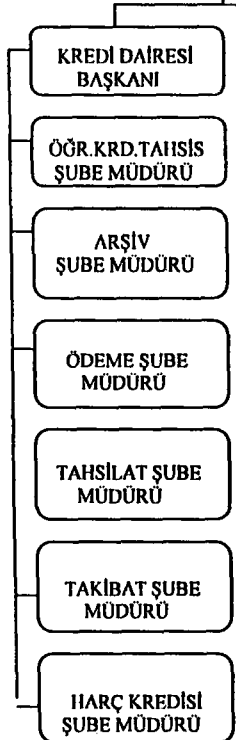
Yurtkur'un merkez teşkilatı 1989'dan sonra değişikliğe uğramıştır. Genel Müdür, iki Genel Müdür Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği, Araştırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Sivil Savunma Uzmanlığı, Büro Müdürlüğü, Kredi Dairesi Başkanlığı, Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı, Muhasebe ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı, Yurt İdare ve İşletme Dairesi Başkanlığı, İdari İşler Dairesi Başkanlığı ve Bilgi İşlem Müdürlüğü ve bunlara bağlı birimlerden oluşturulmuştur.

1998 yılında taşra teşkilatında 12 bölge müdürlüğü daha kurularak bölge müdürlüğü sayısı 20'ye çıkarılmıştır. Bu bölge müdürlükleri Adana, Ankara, Antalya, Bolu, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Konya, Malatya, Samsun, Trabzon, Van ve Zonguldak Bölge Müdürlükleri (Bakınız Ek.8).

Yurtkur'un merkez ve taşra teşkilatı şu anda aşağıda gösterilen tabloda görüldüğü gibi yapılanmıştır.

YURT MÜDÜRÜ

YURTKUR TEŞKİLAT ŞEMASI

Kaynak: Yurtkur, 2001, s.26.

YURTKUR'UN YAN KURULUŞLARI

YURTKUR VAKFI

(Yurtkur Sosyal Yardımlaşma Geliştirme Ve Güçlendirme Vakfı)

1986 yılında kurulan Yurtkur Vakfı, ülkemizde yüksek öğrenim gören gençlerin istenilen düzeyde yetiştirilmesi için öğrenimlerini kolaylaştırıcı tedbirler almak ve Devletin ağır yükünü hafifletmek gayesini gütmektedir.

Yurtkur Vakfı'nın kuruluş amacı şunlardır.

- a) Uygun görülecek yer ve şekillerde, Yükseköğrenim öğrenci yurdu, eğitim ve sağlık tesisi yapmak, yaptırmak veya satın almak, edinilen binalardan uygun görülenleri mülkiyeti vakfa ait olmak ve kullanım süresinde bakım onarım ve diğer her türlü giderlerin Yurtkur'ca karşılanması kaydı ile yurt işletmeciliği için Yurtkur'a tahsis etmek veya kiraya vermek, gerektiğinde yurt içinde ve yurt dışında yurt işletmeciliği yapmak.
- b) Yurt öğrencilerine öncelik vermek üzere Yüksököğrenim öğrencilerinin muhtaç durumda olanlarına imkanlar ölçüsünde barınma, beslenme, giyim, öğrenim ve tedavi yardımında veya katkıda bulunmak.
- c) Yurt içinde ve dışındaki benzeri vakıf veya diğer ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak, yüksek öğrenim öğrencilerine yönelik yurt işletmeciliği, barınma, beslenme ve öğrenim yardımı ve benzeri konularda ilmi ve tatbiki araştırmalar yapmak, uygulama aktarılmasını sağlayıcı çalışmalar yaparak gerekli tedbirleri almak.
- d) Başarılı ön lisans, lisans ve yüksek lisans öğrencilerine ödül vermek.
- e) Yurtlara ve öğrencilerine yönelik hizmetlerde kullanılmak üzere, her türlü eğitim, sağlık, araç ve gerecini satın almak, gerektiğinde alınış amacına uygun olarak kullanmak kaydıyla Yurtkur'a devretmek.
- f) Yurtkur yurtlarında barınan öğrencilerin, sağlık hizmetleri ile eğitim, kültür, sportif ve sosyal faaliyetlerine katkıda bulunmak.
- g) Ülkenin eğitimine katkıda bulunmak ve ülkenin ihtiyaç duyduğu alanlarda eğitilmiş insan gücü sağlamak maksadı ile tek başına veya başka vakıflarla işbirliği yaparak, ilköğretim, ortaöğretim, üniversite veya ileri teknoloji enstitüsü, yüksekokul, enstitü ve araştırma merkezi kurmak, faaliyete geçirmek.²⁶

Yurtkur Vakfı bu amaçlarını gerçekleştirmek üzere şu faaliyetleri gerçekleştirmeye yetkili kılınmıştır.

- a) Her türlü akit ve tasarrufta bulunmaya, menkul kıymetleri, taşınır ve taşınmaz malları, aynî ve fıkfî hakları temellük ve tasarrufa, kiralamaya veya kiraya vermeye, gerektiği ahvalde satmaya, gelirleri tahsil ve harcamaya, gerek vakıf ve gerekse vakfın iştiraki ve bağılı kuruluşların Türkiye'deki bankalardan kullandıkları ve ileride kullanacakları her türlü kredilerin teminatı olarak malikî bulunduğu menkulleri rehnetmeye, gayrimenkullerini ipotek ettirmeye, kefil olmaya, rehin, kefalet ve ipotek kabul etmeye,
- b) Yurt içinde ve dışında bulunan vakıflar ve ilgili diğer kuruluşlar ile vakfın amacının gerçekleşmesi ve vakfın gelişmesi için gerekli çalışmaları yapmaya ve koordinasyon sağlamaya, gerektiğinde bunların hizmetini satın almaya ve bunlara hizmet satmaya,
- c) Her türlü vakıftan, özel ve tüzel kişilerden bağış kabul etmeye, benzeri faaliyette bulunan vakıflar ile Yurtkur bünyesinde faaliyet gösteren vakıf, spor kulübü gibi kuruluşlara gerektiğinde imkânlar ölçüsünde ve Yönetim Kurulu Kararı ile bağışta bulunmaya,
- d) Amacını gerçekleştirmeye yönelik olarak, ticari amaçlı işletme ve faaliyetlerde bulunmaya,
- e) Vakfın amaçlarının tümünün, bir bölümünün ya da birinin gerçekleştirilmesi için yararlı, gerekli, zorunlu göreceği tüm işlem, girişim, çaba ve çalışmalarda bulunmaya, sözleşmeleri alım-satım uygulamalarını baştan sona dek yapmaya,
- f) Amacına yönelik olarak imkânlar ölçüsünde doküman ve yayın sağlamaya, bunun için gerekirse bu konuda kitaplık ve dokümantasyon merkezi kurmaya ve yayın yapmaya, bu konuda gerekli işletmeleri kurmaya,
- g) Vakfın amacını gerçekleştirecek diğer benzeri faaliyetlerde bulunmaya, kuracağı eğitim tesislerinde en az % 10 kapasiteyi yetenekli ancak maddi imkândan yoksun öğrencilere, gerektiğinde açacağı sağlık tesislerinde ise hizmetlerin ve yatak kapasitesinin en az % 10'unu maddi imkânı olmayan hastalara tahsis etmeye, Medeni Kanun'un 46'ncı maddesinde belirtildiği üzere izinli ve yetkilidir.²⁷

Yurtkur Vakfı'nın Vakıf Senedine göre, yönetim organları; Mütevelli Heyeti, yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu ve Genel Müdürlükten oluşmaktadır.

Kuruluşunda mal varlığı 35 milyon 190 bin TL. iken 2000 yılı sonunda 2 Trilyon 597 milyar TL'ye günümüzde de 4 Trilyon TL'ye yükselmiştir.

²⁷ Yurtkur Vakfı, s.149.

20 bin öğrenciye eğitim yardımı yapılmış, 191 hizmet aracı alınarak yurtların hizmetine verilmiştir. Ayrıca Ankara’da 3, İstanbul’da 4 olmak üzere 2 Trilyon değerinde 7 öğrenci yurdu Yurtkur Vakfı tarafından öğrencilerin hizmetine verilmiştir. Kırşehir’de 3, Düzce’de 1 olmak üzere 66 milyar TL değerinde 4 arsa öğrenci yurdu yapılmak üzere 49 yıllığına Yurtkur’a devredilmiştir. Yurtkur’a bağlı yurtlarda 20’şer bin kitap kapasiteli 12 adet kütüphane açılarak öğrencilerin hizmetine sunulmuştur. 1999 yılında 15 yurt müdürlüğüne internet servisi kurularak öğrencilerin hizmetine verilmiştir. Bütün Yurt Müdürlüklerine internet servisi kurma çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca 9 adet bilgisayar, 10 adet yazıcı, 90 adet bilgisayar masası alınarak Yurtkur’a devredilmiştir. Ayrıca Yurtkur’a bağlı yurtlarda öğrencilerin hizmetinde kullanılmak üzere 120 adet faks, 350 adet laminasyon, 2 adet fotokopi makinası alınarak hizmete sunulmuştur. Yurtlarda barınan öğrencilerin sağlık hizmetlerinde kullanılmak üzere çok sayıda çeşitli sağlık malzemesi alınarak hizmete verilmiştir. Yurtkur Vakfı tarafından bir Vakıf Üniversitesi kurulması çalışmaları devam etmektedir. Yurtkur Vakfı tarafından deprem bölgesine önemli ölçüde nakdi yardım yapılmıştır.²⁸

Yurtlarda barınan öğrencilerin sosyal ve kültürel faaliyetlerine Yurtkur Vakfı tarafından gereken maddi destek verilmekte ve düzenlenen gençlik şöenleri ile de vakıf hizmetleri tanıtılmaktadır.

Yurtkur Vakfı’nın gelir kaynakları şunlardır:

- 1- Yurt kesin kayıt gelirleri,
- 2- Öğrenci kimlik kartı bağış gelirleri,
- 3- Faiz gelirleri,
- 4- İştiraklerden temettü gelirleri,
- 5- Bağlı ortaklıklardan temettü gelirleri,
- 6- Kira gelirleri
- 7- Bağış gelirleri
- 8- İnternet gelirleri²⁹.

Yurtkur Vakfı, gelirlerini artırmak, dolayısıyla Yurtkur’da barınan öğrencilere daha fazla katkı sağlayabilmek için üç ayrı şirket kurmuştur: Bu şirketler; 1-YUVAŞ A.Ş., 2-YUVAM LTD.ŞTİ., 3-YUVAK LTD ŞTİ’dir.

²⁸ Yurtkur, 2001, s.198-199.

²⁹ Yurtkur Vakfı 2000 Yıl Faaliyet Raporu, Ankara, 2001, s.31.

1-YUVAŞ A.Ş.

15 Ekim 1990 tarihinde 500 milyon TL. sermaye ile kurulmuştur. Bu şirket, temizlik, kalorifer yakma, ilaçlama, çamaşır yıkama hizmetleri ve diğer ticari faaliyetleri yürütmektedir. Yuvaş A.Ş. bugün Yurtkur Genel Müdürlüğü, 20. Bölge Müdürlüğü ve bağlı yurt müdürlüklerindeki 216 işyerinde 22 temsilci, 2913 temizlikçi, 457 çamaşırcı, 1186 kalorifercisi ile toplam 4650 personel ile hizmetini yürütmektedir. Yurtlarda temizlik hizmeti dahilinde öğrenci sağlığına zarar vermeyecek şekilde teknik servis ve sağlık ekipleri ile haşere ve böceklenmeye karşı gerekli önlemleri alarak ilaçlama yapmaktadır.

Yuvaş A.Ş. diğer ticari faaliyetler olarak Yurtkur personelinin sosyal faaliyetlerinde yardımcı olmak için lokal ve misafirhane işletmeciliği yapmaktadır.³⁰

2-YUVAM LTD.ŞTİ.

1993 yılında 200 milyon TL sermaye ile kurulan bu şirket, yükseköğrenim gören gençlerin özel çamaşırlarını rahat ve temiz makinalarda, son teknoloji ürünü jetonlu çamaşırhane tesislerinde, enerji ve zaman kaybı olmadan, hijyenik şartlarda ve piyasadan ucuz olarak yıkamalarını sağlamak için Yurtkur Vakfı, Yurtkur Sağlık Vakfı ve Yuvaş A.Ş. Tarafından kurulmuştur.

Günümüzde Yurtkur'a bağlı yurtların 31'inde Yuvam tarafından kurulan çamaşırhane ile toplam 70390 öğrenciye hizmet verilmektedir. Bu hizmetin yaygınlaştırılması için gerekli çalışmalar devam etmektedir.³¹

3-YUVAK LTD.ŞTİ.

Yurtkur Vakfı ile Yurtkur Sağlık ve Yardımlaşma Vakfı tarafından kurulmuştur. Petrol Ofisi A.Ş. Genel Müdürlüğü ile 1995 yılında bayilik sözleşmesi yapan Yuvak, Öğrenci yurtlarının ısınmasını sağlamak için ucuz ve kaliteli yakıt vermek bu suretle Yurtkur Vakfı'na gelir sağlamak amacını gütmektedir. Bu gün Yuvak 8 Bölge Müdürlüğü binası ile 46 öğrenci yurdunun yakıtını vermektedir. Şirketin hedefi bütün yurtların yakıt ihtiyacını karşılamaktır.³²

³⁰ Yurtkur, 2001, s.208.

³¹ Yurtkur, 2001, s.209.

³² Yurtkur, 2001, s.210.

BİRİNCİ BÖLÜM

YURTKUR'UN YÜKSEK ÖĞRETİMDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Yüksek öğretim gören gençler, toplumumuzun seçkin bir kesimini meydana getirmektedir. Milletimizin geleceği için yüksek öğretim gören bu kesimin çok iyi yetiştirilmesi ve problemlerine çözüm getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bütün dünya milletlerinde olduğu gibi, milletimizin de geleceğini teminat altına almanın tek çıkar yolu, gençleri, yapıcı, üretici ve yetenekli bir kuşak olarak yetiştirmektir.

Gençlik; genel nitelikleri itibarıyla toplumun en dinamik ve değişken kesimidir. Aile, meslek, iş ve ekonomik sorumlulukları olmadığı için bunlara sahip olma yönünden kendilerini baskı altında hisseden gençler kaygılı ve isyankâr olurlar. Gençler toplumun, toplumla en az bütünleşen, sorumlulukları az olduğu içinde eleştirci, aynı zamanda güçlü ve enerji dolu bir kesimdir. Bu özellikleriyle gençler bir ülkenin geleceği itici ve geliştirici gücüdür.

Kalkınma ihtiyacı ve çağdaş ülkeler seviyesine erişme ve hatta onları geçme gayreti içerisinde olan ülkemizin, bilhassa yüksek öğrenim gören gençlerimize gerekli desteği sağlaması gerekmektedir.

Yurtkur; yüksek öğrenim gören gençlere, öğrenim süresi boyunca çeşitli konularda destek vermek maksadıyla kurulmuştur. Üniversitelerimizde gençlere branşlarına göre bilgiler verilir ve araştırma yöntemleri öğretilirken, Yurtkur'da bu gençlere huzur ve güven içerisinde barınmalarını, kaliteli ve ucuz olarak sağlıklı bir biçimde beslenmelerini, derslerinin dışında kalan zamanlarını birtakım sosyal faaliyetlerde geçirerek kültürel gelişmelerini sağlamaktadır. Ayrıca öğrenim ve katkı kredisi vermek suretiyle ekonomik yönden öğrencileri desteklemektedir.

Yüksek öğretimde Yurtkur'un önemini şu başlıklar altında incelememiz mümkündür.

1-Yurtkur'un Eğitime Katkıları

2-Yurtkur'un Sosyalleşmeye Katkıları

3-Yurtkur'un Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirmeye Katkıları

1-Yurtkur'un Eğitime Katkıları

Yurtkur'un yüksek öğrenim gören gençlerin eğitimlerine katkılarını şu başlıklar altında inceleyebiliriz:

- a) Yurtkur'un Barınma ve Beslenme Hizmetleri ile yüksek öğrenim gören gençlerin eğitimlerine katkıları,

- b) Yurtkur'un Öğrenim ve Katkı Kredisi vermek suretiyle yüksek öğrenim gören gençlerin eğitimine katkıları,
- c) Yurtkur'un kütüphane ve bilgisayar hizmetleriyle yüksek öğrenim gören gençlerin eğitimine katkıları.

1.1.Yurtkur'un Barınma ve Beslenme Hizmetleri İle Yüksek Öğrenim Gören Gençlerin Eğitimlerine Katkıları

Yüksek öğrenim gören öğrencileri barındırma Yurtkur'un ana hizmetlerinden biridir. Yurtkur bu öğrencileri barındırmakla öğrenimlerine katkıda bulunmaktadır. Öğrenciler devam ettikleri öğrenim kurumunun normal süresi kadar Yurtkur'a bağlı yurtlarda kalabilmektedirler. Ancak öğrenimini normal süresinde bitiremeyen, ihtiyaç sahibi, yurttan iyi hali tespit edilen öğrencilere ise (boş yatak kapasitesinin % 3'ü oranında) bir öğretim yılı daha barınma imkânı sağlanmaktadır.

Yurtkur'a bağlı yurtlarda lisansüstü öğrenim gören öğrencilerle, ön kayıt ve özel yetenek sınavı ile bir yükseköğretim kurumuna devam hakkı kazanan öğrencilere de barınma imkânı verilmektedir. Ayrıca kültür anlaşması yapılan ülkelerden gelen öğrencilerle, 1992 yılından beri Türk Cumhuriyetleri ve diğer Türk Topluluklarından gelen öğrencilerde yurtlarda barındırılmaktadırlar.

Yurtkur; aileleri okudukları şehirlerde oturmayan yüksek öğrenim gören gençlerin sağlıklı ve güvenli bir ortamda barınmalarını, beslenme ve diğer ihtiyaçlarını karşılayarak öğrenimlerine katkıda bulunmaktadır. Yüksek öğrenim gören gençlerin barındıkları, boş zamanlarını değerlendirdikleri, ders çalışma, banyo, çamaşırlarını yıkama gibi ihtiyaçlarının karşılandığı, huzur içerisinde yaşamalarını ve öğrenimlerini görmelerini sağlayan bir devlet kuruluşu olan Yurtkur, Yüksek öğretim kurumunun bulunduğu her il ve ilçede yurt açmak, öğrencilerin sıcak bir aile yuvası ortamında barınma imkânına kavuşturmak için gayret sarfetmektedir.

1961-1962 öğretim döneminde 3 ilde 18 yurttan 854 kız, 4.328 erkek olmak üzere toplam 5182 yüksek öğrenim gören öğrenciye hizmet veren Yurtkur her geçen yıl genişleyerek hizmetini geliştirmiştir¹.

Yurtkur 1981 yılına kadar yüksek öğrenim gören öğrencilerin yurt ihtiyaçlarının karşılanması için gereken gayreti göstermiş ise de, kaynak yetersizliği ve özellikle 1968 yılından sonra hızlanan öğrenci hareketlerinin Yurtkur yurtlarına sığmaması, yurtlara olan

¹ Haz. Cihangir Törel, Yurtkur, 2001, Ankara, 2001, s.32.

talebin azalmasına sebep olmuştur. Yeni açılmasına rağmen bazı yurtlar talep olmaması nedeniyle kapatılmıştır².

1981-1982 öğretim yılına kadar yurtlar talebi karşılayacak durumda olmasına rağmen 1982 yılında Yüksek Öğretim Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile yüksek öğretim kurumlarının ülkemiz sathında yaygınlaşması neticesinde Yurtkur ihtiyacı karşılayamaz hale gelmiştir. Ayrıca 12 Eylül 1980 sonrası ülkemiz genelinde huzur ve güvenin sağlanması yüksek öğrenime devam eden öğrenci sayısının artmasına sebep olmuştur. Yurtlarda hizmetlerin iyileştirilmesi, ekonomik şartların zorlaması sonucu yurtlara olan talep önemli ölçüde artmıştır.

Yurtkur; yüksek öğrenim gören öğrencilerin barınma problemlerini çözebilmek için ihtiyaç bulunan il ve ilçelerde yatırım programlarına hız vermiş, yurt binası yaptırılması yanı sıra, satınalma, devir, tahsis, kiralama ve kullanım hakkı ile bina temini yoluna gitmiştir. Ayrıca talebi karşılamak için kapasite artışı yapılmıştır. Bütün bu tedbirler talebi karşılamada yeterli olmamıştır. 1984 yılında Bakanlar Kurulu'nun 84/8800 Sayılı Kararı ile finansmanı Başbakanlık Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Geliştirme ve Destekleme Fonu'ndan karşılanarak, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na 58 prefabrike yurt yaptırılmıştır. Böylece ilk defa % 32.6'lık bir kapasite artışı sağlanmıştır³.

1981 yılına kadar 20 yılda ancak 23.884 artış sağlanmışken 1981-1987 yılları arasındaki yedi yıllık dönemde Destekleme Fonu'na yaptırılarak Yurtkur'a devredilen yurtlarda dahil 52.743 ek kapasite sağlanarak % 70.8 oranında artış sağlanmıştır. 1988-1990 yıllarında Yurtkur'un kendi kaynakları ile sağlanan imkanlarla ilave kapasite 27.466 olup % 33'lük bir artış sağlamıştır. 1991-1998 yıllarındaki artış oranı ise 1990 yılı kapasite artışına göre % 53.13 olarak gerçekleşmiştir⁴.

31.12.2001 tarihi itibarıyla 75 il 57 ilçede 42 kız, 27 erkek, 122 karma yurt olmak üzere 191 yurt müdürlüğünde 101.255 kız, 82.453 erkek olmak üzere 183.708 yüksek öğrenim gören öğrenciye barınma hizmeti veren Yurtkur imkanlar ölçüsünde bu kapasiteyi artırma çabası içerisinde⁵. (Bakınız Ek.9)

2001-2002 öğretim yılında 193.270 yükseköğretim gören öğrenci yurtlarda barındırılmaktadır.

Türk Cumhuriyetleri ve Diğer Türk Topluluklarından gelen yaklaşık 4.512, ülkemizde Kültür Antlaşması olan ülkelerden gelen 1.030 öğrenci Yurtkur'a bağlı yurtlarda ücretsiz

² Yurtkur'un Tarihçesi, s.99.

³ Yurtkur'un Tarihçesi, s.99.

⁴ Yurtkur'un Tarihçesi, s.100.

⁵ Yurtkur, 2001, s.

olarak barındırılmaktadır. Ayrıca devletin koruması altında bulunan 289 öğrenci ücretsiz olarak barındırılmaktadır.

Yükseköğrenime devam eden öğrencilerin ortalama % 65'inin ailesi, devam ettiği yüksek öğretim kurumunun bulunduğu il ve ilçe dışında ikamet etmektedir. Bu öğrencilerden % 70'i Yurtkur'a bağlı yurtlarda barınmak için müracaat etmektedir. Açık öğretim hariç yaklaşık 1.013.000 öğrenciden 470.000'inin barınma ihtiyacı vardır. Buna karşılık 193.270 öğrenci Yurtkur'a bağlı yurtlarda barındıkları, 35.000 öğrenci ise Üniversitelere bağlı yurtlarda barındıkları göz önünde bulundurulduğunda yaklaşık 250.000 yüksek öğrenim öğrencisinin barınma ihtiyacının olduğu görülmektedir.

Yurtkur'a yıllar bazında yeterli yatırım ödeneğinin verilmemesi ve başlatılan yatırımların süresi içerisinde tamamlanamaması nedeniyle öğrencilerin mağdur olmamaları ve hizmetin zamanında yerine getirilmesi için, kiralama, hibe, kullanım hakkına sahip olma ve satınalma gibi yollarla bina temin ederek standart olmayan binalar yurt olarak açılmıştır. Bu binaların birçoğu sadece barınma ihtiyacını karşılamaktadır. Bu tür binalarda öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirecek alanların bulunmaması nedeniyle öğrencilerin sosyal, kültürel ve sportif gelişmelerine yardımcı olunamamaktadır. Diğer taraftan üniversitelerin ülkemiz genelinde çok kısa bir zamanda yaygınlaştırılmasına paralel olarak Yurtkur yeterli yurt yapımı ve işletmesini yaygınlaştıramadığından yükseköğrenim gören öğrencilerin tamamını barındırma imkanı bulunmamaktadır.

Kapasite artışı yapmak suretiyle daha çok öğrenciyi barındırmak ise birçok problemi ortaya çıkarmaktadır. Ranza sisteminden bir türlü kurtulmak mümkün olmamıştır. 1961 yılından günümüze kadar birçok gelişmenin olduğu, Yurtkur'a bağlı yurtlarda öğrencilere daha iyi hizmet verebilme imkanları geliştirilmiş ise de bunların yeterli olmadığı görülmektedir.

Yurtkur'un barınma hizmetlerinde dünden bugüne birçok yenilik ve gelişmeler olduğu bir hakikattir. Bu gelişmeleri şu şekilde sıralamak mümkündür.

1-Eski tip ranza, karyola, yatak, dolap, masa ve sandalyelerden, standart ölçülere sahip, günün koşullarına uygun ranza, karyola, yatak, dolap ve masalarla, nitelikli standardı yüksek yurtlarda yer alan ahşap donanımlı malzemelerle tefriş edilmiş yurtlara geçilmeye çalışılmaktadır.

2-Beğenilmeyen ve gençlere hitap etmeyen dinlenme, eğlenme ve spor alanları olan yurtlardan, gençler için yurt yaşantısını cazip kılan yürüme yolları, havuzlu parkları, yemyeşil çevre düzenlemesi olan, anfi tiyatrolu, modern voleybol, futbol, basketbol sahalarına, dinlenme ve eğlenme alanlarına sahip yurtlara geçilmektedir.

3-Eski tip anons ve telefonlardan vazgeçilerek, modern donanımlı anons, telefon, kameralı, deketrorlü güvenlik ve bilgisayarlı barkol sistemlerine geçilmeye çalışılmaktadır.

4-Eski usullerle yapılan temizlik hizmetlerinden teknolojik araç ve gereçlerle hijyenik koşullarda yapılan temizlik hizmetlerinin yaygınlaştırılmasına çalışılmaktadır.

5-Kalabalık koğuşlardan ve 14-22 kişilik ranzalı yurt yatak odalarının 6-8 kişilik ranzalı yurtlara, hatta imkanlar ölçüsünde 2-4 kişilik karyolalı yurt yatak odalarına geçilmeye çalışılmaktadır.

6-Yetersiz ve görünümü hoş olmayan donanımlı lokanta-kantin, ders çalışma televizyon, satranç, dinlenme vb. bölümlerden ve de mutfak tesislerinden, görünümleri ve modern donanımlarıyla zevk ve şevk veren daha cazip, geniş, rahat kullanışlı lokanta, kantin, kafeterya, etüd, dinlenme bölümlerine, satranç ve televizyon köşelerine, modern donanımlı mutfak tesislerine sahip yurtlara geçilmeye çalışılmaktadır.

7-Duşu, tuvaleti, telefonu koridorlarda bulunun yurtlardan, banyosu, tuvaleti, telefonu, televizyonu ve bilgisayar terminali içinde bulunan modern donanımlı yurt yatak odalarına geçilmeye çalışılmaktadır.

8-Lavabolarda elle yıkanan çamaşır bölümlerinden, jetonlu ve otomatik makinalarla donanmış, konforlu çamaşır yıkama, kurutma ve ütüleme bölümleri bütün yurt binalarında yapılmaya çalışılmaktadır.

9-Bütün yurtlarda jimnastik, aerobik salonları, spor merkezleri, uluslararası standartlara uygun halı futbol sahaları, tenis kortları ve voleybol, basketbol alanları yapılmaya çalışılmaktadır.

Yurtkur geleceğin teminatı olan yükseköğrenim gençliğinin eğitime sadece barınma hizmetleriyle değil beslenmelerine yaptığı katkılarıyla da destek olmaktadır. Yurtkur'a bağlı yurtlarda barınan öğrencilerin ucuz, kaliteli ve hijyenik şartlara uygun beslenebilmeleri amacıyla yurtların bünyesinde lokanta, kantin ve kafeterya işletmeleri açılmakta ve işletilmektedir. Bu işletmelerin ehliyetli kişi veya kuruluşlar tarafından çalıştırılması, öğrencilerin gıda ve ihtiyaç maddelerini piyasadan daha ucuza sağlamaları, işletme yerlerinin hijyenik şartlara uygun olarak hizmet vermesi ve devamlı denetlenmesi için gerekli her türlü tedbir alınmaktadır⁶.

Ülkemiz genelinde Yurtkur'a bağlı yurtlarda 220 lokanta-kantin 107 kantin bulunmaktadır. Bu işletmelerde yemekler, 3.sınıf lokanta fiyatlarından % 20 daha ucuz ve 1. sınıf lokanta yemekleri kalitesinde olması şartıyla hizmet sunulmaktadır. Kantinlerde satılan diğer maddeleri ise fatura bedeli üzerinden en çok % 10 kâr oranı ile satışa sunulmaktadır.

⁶ Yurtkur'un Tarihçesi, s.109.

Yüksek öğrenim gençliğinin sağlıklı ve dengeli beslenmesinde sabah kahvaltısının önemine binaen Yurtkur finansmanı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'ndan karşılanmak üzere üniversitelere bağlı yurtlarda barınan öğrenciler de dahil olarak 1 Nisan 1988'den itibaren 109.400 öğrenciye bedelsiz kahvaltı vermeye başlamıştır. Kahvaltıda verilen gıda maddeleri 1 Ekim 1988 tarihinden itibaren Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu ile yapılan bir protokolle bu kuruluş tarafından temin edilmiştir.

Bedelsiz sabah kahvaltısı uygulaması ile 1989-1990 öğretim döneminde 128.000 1990-1991 öğretim döneminde 132.363 öğrenciye sabah kahvaltısı verilmiştir.

Sosyal yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'ndan 1988 yılı için 7 milyar TL, 1989 yılı için 15 milyar TL, 1990 için 24 milyar TL, 1991 yılı için ise 36 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir⁷.

Bedelsiz sabah kahvaltısı uygulamasında günlere göre mönü, şu şekilde düzenlenmekteydi.

- Pazartesi: Süt, bal, tereyağı, ekmek
- Salı: Meyve suyu, peynir, tereyağı, ekmek
- Çarşamba: Süt, sarelle, peynir, ekmek
- Perşembe: Reçel, peynir, yumurta, ekmek
- Cuma: Meyve suyu, sarelle, peynir, ekmek.
- Cumartesi: Süt, reçel, tereyağı, ekmek.
- Pazar: Bal, peynir, meyve suyu, ekmek⁸.

Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu tarafından 1992-1993 öğretim döneminden itibaren Yükseköğretim gören öğrencilere burs verilmesine başlanması nedeniyle Yurtkur'a bağlı yurtlarda ve üniversite yurtlarında barınan öğrencilere bedelsiz olarak verilen sabah kahvaltısı uygulamasına son verilmiştir.

Yeni kaynaklar bulunması halinde bu uygulamanın başlatılması yüksek öğrenim gören öğrencilerin desteklenmesi bakımından önem taşımaktadır. Beslenmenin insan sağlığı açısından önemi inkâr edilemez bir geçektir. Sağlıklı insanların ise eğitim ve öğretimde başarılı olacakları, milletimizi çağdaş medeniyetler seviyesinin üstüne çıkarabilecekleri muhakkaktır. Yurtkur'un 1999 yılı hesaplarını inceleyen TBMM Kit Komisyon üyelerinin görüşleri doğrultusunda, yurtlarda barınan öğrencilere bedelsiz sabah kahvaltısı verilmesi için Başbakanlık Dayanışmayı Teşvik Fonu'ndan ödenek talebinde bulunmuş bu konudaki çalışmalar devam etmektedir.

⁷ Yurtkur'un Tarihçesi, s.109.

⁸ Yurtkur Sabah Kahvaltısı Talimatı, Ankara, 1991.

Maliye Bakanlığı ile Yurtkur arasında yapılan protokol gereği 1982 yılından beri yurtlarda barınan öğrencilere Cumartesi, Pazar ve resmi tatil günleri dışında kalan günlerde akşam yemeklerine belli ölçüde devlet katkısı sağlanmıştır. Bu katkı; uygulamaya başladığı günden itibaren aşağıda gösterilen tabloda görüldüğü gibi her geçen yıl belli miktarlarda artarak devam etmektedir.

Tablo 3: Yıllar İtibariyle Kurum Yurtlarında Barınan Öğrencilere Yapılan Akşam Yemeği Katkısı Tablosu

YIL	Bir Öğrenciye Yapılan Katkı (TL)	Devlet Korumasındaki Öğrenciye Yapılan Katkı (TL)
1982	40	-
1983	40	-
1984	45	600
1985	45	600
1986	50	600
1987	100	600
1988	150	1.680
1989 NİSAN	350	2.900
1980 NİSAN	500	2.900
1990	750	4.400
1991	1.000	10.000
1992	1.500	15.000
1993	2.000	30.000
1994	4.000	45.000
1995	7.000	70.000
1996	12.000	110.000
1997	25.000	170.000
1998	50.000	350.000
1999	100.000	700.000
2000	200.000	1.400.000
2001	250.000	1.750.000
2002	500.000	3.000.000

Kaynak: Yurtkur İstatistik Bülteni, Ankara, 2001, s.55.

Yüksek öğrenim gören öğrencilere yapılan akşam yemeği katkısı yemek kuponu olarak verilmektedir. Yurtların hizmete açık olduğu süre zarfında ve haftada beş gün yapılmaktadır. Yaz aylarında nöbetçi yurtlarda kalan öğrencilere akşam yemeği yardım katkısı yapılmamaktadır. Yemek yardımı katkısı öğrencilere nakten ödenmez⁹.

Ortaöğrenimlerini yetiştirme yurtlarında kalarak tamamlayan ve bir yükseköğretim kurumuna devam eden öğrenciler Yurtkur'a bağlı yurtlarda öncelikli olarak ücretsiz barındırılmakta ve günlük yemek yardımı yapılmaktadır. Devletin koruması altına alınan bu öğrencilere Cumartesi, Pazar ve resmi tatil günleri ile yükseköğretim kurumlarının eğitim ve öğretime kapalı olduğu günlerde dahil olmak üzere yurttaki barındıkları süre içerisinde Yurtkur Genel Müdürlüğü tarafından her yıl Ocak ayında tespit edilen miktarlar üzerinden sabah kahvaltısı, öğle ve akşam yemeği yardımı yapılmaktadır. Bu öğrenciler diğer öğrencilerin faydalandığı akşam yemeği yardımından da faydalanmaktadırlar. Bu öğrenciler devletin koruması süresince 25 yaşına kadar yemek yardımı ve ücretsiz barınma hakkından faydalanmaktadır¹⁰.

1984 yılından itibaren her yıl imkanlar ölçüsünde devam eden bu yardım miktarı Ocak 2002 tarihinden itibaren sabah kahvaltısı için 500.000 TL, öğle yemeği için 1.000.000 TL, akşam yemeği için ise 1.500.000 TL olmak üzere günlük toplam 3.000.000 TL'dir.

1.2.Yurtkur'un Öğrenim ve Katkı Kredisi Vermek Suretiyle Yüksek Öğrenim Gören Gençlerin Eğitimlerine Katkıları

Anayasamızın 42. maddesinde "Devlet maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar" hükmü yer almaktadır¹¹.

Yurtkur'un 51 sayılı kuruluş kanununun 15. maddesinde de "Kurum; memleket içinde yüksek öğrenim gören ve bu kanuna göre yapılacak yönetmeliklerle belirtilen esaslar ve şartlar içinde yeterlilikleri ve ihtiyaçları tespit edilen öğrencilere öğrenim kredisi verir" ifadeleri yer almaktadır¹².

Yurtkur; kuruluş amacına uygun olarak yüksek öğrenim gören gençlere devlet adına ekonomik yönden destek ve onların öğrenimlerine yardımcı olmaktadır.

Öğrenim kredisi, zorunlu hizmet yükümlülüğü olmaksızın, ön lisans, lisans, master ve doktora öğrencilerine normal öğrenim süreleri boyunca verilen borç paradır.

⁹ Yekem Yardım Kuponları Talimatı.

¹⁰ Devlet korumasında olan öğrencilere beslenme yardımı yapılması talimatı.

¹¹ 1982 Anayasası.

¹² Resmi Gazete, 22 Ağustos 1961, Sayı:10887, S.4930.

Öğrenim kredisinin tahsis kontenjanının tespiti için Milli Eğitim Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı ile Üniversite Rektörlüklerinin, ödeneklerin tespiti için de Maliye Bakanlığı'nın görüşleri alınmaktadır. Alınan görüşler göz önünde bulundurularak genel bütçeden aktarılacak ödenek ölçüsünde ilk defa öğrenim kredisi verilecek öğrenci sayıları Yurtkur Yönetim Kurulu'nun teklifi üzerine Genel Kurul, aylık öğrenim kredisi miktarları ise Yönetim Kurulu tarafından tespit edilerek karara bağlanmaktadır.

O yıl için ayrılan ödeneğin, müracaat eden öğrencilerin tamamına kredi verme imkanını sağlaması halinde Yönetim Kurulu tarafından belirlenen esaslara göre değerlendirme yapılmakta, öğrencilerin müracaat formundaki beyanlarına göre yapılan değerlendirmeler sonunda kredi tahsisi yapılmaktadır. Öğrencilerden istenen belgeleri ihtiva eden tahsis listeleri ile isimlerine yazılı kredi taahhüt senetleri öğretim kurumlarına gönderilmektedir. Öğrenciler kendilerine tanınan süre içerisinde istenilen belgeler ile noterde tanzim ve tasdik ettirdikleri senetlerini Yurtkur'a göndermekte, belgeler ile beyanların uygunluğu kontrol edildikten sonra kredi almaya hak kazananların isimleri Yurtkur tarafından öğretim kurumlarına gönderilerek ilan edilmektedir.

Öğrenim kredisi alan öğrencilere bütçe imkanları ölçüsünde Bakanlar Kurulu kararınca, Yurtkur Yönetim Kurulu'nun belirlediği aylık miktarlar üçerinden yılda dört defa üçer aylık dönemler halinde ödenmektedir. Ödemeler TC. Ziraat Bankası şubeleri aracılığı ile yapılmaktadır.

Öğrenim kredisi yılda şu dönemlere bölünmek sureti ile ödenmektedir.

1. Dönem: Ocak-Şubat-Mart
2. Dönem Nisan-Mayıs-Haziran
3. Dönem: Temmuz-Ağustos-Eylül
4. Dönem: Ekim-Kasım-Aralık

Öğrenciler 1998 yılından itibaren öğrenim kredilerini BANKKART ile ATM'den alabilmektedirler.

Öğrenim kredisi tahsis işlemleri 351 Sayılı Yurtkur'un Kuruluş Kanunu, Kredi Yönetmeliği, Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Kararları doğrultusunda yapılmaktadır¹³.

Lise ve dengi öğrenimini Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ile Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne bağlı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından işletilen yurtlarda barınarak tamamlayanlar, şehit çocukları, anne ve babası ölü olanlar (kimsesizler) anne veya

¹³ Yurtkur'un Tarihçesi, s.87.

babası Yurtkur'da çalışan veya Yurtkur'dan emekli olan, Yurtkur Yönetim Kurulu Üyelerinin yükseköğrenim gören çocukları öğrenim kredisinden öncelikli olarak yararlanmaktadırlar.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde ikamet eden öğrencilere, diğer bölgelerde oturanlara oranla farklı puanlama sistemiyle kolaylık sağlanmaktadır. Geri kalan öğrenciler de objektif kriterler içerisinde yapılan değerlendirme sonucu öğrenim kredisinden yararlanırlar. Mevcut kriterlerin tespitinde öğrencilerin başarı durumları (ÖSYM'de aldığı puan, ara sınıfta bulunanların ders başarı durumları) ailenin geliri ve sosyal durumu esas alınmaktadır.

Öğrenim kredisinden; yabancı uyruklu öğrenciler, yurt dışında öğrenim gören öğrenciler, ücret karşılığı herhangi bir işte çalışan öğrenciler, öğrenim müddetince bir yıldan fazla kaybı olan öğrenciler, Yurtkur'a borcu olanlar ve bir yükseköğretim kurumundan mezun olanlar yararlanamazlar.¹⁴

351 Sayılı Kanun'un 15. maddesi; Öğrencilere verilen kredilerden faiz alınmaz, ancak krediden öğrenciye ödeme sırasında % 3'ü geçmemek şartıyla masraf payı kesilir. Burslu ve parasız yatılı öğrencilere kredi verilmez" hükmü bulunmaktadır. Yine aynı kanunun 16. maddesi "Öğrenci, borcunu devam ettiği öğrenim müessesesinin normal öğretim süresinin bitiminden iki yıl sonra eşit taksitler halinde kuruma öder. Aldığı kredinin tamamını öğrenim süresinin bitiminden itibaren bir yıl içinde ödeyenlere borç miktarlarını % 15, iki yıl içinde ödeyenlere % 10, üçüncü ve müteakip yıllar içinde taksitlerin geri kalan kısmını defaaten ödeyenlere % 5 indirim yapılır. Öğrenci sağlık sebepleri dışında kendi isteği ile okulu bıraktığı veya herhangi bir sebeple okuldan çıkarıldığı takdirde, okuldan ilişkisinin kesildiği tarihten bir yıl sonra başlamak üzere kredi aldığı müddet kadar zamanda borcunu aylık eşit taksitler halinde kuruma öder.

Öğrencinin tabi olacağı mükellefiyetler öğrenciden alınacak taahhüt senedinde ayrıca belirtilir.

Kurumsal ve özel kurumlarda vazife alanların borç taksitleri bu kurumlarca ödenecek aylıklardan kesilerek kuruma yatırılır¹⁵ hükmünü taşımaktadır.

Yurtkur'un Kuruluş Kanunu olan 351 Sayılı Kanun'un 18. maddesinde öğrenim kredisi ile ilgili şu hükümler bulunmaktadır. "Öğrencilere kredi verilmesi ve lüzumunda kredinin kesilmesi ile ilgili hususlar yönetmeliklerle düzenlenir. Kredi maddi teminat veya kefalet karşılığı verilir ve bunun şartları yönetmelikte belirlenir"¹⁶.

¹⁴ Yurtkur'un Tarihçesi, s.87-88.

¹⁵ Resmi Gazete, 22 Ağustos 1961, Sayı:10887, S.4930.

¹⁶ Resmi Gazete, 22 Ağustos 1961, Sayı:10887, s.4930.

5 Ağustos 1996 gün ve 22718 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 4160 sayılı kanunla Yurtkur'un Kuruluş Kanunu olan 351 Sayılı Kanunun yukarıda belirttiğimiz 15. ve 18. maddeleri yürürlükten kaldırılmış, 16. Maddesi yeniden düzenlenmiştir. Yapılan yeni düzenleme ile öğrencilerin kredi borçlarını ödeme süresi kısaltılmıştır. % 3'lük masraf payı kesilmesi uygulamasına son verilmiştir.

Öğrenci almış olduğu öğrenim kredisi borcunu, öğrenim gördüğü öğretim kurumunun normal öğrenim süresinin bitiminden itibaren iki yıl sonra başlamak üzere kredi aldığı sürenin yarısı kadar sürede üçer aylık dönemler halinde öder.

Öğrencinin almış olduğu öğrenim kredisine, kredinin verildiği tarihten öğrenim süresinin bitimine kadar geçen sürede Devlet İstatistik Enstitüsü'nün Toptan Eşya Fiyat Endeksindeki artışlar uygulanarak hesaplanan miktarın ilave edilmesi sureti ile ödeyeceği borç miktarı tespit edilir. Uygulanan endeks artışından ilave edilecek miktar öğrenciye ödenen kredi miktarının 3 katını geçemez.

Yurtkur; 1961-1962 öğretim yılından 2000-2001 öğretim yılı sonuna kadar 1.477.845 önlisans, lisans öğrencisine, 1993 yılından itibaren 2000-2001 öğretim yılı sonuna kadar toplam 10.657 yüksek lisans öğrencisine öğrenim kredisi vermiştir. 2002 yılında ise 424.557 önlisans ve lisans öğrencisine, 3.396 master ve 246 doktora öğrencisine olmak üzere toplam 428.189 öğrenciye öğrenim kredisi verilmektedir. 2001-2002 öğretim yılında önlisans ve lisans öğrencilerine aylık 45 milyon, master öğrencilerine aylık 90 milyon, doktora öğrencilerine ise aylık 135 milyon öğrenim kredisi verilmektedir.

Yüksek öğrenim gören öğrencilere verilen öğrenim kredisi şu hallerde kesilir.

1-Öğrencinin öğretim kurumundan ayrılması, çıkarılması veya geçici olarak uzaklaştırılması halinde,

2-Öğrencinin kendi isteğiyle öğrenim kredisinden vazgeçmesi halinde,

3-Öğretim kurumunun kapatılması halinde,

4-Yurtkur'a bağlı yurtlardan süresiz olarak çıkarma cezası alması halinde,

5-Gerçeğe aykırı beyanda bulunması durumunda,

6-Devamlı gelir getiren bir işte çalışması durumunda,

7-Kesin hükümle mahkum olması halinde,

Öğrenim kredisi kesilir.

Yurtkur'un kuruluşundan bugüne kadar önlisans ve lisans öğrencilerine verilen öğrenim kredisinin yıllara göre miktarları ve kredi verilen öğrenci sayıları Tablo 4'de gösterildiği gibi artarak devam etmektedir. Bununla birlikte yıllar itibarıyla master öğrencilerine verilen öğrenim kredisi miktarları ve öğrenci sayıları da Tablo 5'te gösterilmektedir. Doktora öğrencilerine verilen öğrenim kredisi miktarı ve öğrenci sayıları ise Tablo 6'da görüldüğü gibi artarak devam etmektedir.

Tablo 4: Öğrenim Kredisi (Önlisans-Lisans)

YIL	BASV.	KONT.	TAİSİS	KREDİ ALAN		KREDİ ALAN KÜMÜ.TOP.	AYLIK KREDİ MİKTARI	ÖDENEN KÜMÜLATİF		TAHİSİLAT KÜMÜLATİF	
				ESKİ	YENİ			YIL İÇİNDE	YIL İÇİNDE	YIL İÇİNDE	YIL İÇİNDE
1962	7151	2110	2031		1700		250	3.946.423-	3.946.423-	8.775-	8.775-
1963	5994	2720	2721		2220	3920	250	10.149.599-	14.096.022-	81.832-	92.607-
1964	6721	1929	1720		1541	5461	250	10.836.866-	24.932.888-	218.260-	310.873-
1965	6468	1801	1780		1509	6970	250	11.770.788-	36.703.676-	653.375-	964.248-
1966	6704	1650	1634		1389	8359	250	11.932.000-	48.635.676-	1.768.772-	2.733.030-
1967	6667	2183	2149		1826	10185	250	13.586.521-	62.222.197-	3.371.793-	6.104.813-
1968	7414	2000	2173		1815	12000	350	15.199.639-	77.421.836-	4.841.854-	10.946.687-
1969	9141	2500	2569		2432	14432	350	25.685.537-	103.107.373-	4.916.544-	15.863.211-
1970	9311	2500	2434		2256	16688	350	26.896.450-	130.003.823-	6.091.386-	21.954.597-
1971	11525	3000	3101		2573	19261	350	29.750.012-	159.753.835-	7.625.286-	29.570.883-
1972	11937	3000	3709		2856	22117	350	30.896.727-	190.650.562-	9.184.170-	38.764.053-
1973	11744	11744	11645		9470	31587	150	66.933.043-	257.583.605-	11.402.608-	50.166.601-
1974	16893	16893	16893		13828	45415	500	158.208.567-	415.792.172-	14.178.292-	64.344.953-
1975	32511	35000	30189		24548	69963	500	287.065.180-	702.857.152-	17.521.790-	81.866.743-
1976	31114	30000	28475		23781	92744	500	162.744.578-	1.065.601.210-	21.337.807-	103.194.580-
1977	47838	30000	45989		33060	125804	500/700	483.084.650-	1.548.686.580-	27.875.605-	131.070.155-
1978	42200	35000	39235		29317	155121	800	755.532.800-	2.104.139.380-	31.988.345-	163.058.500-
1979	45725	50000	40482		32864	187985	1.000	968.901.050-	3.373.040.310-	61.535.313-	221.493.813-
1980	41210	50000	39506		28775	216760	1.500	1.117.253.650-	4.390.294.080-	109.272.557-	333.806.370-
1981	31509	40000	30940		24798	241558	1.500	1.471.259.110-	5.861.553.190-	177.193.106-	511.059.476-
1982	38068	40000	37613		29491	271049	1.500	1.369.146.250-	7.230.699.440-	186.880.787-	697.940.263-
1983	48350	80000	47949		47949	318998	3.400	4.417.633.000-	11.648.332.740-	236.477.486-	934.417.249-
1984	61382	65000	60880		60880	379878	4.000	6.793.463.300-	18.441.795.940-	262.492.196-	1.196.909.945-
1985	58161	50000	51000		50000	429878	4.000	8.542.813.100-	26.984.610.340-	347.386.259-	1.544.296.204-
1986	63025	55000	55000	132.560	43.286	473164	5.600	10.076.006.300-	37.060.616.540-	503.890.777-	2.048.186.081-
1987	67797	55000	55000	136.690	45.291	518455	6.600	11.507.729.200-	48.568.345.740-	802.263.173-	2.850.449.154-
1988	53391	70000	53159	136.534	34.853	553308	6.600/20.000	24.182.601.000-	72.750.946.740-	2.388.537.278-	5.138.976.672-
1989	98044	40000	40079	105.764	36.896	590304	20.000/50.000/75.000	67.153.745.000-	139.904.691.740-	4.643.810.577-	9.782.307.299-
1990	126917	50000	50119	100.928	48.389	638593	150.000/250.000	154.842.830.000-	294.747.531.740-	4.872.257.121-	14.655.064.310-
1991	101413	50000	50000	111.051	48.548	687141	150.000/250.000	286.074.285.000-	580.821.806.740-	5.254.193.291-	19.909.256.621-
1992	114225	55000	55000	123.994	54.852	741993	250.000	469.653.350.000-	1.050.475.156.740-	8.952.140.769-	28.801.677.390-
1993	104500	70000	70000	140.283	69.648	811641	400.000	837.640.050.000-	1.888.115.206.740-	20.383.533.219-	49.245.230.609-
1994	132296	80000	80000	154.927	78.486	890127	500.000	1.259.257.500.000-	3.147.372.706.740-	35.278.055.409-	84.533.286.018-
1995	145917	75000	75000	169.791	51.875	942002	750.000	1.799.100.372.967-	4.946.473.079.707-	67.017.407.228-	151.510.593.244-
1996	115253	70552	70552	164.201	35.168	977170	1.500.000	2.975.582.569.903-	7.932.055.649.610-	144.132.186.919-	295.672.780.163-
1997	132815	63560	63560	133.284	37.406	1014576	3.000.000/6.000.000	5.886.676.565.979-	13.808.732.215.589-	284.616.913.448-	580.289.693.611-
1998	171810	134310	139402	108.940	90.227	1104803	6.000.000/10.000.000	14.788.175.507.723-	28.596.907.723.312-	686.650.459.896-	1.266.940.153.507-
1999	261100	115000	201560	151.540	132.639	1237442	10.000.000/15.000.000	34.695.332.813.228-	63.292.230.536.640-	1.447.511.169.756-	2.714.451.333.263-
2000	263582	130000	175333	219.973	123.793	1361235	15.000.000/25.000.000	66.787.761.546.607-	130.079.992.083.247-	3.284.343.151.294-	5.908.794.674.557-
2001	382283	123000	150471	273.669	116.647	1477882	30.000.000	132.236.195.000.000-	262.316.187.083.247-	* 3.873.447.015.762-	* 9.872.241.090.319-

Kaynak: Kredi Dairesi Başkanlığı Brifingi, Ankara, 2001, Ek.4.

Tablo 5: Öğrenim Kredisi (Master)

YIL	BAŞV.	KONT.	TAHİSİS	KREDİ ALAN		KREDİ ALAN KÜMÜLETOP.	AYLIK KREDİ MİKTARI	ÖDENEN		TAHİSİLAT	
				ESKİ	YENİ	TOPLAM		YIL İÇİNDE	KÜMÜLATİF	YIL İÇİNDE	KÜMÜLATİF
1993					1810		800.000-	17.376.000.000-	17.376.000.000-		
1994	3721	5000	3509	1810	2041	3841	1.000.000-	24.492.000.000-	41.868.800.000-		
1995	2208	7000	2169	1919	1164	3083	1.500.000-	40.585.775.576-	82.453.775.576-		
1996	1520	5000	1491	1130	752	1882	3.000.000-	51.205.750.240-	133.659.525.816-	885.433.910-	885.433.910-
1997	1000	5000	990	1360	631	1991	6.000.000/12.000.000-	84.354.000.000-	218.013.525.816-	8.238.078.110-	9.123.512.020-
1998	1438	5000	1423	590	816	1406	12.000.000/20.000.000-	138.545.000.000-	356.558.525.816-	28.032.191.184-	37.155.703.204-
1999	1135	6000	1135	822	513	1335	20.000.000/30.000.000-	229.504.000.000-	586.062.525.816-	67.952.975.371-	105.108.678.575-
2000	1155	1155	1929	545	764	1309	30.000.000/50.000.000-	440.241.000.000-	1.026.303.525.816-	48.258.057.333-	153.366.735.908-
2001	2190	2059	2059	791	1218	2009	60.000.000-	1.009.620.000.000-	2.035.923.525.816-	* 14.070.000.496-	* 167.436.236.404-

TOPLAM: 14367 31214 14705 9709

* 2001 yılı tahsisatları Temmuz ayı sonu itibarıyla brüt rakamlar olarak alınmıştır.

Kaynak: Kredi Dairesi Başkanlığı Brifingi, Ankara, 2001, Ek.5.

Tablo 6: Öğrenim Kredisi (Doktora)

YIL	BAŞV.	KONT.	TAİSİS	KREDİ ALAN		KREDİ ALAN KÜMÜ.TOP.	AYLIK KREDİ MİKTARI	ÖDENEN KÜMÜLATİF		TAHSİLAT KÜMÜLATİF	
				ESKİ	YENİ			YIL İÇİNDE	YIL İÇİNDE	YIL İÇİNDE	YIL İÇİNDE
1993					163		1.200.000-	2.347.200.000-			
1994	326	1000	309	163	210	373	1.500.000-	3.780.000.000-	6.127.200.000-		
1995	200	2000	198	289	82	371	2.250.000-	9.456.750.000-	15.583.950.000-		
1996	118	1500	118	369	51	420	4.500.000-	14.063.147.020-	29.647.097.020-	98.217.148-	98.217.148-
1997	102	1000	100	390	70	460	9.000.000/18.000.000-	25.380.000.000-	55.027.097.020-	203.932.940-	302.150.088-
1998	140	1000	137	207	88	295	18.000.000/30.000.000-	37.958.000.000-	92.985.097.020-	749.932.340-	1.052.082.128-
1999	99	500	99	192	51	243	30.000.000/45.000.000-	77.886.000.000-	170.871.097.020-	7.314.254.636-	8.366.337.064-
2000	75	75	120	196	60	256	45.000.000/75.000.000-	112.158.000.000-	283.029.097.020-	17.243.821.569-	25.610.158.633-
2001	125	95	95	179	73	252	90.000.000	177.120.000.000	460.149.097.020	7.000.168.100	32.610.326.733-

* 2001 yılı tahsilatları Temmuz ayı sonu itibarıyla brüt rakamlar olarak alınmıştır.

Kaynak: Kredi Dairesi Başkanlığı Brifingi, Ankara, 2001, Ek.6,

Yüksek öğretim kurumlarına giren öğrencilerden öğrenim kredisi talebinde bulunanların durumları incelendiğinde, Tablo 7’de görüldüğü gibi 1998-1999 öğretim döneminde müracaat eden öğrencilerin % 83’ü örgün eğitimde, % 23’ü Açık öğretimde, 1999-2000 öğretim yılında ise örgün öğretimden % 83, Açık öğretimden % 22, 2000-2001 öğretim yılında ise örgün öğretimden % 85, Açık öğretimden % 17’sinin öğrenim kredisi almak için başvurduğu görülmektedir.

Tablo : 7: Öğrenim Kredisine Başvuran Öğrencilerin Sayıları

Öğretim Yılı	Üniversiteye Giren Öğrenci Sayısı			Öğrenim Kredisine Başvuran				Üniv.Giren. Öğren.Say. Krediye Mür.Eden Yeni Öğr.Say.oranı	
Öğretim Yılı	Örgün	Açık Öğr.	Toplam	Yeni Öğrenci Örgün A.Ö.F		Ara Sınıf Öğr.	Toplam	Örgün %	A.Ö.F %
1998-1999	236960	157472	394432	196792	37207	27101	261100	83	23
1999-2000	227439	166195	393634	189267	37372	38713	265352	83	22
2000-2001	253198	151790	404988	215955	43783	25715	285453	85	17

Kaynak: Kredi Dairesi Başkanlığı Birifingi, Ankara, 2001, EK-7

Öğrenim kredisi almak için müracaat eden öğrencilerin ekonomik durumu incelendiğinde, Tablo 8’de görüldüğü gibi, 1997-1998 öğretimi yılında öğrenim kredisi müracaatında bulunanlardan, net asgari ücret 33.308.848 TL iken % 52’sinin (90.3909) gelirin 40 milyon TL’nin altında, % 87’sinin (150402 öğrencinin) gelirin 80 milyon TL’nin altında olduğu,

1998-1999 öğretim yılında öğrenim kredisi müracaatında bulunanlardan, net asgari 70.222.320 TL’iken % 64’ünün (169.137 öğrenci) gelirin 80 milyon TL’nin altında, % 82’sinin (216.628 öğrenci) gelirin 120 milyon TL’nin altında olduğu,

1999-2000 öğretim yılında öğrenim kredisi müracaatında bulunanlardan net asgari ücret 80.550.000 TL iken, % 47’sinin (126.839 öğrenci) gelirin 100 milyon TL’nin altında % 79’unun (209.494 öğrenci) gelirin 200 milyon TL’nin altında,

2000-2001 öğretim yılında öğrenim kredisi müracaatında bulunan öğrencilerden net asgari ücret 102 milyon TL iken % 51’inin (147.880 öğrenci) gelirin 150 milyon TL’nin altında % 73’ünün (210.776 öğrenci) gelirin 250 milyon TL’nin altında olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Öğrenim Kredisine Müracaat Eden Öğrencilerin Gelir Durumlarına Göre Dağılımı

Yıllar	Öğr.Kr. Mür.	Asgari Ücret	Müracaat Eden Öğrencilerin Gelir Durumlarına Göre Dağılımı						
			0-20 mil	20-40 mil	40-60 mil	60-80 mil	80-100 mil	100-200 mil	120 ve üstü
1997-1998	171810	33.308.848	32966	57424	40666	19343	8198	5904	7306
			0-20 mil	20-40 mil	40-60 mil	60-80 mil	80-100 mil	100-200 mil	120 ve üstü
1998-1999	261100	70.222.320	19546	44426	68373	36792	34265	13226	44472
			0-75 mil	75-100 mil	100-150 mi	150-200 m.	200-250 m.	250-300 mil	300 ve üstü
1999-2000	265352	80.550.000	73772	53067	49643	32912	20279	12493	23186
			0-100 m	100-150 m	150-200 m	200-250 m	250-300 m	300-500 m	500 m ve üst
2000-2001	285453	102.000.000	75416	72464	37158	25738	23894	39183	11600

Kaynak: Kredi Dairesi Başkanlığı Birifingi, Ankara, 2001, EK-8

Haziran 2001 tarihi itibariyle yapılan araştırmalara göre 2 çocuklu bir ailenin açlık sınırı 296.506.000 TL, yoksulluk sınırının ise 781.041.000 TL olduğu tespit edilmiştir. Bu rakamlar 2002 yılında daha da yükselmiştir. 2000-2001 öğretim yılında üniversiteye ilk defa giren öğrencilerin % 85'inin öğrenim kredisi almak için müracaat ettiği, müracaat eden öğrencilerin % 73'ünün aile gelir düzeyinin 250.000.000 TL'nin altında ve açlık sınırında olduğu, müracaat eden öğrencilerin tamamına yakının ise yoksulluk sınırında olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan aylık öğrenim kredisi miktarı 1997-1998 öğretim yılında 6.000.000 TL iken 1998-1999 öğretim yılında 10.000.000 TL'ye, 1999-2000 öğretim yılında 15.000.000 TL'ye 2000-2001 öğretim yılında 30.000.000 TL'ye, Ocak 2002'den itibaren ise 45.000.000 TL'ye yükseltilmiştir. Halbuki Temmuz 2001 tarihi itibariyle bir öğrencinin asgari bir aylık ihtiyacı tutarı 163.000.000 TL'dir.

Bugün itibariyle öğrencinin aylık 45.000.000 TL öğrenim kredisi ile asgari ihtiyaçlarını karşılaması mümkün değildir. Bir öğrencinin ailesine bağımlı olmadan öğrenim görebilmesi için ben ihtiyaçlıyım" diyen her öğrenciye asgari ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde kredi verilmesi gerekmektedir.

Yurtkur; yüksek öğrenim gören gençleri 1984-1985 öğretim yılından itibaren katkı (harç) kredisi vermek suretiyle eğitim ve öğretimlerinde desteklemektedir.

Katkı (Harç) kredisi, ülke içinde yüksek öğrenim gören TC. uyruklu başarılı ve ihtiyaç sahibi öğrencilere Yurtkur'un verdiği borç paradır.

Katkı kredisi miktarı, her yıl öğrenim dallarının nitelikleri ve süreleri ile yükseköğretim kurumlarının özellikleri göz önünde tutularak Yüksek Öğretim Kurulu'nun teklifi üzerine Bakanlar Kurulu'na belirlenmektedir.¹⁷

Yüksek öğrenim gören öğrencilerden harç alınması 6 Kasım 1981 gün ve 17506 sayılı resmi gazetede yayımlanan 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 46 maddesi ile belirlenmiştir.

Madde 46: Her yıl öğrencilerin yüksek öğretim kurumlarına ödemek zorunda bulundukları harçlar, öğrenim dallarının nitelikleri ve süreleri ile Yükseköğretim Kurumlarının önerileri gözönünde tutularak Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit ve ilan edilir. Varsa yabancı dil hazırlık öğrenimi dahil her eğitim-öğretim programının veya öğretim alanının maliyet bedelinin en çok beşte biri öğrencilerden harç olarak alınır. Bu harç, isteyen öğrenciler için borçlanma veya hizmet yükümlülüğü karşılığı devlet tarafından ödenir. Bu takdirde 44. maddeye göre öğrencilere tanınan ek öğretim süreleri içinde devletçe ödemeye devam edilir.

Öğrencilerin borçlanma veya hizmet yükümlülükleri öğrenciler adına Devletçe karşılanan toplam harç miktarına göre tespit edilir.

Bir yükseköğretim kurumunu bitirdikten sonra ikincisine katılanların harcı devletçe karşılanmaz¹⁸.

Bu kanun hükmü 2880 sayılı kanunla değiştirilerek 19 Ağustos 1983 gün ve 18140 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır. Yapılan değişikliğe göre; Yüksek Öğretim Kurulu'na tespiti öngörülen harç miktarlarının Bakanlar Kurulu'na belirleneceği. Yabancı uyruklu öğrencilerden alınacak ücretlerin miktarının Yüksek Öğretim Kurulu'nun görüşü alınarak Bakanlar Kurulu'na ayrıca tespit edileceği. Harçların gereken durumlarda Devlet tarafından açılacak kredi ile karşılanması amacı ile her yıl Maliye Bakanlığı Bütçesine Kredi ve Yurtlar Kurumu'na aktarmak üzere yeterli ödenek koyularak, bu borçların üniversite bütçesine gelir kaydedilmesi, harç kredisi alan öğrencilerin yükümlülükleriyle ilgili esasların, Maliye Bakanlığı'nın ve Yüksek Öğretim Kurulu'nun olumlu görüşleri alınarak Yurtkur'ca hazırlanacak yönetmelikle belirlenmesi üniversiteler bütçesine intikal eden harçlar ve ücretlerin her üniversite bütçesine açılacak öğrenci Sosyal Yardım Tertibi'nden kurulacak öğrenci harçlar fonuna aktarılacağı, bu fonda toplanan paraların ise öğrencilerin beslenme, kültürel ve sportif faaliyetleri ile diğer sosyal ihtiyaçları için kullanılacağı öngörülmüştür¹⁹.

¹⁷ Yurtkur'un Tarihçesi, s.92.

¹⁸ Resmi Gazete, 6 Kasım 1981, Sayı:17506, S.21.

¹⁹ Yurtkur'un Tarihçesi, s.92.

Başbakanlığın 27.09.1983 gün ve Gen.Sek.09257-83 sayılı yazısında öğrenci harçları konusunda Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu ve Yurtkur tarafından hazırlanacak bir yönetmeliğe göre 1984-1985 öğretim yılında uygulanmaya konulması için bütçe kanununa gerekli hükümlerin konulması ve çalışmalara acilen başlanması istenmiştir.

Bunun üzerine Yurtkur Harç Kredisi Yönetmeliği hazırlayarak 1984-1985 öğretim yılından itibaren harç kredisi vermeye başlamıştır.

11 Nisan 1990 gün ve 20489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 418 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu’nun 46.maddesi yeniden değiştirilmiştir. Yapılan değişikliğe göre; Yüksek öğretim kurumlarında cari hizmet ödenekleri öğrenci başına tespit edilir. Bu miktarın her yıl Bakanlar Kurulu’nca belirlenecek kısmı ilgili yüksek öğretim kurumuna ödenmek üzere devlet tarafından öğrenciye verileceği, geri kalan kısmının öğrenciden karşılanacağı, devletçe karşılanan kısmının ise % 50’den az olamayacağı. Öğrenci başına Cari Hizmet Ödeneğinin öğrenim dallarının nitelikleri ve süreleri ile Yüksek Öğretim kurumlarının özellikleri göz önünde tutularak farklı miktarlarda saptanacağı. Sınıfta kalan öğrencilere bir defaya mahsus olmak üzere devlet yardımı için Yurtkur’ca kredi verileceği. Benzeri Devlet üniversiteleri için yapılacak yardımdan fazla olmamak üzere Vakıflar tarafından kurulan üniversitelere de Bakanlar Kurulu tarafından saptanacak esaslara göre devlet yardımı yapılabileceği. Zamanında ödenmeyen kredi borçlarının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre mal sandıklarınca tahsil edilerek Yurtkur’a ödeneceği öngörülmüştür²⁰.

90/680 Sayılı Bakanlar Kurulu kararına göre Yurtkur tarafından öğrenciye verilecek kredinin usul ve esasları doğrultusunda hazırlanan Harç Kredisi Yönetmeliği, Milli Eğitim Bakanlığı’nın onayı ile Katkı Kredisi Uygulama Esasları olarak değiştirilmiştir.

2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu’nun 46. Maddesi 3843 sayılı kanunla yeniden değiştirilmiş, bu değişiklik 27.11.1992 gün ve 21418 sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır. Yapılan bu değişiklikle hazırlık sınıfı veya yabancı dil geliştirme programı hariç olmak üzere, 2 yıllık ön lisans ve 4,5,6 yıllık lisans öğreniminden bu süreler sonunda mezun olamayan öğrencilere devlet katkısı ödenmesine devam edilmesine, öğrenci katkı kredisi birinci yıl % 50, müteakip yıllar için % 100 fazlasıyla alınır. Lisans düzeyinde ikinci bir yüksek öğretim kurumunda okuyan öğrenciler için de öğrenci katkı kredisi % 100 fazlasıyla alınır hükmü getirilmiştir.

²⁰ Yurtkur’un Tarihçesi, s.93.

1997 yılında kredi işlemlerinde birlikteliğin sağlanması ve aynı koşullarda öğrenim ve katkı kredisi verilmesi için Katkı Kredisi Yönetmeliği ile Öğrenim Kredisi Yönetmeliği paralel hale getirilmiş, 17.12.1997 tarih ve 23203 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Katkı Kredisi Yönetmeliği’nin hükümlerine göre;

1-Yetim maaşı ve nafaka alanlar dışında en az asgari ücret düzeyinde aylık alanlar veya asgari ücretle sürekli bir işte çalışan öğrencilere,

2-Bir yüksek öğretim kurumundan mezun olan öğrencilere,

3-Sağlık sebebi dışında önlisans mezunlarından ara vermek suretiyle intibak programına başlayan öğrencilere,

4-Önlisanstan lisans öğrenimine geçmek için intibak eğitimi yapan öğrencilere (intibak programı süresince),

5-Kredi isteğinde bulunduğu tarihte kayıtlı olduğu öğretim kurumunda bir öğretim yılından fazla başarısız olan öğrencilere,

6-Yurtkur’dan daha önce katkı kredisi almış olan öğrencilere,

7-Öğrenim gördüğü öğretim kurumlarında veya eklentilerinde, kalmakta olduğu yurttaki, öğretim kurumu veya barındığı yurdun dışında, münferiden veya topluca her ne şekilde olursa olsun anarşi ve terör olaylarına karışan, öğrenim özgürlüğünü ihlal edici (direniş, boykot, işgal, yazı yazma, resim yapma, slogan atma vb). davranışlarda bulunan, bu fiillere eksik veya tam teşebbüste bulunan, üzerinde veya kendi kullanımına bırakılmış yerlerde ateşli silahlar, patlayıcı madde, bıçak ve benzeri tüm kesici, delici, yakıcı, boğucu, ezici, parçalayıcı, eza ve ceza verici olarak salt saldırı ve savunmada kullanmak üzere özel nitelikte yapılmış olan her türlü suç aletlerinden birini veya birkaçını bulundurduğu yetkililerce belirlenen öğrencilere,

8-Gerçeğe aykırı beyanda bulunan öğrencilere,

9-Yabancı uyruklu öğrencilere

10-Bu yönetmelik hükümlerine göre kredi almaya yeterli bulunmayan öğrencilere,

11-Ek süre öğrenim gören öğrencilere,

12-İkinci öğretim öğrencilerine,

13-Yüksek lisans öğrencilerine,

Katkı kredisi verilmez.

Katkı kredisi, Cari Hizmet maliyetlerine, öğrenci katkısı karşılığı Yurtkur tarafından öğrencinin öğrenim gördüğü yüksek öğretim kurumu hesaplarına öğrenci adına borç kaydedilmek üzere ödenmektedir. Yüksek öğrenim gören öğrencilere, öğrencilik hallerinin

devam etmesi ve katkı kredisi almalarına engel bir durumunun olmaması şartıyla okudukları öğretim kurumlarının normal öğrenim süresi kadar katkı kredisi verilmektedir.

Öğrenim katkı kredisi almaktan vazgeçilmesi, kendi isteğiyle öğretim kurumunu terketmesi, herhangi bir nedenle öğretim kurumundan çıkarılması, en az bir yıl izin alması veya kayıt dondurması, öğretim kurumunu değiştirmesi esnasında eski okulunda bir yıldan fazla başarısız olması veya bir yıldan fazla ara vermesi, normal öğrenim süresinin sona ermesi, Yurtkur yurtlarından süresiz çıkarma cezası alması, kesin hükümle mahkum olması anarşi ve terör olaylarına karışması, devamlı gelirle çalışması, gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edilmesi halinde katkı kredisi kesilir.

Katkı kredisinin geri ödenmesi, normal öğrenim süresinin bitiminden iki yıl sonra başlar. Katkı kredisi aldığı sürenin yarısı kadar zamanda üçer aylık dönemler halinde yapılır.

Uygulanmaya başlandığı 1985 yılından beri katkı kredisi verilen öğrenci sayıları ve tahsis edilen ödenek miktarı Tablo 9'da görüldüğü gibi yıllar itibarıyla artarak devam etmektedir.

Tablo 9: Katkı Kredisi

YILLAR	BAŞVURU	TAHSİS	KATKI KREDİSİ ALAN		KATKI KREDİSİ ALAN KÜMÜLETOP.	ÖDENEN		TAHSİLAT	
			ESKİ	YENİ		YIL İÇİNDE	KÜMÜLATİF	YIL İÇİNDE	KÜMÜLATİF
1985	108.496	108.448		78.825	78.825	2.403.922.450	2.403.922.450	115.500	115.500
1986	73.691	71.410	66.463	43.338	109.801	3.203.550.650	5.607.473.100	1.843.985	1.959.485
1987	61.131	60.963	87.934	34.999	122.933	3.560.753.785	9.168.226.885	199.211.348	201.170.833
1988	43.221	42.466	97.394	24.964	122.358	7.147.590.000	16.315.726.885	427.684.487	628.855.320
1989	68.968	67.702	95.559	38.204	133.763	7.889.446.000	24.205.172.885	680.858.824	1.309.714.144
1990	88.844	87.393	94.343	51.443	145.786	17.165.490.000	41.370.663.885	892.082.390	2.201.796.534
1991	75.311	73.912	106.510	47.593	154.103	19.218.340.000	60.589.002.885	1.518.270.930	3.720.067.464
1992	85.048	83.445	122.705	53.627	176.332	34.347.450.000	94.936.452.885	3.080.530.697	6.800.598.161
1993	89.836	27.638	130.290	22.435	152.725	125.502.000.000	220.438.452.885	5.474.538.156	12.275.126.317
1994	129.065	70.656	103.312	57.178	160.490	261.631.200.000	482.059.652.885	11.170.165.956	23.445.492.273
1995	142.032	135.998	113.834	80.242	194.076	388.365.810.000	870.425.462.885	19.091.208.937	42.536.701.210
1996	107.855	101.467	138.744	49.417	188.161	1.541.268.750.000	2.411.694.212.885	40.192.962.328	82.729.663.538
1997	115.710	104.672	147.505	64.771	212.276	2.998.427.500.000	5.410.121.712.885	95.284.784.924	178.014.448.462
1998	142.203	128.331	160.681	92.903	253.584	6.858.413.000.000	12.268.534.712.885	250.393.441.331	428.407.889.793
1999	201.411	134.430	194.057	99.030	293.087	12.213.044.000.000	24.481.578.712.885	450.880.657.917	879.288.547.710
2000	198.795	128.266	216.243	98.187	314.430	20.855.013.000.000	45.336.591.712.885	811.512.462.343	1.690.801.010.053
2001	259.142	161.670	241.606	118.436	360.042	29.341.884.000.000	74.678.475.712.885	1.414.351.458.621	3.105.152.468.674
TOPLANI:	1.990.749	1.588.867			1.055.592				

2001 yılı tahsilatları Temmuz ayı sonu itibarıyla brüt rakamlar olarak alınmıştır.

Kaynak: Kredi Dairesi Başkanlığı Brifingi, Ankara, 2001, Ek.9.

2002 yılında ise katkı kredisi almak üzere Yurtkur'a başvuran 304.724 öğrenciden 134.444 öğrenciye tahsis yapılmıştır. 2002 yılında toplam 412.304 öğrenci katkı kredisinden yararlanmaktadır. 2002 yılında katkı kredisi ödemeleri için 50 trilyon TL ödenek ayrılmıştır.

1.3.Yurtkur'un Kütüphane ve Bilgisayar Hizmetleri İle Öğrencilerin Eğitimine Katkıları

Yurtlarda barınan yüksek öğrenim öğrencilerinin derslerine, bilgi ve kültür seviyelerini yükseltmelerine, serbest zamanlarını en iyi bir şekilde değerlendirmelerine katkıda bulunmak amacıyla kütüphane hizmeti verilmektedir.

Yurtlarda bulunan kütüphanelerde, öğrencilerin talepleri ve ilgi alanları doğrultusunda ihtiyaç duyulan yayınların bulundurulmasına gayret edilmektedir. Yurt Kütüphanelerinde Yurtkur Genel Müdürlüğü'nce satın alınan, abone olunan ve bağış yolu ile sağlanan yayınlar bulunmaktadır. Yürütülen kitap bağış kampanyası ile 312.000 kitap kütüphanelere kazandırılmıştır. Kütüphanelerde bulunan kitaplar Yurtkur Genel Müdürlüğü ve yurtlarda düzenlenen bağış kampanyaları ile Kültür Bakanlığı, Üniversiteler, Milli Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve diğer kuruluşlardan temin edilmektedir. Ansiklopedi, sözlük ve genel mahiyetteki diğer yayınlar öğrencilerin istifadesine sunulmuştur. Yeni yayınlar takip edilerek temin edilmesine gayret edilip, yeni gelen yayınların kısa bibliyografyaları hazırlanarak listeler halinde öğrencilerin bilgisine sunulmaktadır.

Kütüphaneden yararlanma konusunda öğrenciler için eğitici toplantılar düzenlenmekte, oryantasyon (uyum) programlarında ve yurt müdürlüklerinin düzenlediği toplantılarda öğrencilere kütüphane hakkında tanıtıcı bilgiler verilmektedir.

Öğrencilere kütüphane dışında okunmak üzere ödünç kitap verilmektedir. Öğrenciye her defasında en fazla iki kitap ödünç verilebilmektedir. Ödünç verme süresi en çok onbeş gün olarak tespit edilmektedir.

Yurtlarda bulunan kütüphanelerde hizmetler, kütüphaneciler tarafından yürütülmektedir. Kütüphaneci bulunmayan yurtlarda bu görev üniversite ve yüksek okulların sosyal bilimler bölümünden mezun olan bir memur tarafından yürütülmektedir.

Kütüphanelerin ihtiyacı karşılayacak büyüklükte olması, gürültüden uzak, ısınabilir, aydınlık ve havadar olması, karma yurtlarda bütün öğrencilerin başvurabileceği ve kolaylıkla ulaşabileceği bir yerde olmasına dikkat edilmektedir.

Kütüphane hizmetleri ile ilgili çalışmaları, ihtiyaçları ve teklifleri içeren raporlar üçer aylık dönemler halinde hazırlanarak Genel Müdürlüğe bildirilmekte ve bu hizmetin daha iyi yürütülmesi için gerekli tedbirlerin alınmasına çalışılmaktadır.

Tablo 10: Yurtlarda Hizmete Açık Kütüphaneler

BAGLI OLDUGU BOLGE MÜDÜRLÜĞÜ	AÇILDIĞI YIL	BAGLI OLDUGU BOLGE MÜDÜRLÜĞÜ	AÇILDIĞI YIL	BAGLI OLDUGU BOLGE MÜDÜRLÜĞÜ	AÇILDIĞI YIL
GENEL MÜDÜRLÜK	1981 - 1982				
ADANA BÖLGE MÜD.		ANKARA BÖLGE MÜD.		ANTALYA BÖLGE MÜD.	
H. ÖMER SABANCI YURDU FEVZİ ÇAKMAK YURDU İSKENDERUN YURDU MERSİN YURDU ANTAKYA YURDU NİĞCE YURDU	1985 - 1986 1986 - 1987 1990 - 1991 1994 - 1995 1997 - 1998 1991 - 1992	ATATÜRK YURDU BAŞKENT YURDU CEŞECİ KIZ YURDU GAZİ YURDU GÜVENLİK YURDU MEHMET AKİF YURDU SABANCI YURDU ŞERİFE BACI YURDU TAHSİN BANGUOĞLU YURDU YUNUS EMRE YURDU ZÜBEYDE HANIM YURDU	1981 - 1982 1995 - 1996 1992 - 1993 1983 - 1984 1992 - 1993 1982 - 1983 1991 - 1992 1990 - 1991 1989 - 1990 1992 - 1993 1997 - 1998	AKDENİZ YURDU BURDUR YURDU ISPARTA YURDU	1985 - 1985 1990 - 1991 1991 - 1992
BÖLGE TOPLAMI	5	BÖLGE TOPLAMI	11	BÖLGE TOPLAMI	3
BOLU BÖLGE MÜD.		BURSA BÖLGE MÜD.		DENİZLİ BÖLGE MÜD.	
ABANT YURDU ATATÜRK KIZ YURDU AVNİ AKYOL KIZ YURDU YAVUZ SELİM YURDU	1992 - 1993 1990 - 1991 1991 - 1992 1990 - 1991	ORHANGAZİ YURDU ULUDAĞ YURDU ÇANAKKALE YURDU BALIKESİR YURDU	1990 - 1991 1985 - 1986 1990 - 1991 1989 - 1990	PAMUKKALE YURDU AYDIN YURDU MUĞLA YURDU NAZILLI YURDU	1987 - 1988 1990 - 1991 1992 - 1993 1993 - 1997
BÖLGE TOPLAMI	4	BÖLGE TOPLAMI	4	BÖLGE TOPLAMI	4
DIYARBAKIR BÖLGE MÜD.		EDİRNE BÖLGE MÜD.		ERZURUM BÖLGE MÜD.	
ZİYA GOKALP YURDU MEHMET AKİF YURDU	1984 - 1985 1991 - 1992	SELİMİYE YURDU KIRKLARELİ YURDU TEKİRDAĞ YURDU	1986 - 1987 1994 - 1995 1992 - 1993	PALANDOKEN YURDU AĞRI YURDU	1984 - 1985 1992 - 1993
BÖLGE TOPLAMI	2	BÖLGE TOPLAMI	3	BÖLGE TOPLAMI	2
ESKİŞEHİR BÖLGE MÜD.		GAZİANTEP BÖLGE MÜD.		İSTANBUL BÖLGE MÜD.	
YUNUS EMRE YURDU CUMLUPINAR YURDU AFYON YURDU	1984 - 1985 1990 - 1991 1991 - 1992	GAZİANTEP YURDU ŞANLIURFA KIZ YURDU	1989 - 1990 1990 - 1991	ABDİ İPEKÇİ YURDU ALTUNİZEDE YURDU ATATÜRK YURDU BAHÇEKÖY YURDU ÇEMBERLİTAŞ YURDU EDİRNEKAPI YURDU VEZNELER YURDU	1987 - 1988 1990 - 1991 1981 - 1982 1991 - 1992 1989 - 1990 1983 - 1994 1962 - 1983
BÖLGE TOPLAMI	3	BÖLGE TOPLAMI	2	BÖLGE TOPLAMI	7
İZMİR BÖLGE MÜD.		KAYSERİ BÖLGE MÜD.		KONYA BÖLGE MÜD.	
ATATÜRK (INCIRALTI) YURDU BORNOVA YURDU HAHMET TATARI YURDU HAHMET YESEVİ YURDU AKHİSAR YURDU DEMİRCİ YURDU MANİSA YURDU	1982 - 1983 1983 - 1984 1992 - 1993 1993 - 1994 1992 - 1993 1990 - 1991 1987 - 1988	GEVHER NESİBE YURDU ERCIYES YURDU KIRŞEHİR YURDU YOZGAT YURDU SİVAS YURDU	1995 - 1996 1986 - 1987 1989 - 1990 1991 - 1992 1986 - 1987	MERAM YURDU MEVLANA YURDU ALAAADDİN YURDU ÇUMRA YURDU KARAMAN YURDU	1983 - 1984 1991 - 1992 1991 - 1992 1997 - 1998 1997 - 1998
BÖLGE TOPLAMI	7	BÖLGE TOPLAMI	5	BÖLGE TOPLAMI	5
MALATYA BÖLGE MÜD.		SAMSUN BÖLGE MÜD.		TRABZON BÖLGE MÜD.	
BATTALGAZİ YURDU ELAZIĞ YURDU	1986 - 1997 1986 - 1987	KARADENİZ YURDU ÇORUM YURDU AMASYA YURDU G. OSMANPAŞA YURDU	1986 - 1987 1991 - 1992 1992 - 1993 1990 - 1991	TRABZON YURDU GİRESUN YURDU GÜMÜŞHANE YURDU	1987 - 1988 1994 - 1995 1994 - 1995
BÖLGE TOPLAMI	2	BÖLGE TOPLAMI	4	BÖLGE TOPLAMI	3
ZONGULDAK BÖLGE MÜD.		VAN BÖLGE MÜD.			
ZONGULDAK YURDU	1991 - 1992				
BÖLGE TOPLAMI	1			GENEL TOPLAMI	78

21.11.2001 tarih itibarıyla

Ülkemiz genelinde 20 Bölge Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet veren 191 yurt müdürlüğünden 79 yurt müdürlüğünde kütüphane bulunmaktadır. Bütün yurt müdürlüklerine kütüphane açılması çalışmaları devam etmektedir.

Ülkenin kalkınması için, ilim, fikir ve sanat hayatını çeşitli yönlerden desteklemek, değerli şahsiyetlerin yetişmesini, kaliteli eserlerin meydana getirilmesini sağlamak ve bu eserleri geniş okuyucu kitlelerine ulaştırmak bir zarurettir. Bilhassa imkânları sınırlı olan yüksek öğrenim gençliğinin faydalanması için okul ve yurt kütüphanelerinin zenginleştirilmesi gerekir. İlim ve teknik gelişmelerin, sosyal hayata girdiği ve onu hızla değişikliklere uğrattığı bir çağda, fikir ve sanat hayatını geliştirmek, ilmi zihniyeti hakim kılmak, ekonomik ve sosyal gelişmeyi gerçekleştirmek ileri milletler seviyesine erişmek için okumak ve okumayı sevdirmek gerekir. Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda Yurtkur'un yurtlarda hizmete sunduğu kütüphanelerin büyük önem taşıdığı görülmektedir. Her ne kadar bu hizmetlerin yeterli olduğunu söylemek mümkün değilse de, yüksek öğrenim gören gençlerinde kütüphanelere karşı ilgisizliği görülmektedir. Yapılan anket çalışmalarında öğrenciler büyük bir çoğunluğu yurtta kütüphane olduğunun bile farkında olmadığını göstermektedir.

Tablo 11: Öğrencilerin Yurtlardaki Kitaplıklara İlgili Düşüncelerinin Yüzde Dağılımı

	Ank		İst		İzm.		Erz.		Adan		Dyrbk		Trb		Esk.		Top		TÜR
Kitaplıklara İlgili Görüşler	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	Top
Yurtta Kitap yok	86	66	80	81	46	44	97	86	69	97	96	92	69	79	96	90	80	79	80
Kitap Yöntünden Yeterli Değil	8	22	10	11	26	35	1	9	18	2	2	7	19	18	4	6	10	13	12
Genel Konularda veya boş zamanları değerlendirme amacıyla okunacak kitap açısından yetersiz	5	17	7	9	17	24	1	6	10	2	1	4	9	11	2	3	6	9	8
Derslere yardımcı olacak kitaplar açısından yetersiz	5	19	7	9	24	31	1	6	15	2	1	5	14	12	2	4	8	11	9
Okuma Yerleri Yeterli Değil	4	12	4	4	13	8	1	3	7	2	1	2	6	5	1	3	4	5	5
Grupla Çalışma için küçük odalar yok	18	21	18	20	26	22	20	22	19	18	19	17	28	17	15	15	19	19	19
Boş veya geçersiz	4	4	6	3	10	8	2	3	7	2	2	3	3	2	1	2	5	3	4
N'ler	700	516	550	808	334	315	219	338	241	294	263	366	156	248	424	496	2887	3381	6268

Kaynak: Yurtkur Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Beklenti ve Problemleri, Ankara, 1998, s.53.

Tablo incelendiğinde araştırma kapsamına giren öğrencilerin % 80'i yurtlarda kütüphane olmadığını belirtmiştir. Yurtta kütüphane olması durumunda mevcut kütüphane ile ilgili olarak şu görüşler ortaya çıkmıştır. Grup çalışmaları için küçük odalar yok % 19, kitap

yönünden yeterli değil % 12, derslere yardımcı olacak kitaplar açısından yetersiz % 9, genel konularda veya boş zamanları değerlendirme gayesiyle okunacak kitap açısından yetersiz % 8, okuma yerleri yetersiz % 5 olarak görüldüğü tespit edilmektedir.

Yurtlarda bulunan kütüphanelerde bulundurulması istenen kitaplarla ilgili olarak yapılan anket çalışmasında, yurtlardan örnekleme alınan kız ve erkek öğrencilerin yurt kütüphanesinde bulunmasını istedikleri kitap türleri arasında önemli farklar olmadığı görülmektedir.

Tablo 12: Öğrencilerin Yurttaki Kitaplıkta Bulunmasını İstedikleri Yayın Türlerinin Yüzde Dağılımları

	Ank		İst		İzm.		Erz.		Adan		Dyrbk		Trb		Esk.		Top		TÜR
Yayın Türleri	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	Top
Dergiler ve günlük gazeteler	47	42	41	42	37	42	37	37	48	40	35	41	46	39	39	43	41	40	40
Genel Kültür Konusundaki Kitaplar	35	33	42	33	43	34	36	27	47	27	34	29	39	28	30	27	38	41	39
Derslere Yardımcı Olacak Kitaplar	24	30	25	26	34	43	24	26	31	23	27	25	23	27	26	31	26	30	28
Belgesel nitelikte slayt, filmler	6	10	9	10	8	8	4	6	5	7	3	6	6	10	3	6	6	8	8
Geçersiz veya boş	40	37	38	40	34	31	46	47	29	47	47	45	38	43	47	41	40	41	41
N'ler	700	516	550	808	334	315	219	338	241	294	263	366	156	248	424	496	2887	3381	6268

Kaynak: Yurtkur Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Beklenti ve Problemleri, Ankara, 1998, s.53.

Tablo incelendiğinde yurt kütüphanelerinde bulundurulması istenilen yayın türleri, dergiler ve günlük gazeteler % 40, genel kültür konusundaki kitaplar % 39, derslere yardımcı olacak kitaplar % 28 ve belgesel nitelikli slayt ve filmler % 8 olarak tespit edilmiştir.

Bilgi çağını yaşadığımız bu asırda bilgisayarla yüksek öğrenim gençliğine bilgi ulaştırmak önemli bir hizmettir. Yurtlarda bilgisayar ve internet hizmetlerini öğrencilere ulaştırabilmek için internet işletmeciliği adı altında işletmeler açılmaktadır.

Halen ülkemiz genelinde hizmet veren yurtlarda 107 internet işletmeciliği bulunmaktadır (Bakınız Ek-10).

Bilgi birikiminin, teknolojiye hızlı gelişme enformasyonunun yüksek düzeylere ulaşması, ülkeler arasındaki katı sınırları ortadan kaldırmıştır. Bunun sonucunda da bütün ülkeler globalleşme süreci içerisine girmiştir. Ülkemizin de bu sürece ayak uydurması zorunludur. Bunun sağlanması, bilgi toplumu olmaya yönelik ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilen bir eğitim sistemi ile mümkündür.

Gelişmiş ülkeler her türlü yeniliği eğitimin bütün kademelerine aktarırken, ülkemizde de bilgisayarın önemin arttığı bir çağda, bilgisayar kullanımı ve programlanması konusunda üniversite gençliği geri kalmamalıdır.

Bilgisayar aritmetik işlemleri yapan ve gelişen iletişim teknolojisi ile birbirleriyle konuşabilen araçlardır. Başlangıçta yerel ağ olan bu konuşmalar hızla gelişerek İnternet gibi dünyayı saran bir ağ haline dönüşmüştür. Günümüzde milyonlarca bilgisayar bu ağa dahil olmuş her geçen gün de sayıları artmaktadır.

Bilgisayarlarla iletişim sayesinde sağlanan bu gelişme sonucunda sistemdeki bilgiler paylaşılabilmekte, bilgilere ulaşılabilen ve bilgiler gönderilmektedir. Böylece dünya üzerinde oluşan bilgi birikimi bütün insanlığın kullanımına açılmış olmaktadır. Bizim gençliğimizin de bundan faydalanması onların en doğal hakkıdır. Yurtkur internet işletmeciliği ile yüksek öğrenim gören gençlerimize bilgiye ulaşmanın yolunu açarak önemli bir hizmet vermektedir. Bütün yurtlarda bu hizmetin yaygınlaştırılması öğrencilerin desteklenmesi açısından önemlidir.

2-Yurtkur'un Sosyalleşmeye Katkıları

Yurtkur'un sosyalleşmeye katkılarını anlayabilmek için sosyalleşmenin (toplumsallaşmanın) ne olduğunun bilinmesi gerekir. Bu nedenle önce sosyalleşmeyi açıklamaya çalışalım:

Sosyalleşme kavramını sosyal bilimler literatürüne sokan ilk düşünür. E.Durkheim'dir²¹. Durkheim'e göre sosyalleşmede içten gelen, çok güçlü bir farklılaşma olayı söz konusudur. İçten gelen bu farklılaşma aracılığı ile insan ferdiyeti, tabii bir varlık olma durumundan (mekanik tabiat çerçevesinden) çıkarak sosyal bir varlık (diyalog kuran) duruma geçmektedir²².

Sosyalleşme, toplumun norm değer ve inançlarını üyelerine nakletme mekanizmasıdır. Sosyalleşmenin fonksiyonu kişinin muhtaç olduğu istidat ve disiplini sağlamak, geliştirmek, toplumun iştihak ve arzularını, değerler sistemini, idealleri ona geçirmek ve özellikle sosyal hayatta oynayacağı rolleri kişiye öğretmektir²³.

İnsan davranışlarının büyük bir çoğunluğu öğrenilmiş davranışlardır. Yani belirli bir öğrenme süreci içerisinde belirli davranışlar göstermekteyiz. İnsanların belirli bir toplumda belirli şeyleri öğrenmeleri sosyalleşme süreci olarak tanımlanan bir oluşum içerisinde

²¹ Wörterbuch der Padagogik, Verlag, Herder, Freiburg, 1973, s.175.

²² König, Rene, (Hersg), Religion, Bildung Und Medizin, Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart, 1970, s.104.

²³ Sulhi Dönmezer, Toplumbilim, İstanbul, 1994, s.122.

gerçekleşir. Demek ki, insanın kendine uygun insanca davranışları öğrenmesi süreci sosyalleşme (toplumsallaşma)'dır. Bu süreç çocuğun doğumuyla başlayarak bir yaşam boyu sürer. Bu süreç insanın belli bir toplumda yaşamasını mümkün kılan davranışları edinmesini sağlar. Sosyalleşme süreci topluma yeni katılan bireylerin yerleşmiş kültürü ve organize yaşam biçimini benimsemelerini ve uymalarını kolaylaştırır. Diğer bir deyişle sosyalleşme toplumun yeni üyelerine o toplumda var olan yerleşmiş görenek, değer, tutum ve davranışların ne olduğunu ve bunlara uyum sağlamanın ve öğrenmenin yollarını gösterir²⁴.

Başka bir deyişle sosyalleşme (toplumsallaşma) belirli bir toplumun davranış kalıplarını kişiliğine mal ederek o topluma ait bir birey durumuna geliş olayıdır²⁵.

Birçok sosyologa göre sosyalleşme, henüz yetişkin halde bulunmayan fertlerin olgun bir topluluk içine girmeleri halidir.²⁶ Sosyalleşme toplum açısından bir sosyal kontrol süreci ve grup yaşamında düzenlilik sağlama yoludur.²⁷

Sosyalleşmenin özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

1-Sosyalleşme daima belirli bir toplum için söz konusudur. Soyut bir toplum yada bireyin içinde bulunmadığı, bütün toplumlara göre toplumsallaşma olamaz. Toplamların kültür farklılığı, mutlaka belli bir yerde, belli bir zamanda yaşamakta olan belli bir topluma göre sosyalleşmeyi gerekli kılmaktadır. Evrensel bir vatandaş olarak sosyalleşme mümkün değildir: her birey, ancak içinde yaşadığı, doğduğu somut bir toplum tarafından sosyalleştirilir.

2-Sosyalleşme ferdin doğduğu andan itibaren gerçekleşen bir süreçtir.

3-Sosyalleşme gruba yada topluma yeni giren üyelerin etkisiyle ilgilenmez. Sosyalleşme kesinlikle tek yönlü bir süreç değildir.

4-Her birey kendine özgü bir kişilik gelişmesine, ayırt edici deneyimlere, özel bir soydan gelime sahiptir. Sosyalleşme bu özelliklerin nitelikleri üzerinde durmaz. Fakat kişilik gelişmesinin topluma ve kültüre uyarlanması ve öğrenilmesi gibi süreçlerin benzerlikleri ile ilgilidir.

5-Bireyin temel dürtü ve ihtiyaçlarının nasıl geliştiğini açıklamak da sosyalleşmenin sorunu değildir. Fakat bireyi çevresindeki modellerin, simgelerin, beklentilerin ve duyguların öğrenilmesine yetenekliliği yönünden ele alır.²⁸

²⁴ Enver Özkalp, Sosyolojiye Giriş, Eskişehir, 1993, s.81.

²⁵ Mahmut Tezcan, Sosyolojiye Giriş, Ankara, 1995, s.37-38.

²⁶ Hüseyin Akyüz, Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma, İstanbul, 2001, s.210-211.

²⁷ Joseph Fichter, (Çev.Nilgün Çelebi), Sosyoloji Nedir, Ankara, 1994, s.23.

²⁸ Mahmut Tezcan, Sosyolojiye Giriş, s.38-39.

Sosyalleşmeyi genel olarak iki şekilde düşünmek mümkündür. Bunlardan birincisi form bakımından sosyalleşme, ikincisi ise muhteva bakımından sosyalleşmedir. Form bakımından sosyalleşme bir insanın düşünülebilen bütün davranış ve faaliyet şekillerinin çerçevesini ifade eder. Muhteva bakımından sosyalleşme ise karşılıklı etkileşim içerisinde toplum kültürünü meydana getiren değer ve normların öğrenilmesi, bunların genç insanlara kazandırılması anlamına gelir. Sosyalleşme yapı ve fonksiyon bakımından sembolik bir etkileşim; rol alma, ilgi ihtiyaç bakımından da fert ile sosyal çevre arasında bir iletişim olayıdır.²⁹

Sosyalleşme süreci çeşitli sosyal çevrelerde, çok sayıda insanla birçok farklı yollarla kazanılır. Anne ve babalar, oyun arkadaşları, öğretmenler, iş arkadaşları, sevgililer, nişanlılar, eşler, farklı çevre içerisinde bu sürece katkıda bulunan kimselerdir.

Sosyalleşme kurumları toplumun sahip olduğu kültürün aktarılmasında sorumlu ve önemli organizasyonlardır. Bu kurumlar arasında en önemlileri aileler, arkadaş grupları öğretmenler ve kitle iletişim araçları, yurt, dinsel kurumlar, gençlik hizmetleri örgütleri, iş örgütleri siyasi ve ekonomik guruplardır³⁰

Aile, insan yaşamında en önemli ve ilk sosyalleşme kurumunu oluşturur. Bir çocuk önce aile çevresi içinde sosyalleşme sürecine girmektedir. Çocuğun beslenmesi, bakımı ve ona gösterilen şefkat ve sevgi ile çocuk başkalarına olan güven hissini kazanır. Anne ve babanın çocukları üzerinde çok büyük etkileri vardır. Bu ilk öğretmenler çocuğun ilerideki gelişmesinin temelini oluşturur. Büyük bir çoğunlukla anne ve babalar başarı için gerekli yolları ve yetenekli bir gelişkin olmanın yollarını çocuklarına aktarırlar. Çocuğun gelişmesiyle birlikte anne-babalar ve ailenin diğer üyeleri çocuğun faaliyetlerini cezalandırma ve pekiştirme yoluyla onun kişilik gelişimine yardımcı olurlar.³¹

Aile, kültürü aktaran başlıca araçtır. Aile doğası gereği tutucudur. Çünkü ana baba, çocuklarına kendi ana ve babalarından aldıkları kültürü iletme eğilimindedirler.³²

Fertlerin sosyalleşme sürecinde aileler gibi arkadaş gurupları da önemli bir rol oynar. Arkadaş grupları gencin tutum ve davranışlarını geniş ölçüde etkilemektedir.

Piaget; arkadaş ilişkilerinin çocuğun yada gencin ailesindeki ilişkilerden daha demokratik olduğunu söyler. Çağdaş toplumlarda çocuk yada genç, zamanını daha çok

²⁹ Akyüz, Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanı Üzerine Bir Araştırma, s.212.

³⁰ Tezcan, Sosyolojiye Giriş, s.44.

³¹ Özkalp, Sosyolojiye Giriş, s.90.

³² Tezcan, Sosyolojiye Giriş, s.44.

arkadaş grupların da geçirmektedir. Bu nedenle de akran grupları genci aileden daha fazla etkilemektedir.³³

Yurtlarda barınan yüksek öğrenim gören gençlerin birbirleriyle olan arkadaşlıkları, onların sosyalleşmelerinde önemli rol oynamaktadır. Sosyalleşme sosyal ilişkiler içerisinde gelişen bir ferdin ve kültürel ortamda olgunlaşan bir şahsiyetin bütünleşmesi demektir. Sosyalleşme, sosyal çevre içerisinde cereyan eden kültürel bir akış içerisinde mümkündür. Yurtlarda barınan gençlerin de ülkemizin çeşitli yörelerinden getirdikleri farklı davranış ve kültürlerle birbirlerini etkilemekte ve şahsiyetlerinin oluşmasında bu ortam oldukça önemli rol oynamaktadır.

Gençlerin, sosyal-kültürel birliğe intikallerine yardımcı olan yurt ortamı, toplumun amaç ve normlarının doğurduğu tasavvurların benimsenmesine yardımcı olmaktadır. Sosyalleşme genç insanların yetişkinlerin ortaya koyduğu sosyal-kültürel birliğe intikalidir.

Boş vakitleri değerlendirme, paylaşma, mücadele, başarı, sevmeye ve sevilme gibi sosyal olan birçok olayı insan arkadaş gurubu içerisinde yaşamaktadır. Yurt ortamındaki arkadaşlıklarda da bu olaylar elbetteki yaşanmakta bu da gençlerin sosyalleşmelerini sağlamaktadır.

Sosyalleşmeyi sağlayan kurumlar içerisinde yurtların önemli bir yeri vardır Yurtlarda uygulanan çeşitli kural ve kaidelerle, gençler diğer insanlarla olan ilişkilerinde karşılaşacakları güçlükleri aşmakta, toplum halinde yaşamının yasalarını öğrenmektedirler. Bu şekilde gençler, gerek birey, gerek grup olarak kendilerinden beklenenleri anlamaya çalışır ve toplumun bir parçası olmaya başlarlar. Yurtlarda yüksek öğrenim gören gençlere toplumun beklentilerini aktarmada idarecilerin ve diğer görevlilerin önemli bir rol üstlendikleri görülmektedir. Aldıkları sorumluluklar, gösterdikleri yol, davranış ve kişilik özellikleri gençlere örnek olmaktadır, gelecek için onlara rehberlik etmektedirler.

Sosyalleşmenin kaynakları arasında yapılan araştırmalarda, sosyal tabakalar arasındaki eşitsizlik kişinin sosyalleşmesine de etki etmektedir. Ülkemizin çeşitli yörelerinden gelerek aynı yurttan barınan, yüksek öğrenim gören gençlerin ailelerinin ve büyüdükleri çevrenin, fiziki şartların, sosyal kültürel ve ekonomik güçlerine göre sosyalleşmelerinin gösterdiği farklılıkları ortadan kaldırmak ve her öğrenciye eşit davranmak suretiyle Yurtkur sosyalleşmeye önemli katkılar sağlamaktadır.

Aynı yurttan barınan farklı sosyal gruplardan gelen gençlerin birbirlerini etkiledikleri bir gerçektir. Bu etkileşim sosyalleşmeye katkıda bulunmaktadır.

³³ Tezcan, Sosyolojiye Giriş, s.44.

Yurtkur, yüksek öğrenim gören gençlerin, ailede meydana getirilmeye çalışılan sosyalleşme sürecini tamamlamak gibi bir rol üstlenmektedir. Yurtlarda barınan öğrencilerin aile ortamında başlayan sosyalleşme süreci, yüksek öğrenim döneminde barındıkları yer olan Yurtkur'da devam etmektedir.

Aile her ne kadar toplumun çekirdeğini oluşturursa da gençlerin yetiştirilmesinde birlik sağlayamamaktadır. Her aile yetiştirdiği çocuğuna toplumun özellikleri yanında kendi öz ve mahalli özelliklerini de vermektedir. İşte Yurtkur bu mahalli özellikleri toplumsallaştırma açısından önemli bir görev yürütmektedir.

Yurtlarda barınan öğrencilerin uymakla mükellef oldukları kurallar incelendiğinde sosyalleşmeyi sağladığı görülmektedir. Çünkü bu kurallar toplumumuzun kültür ve değerlerini gençlerimize aktarma ve gençlerimizi bu değerlere uygun yetiştirme gayretinden kaynaklanmaktadır.

Sosyalleşme, kişinin toplum hayatında yerine getireceği rolleri öğretme bakımından işleyen bir süreç olduğundan, belirli bir sosyal sistem yönünden istenilen ve arzulanan öğrenmeyi sağlar. Bu itibarla başarılı bir sosyalleşmenin üç şartı ve aracı vardır.

1-Kişinin esasen bildiği tavır ve eylem örnekleri ve konuları ile yenilerini birbirinden ayırabilmesi gerekir.

2-Sosyalleştirici ajanın, çocuğu doğru, uygun olmayan hareketleri bakımından cezalandırması gerekir. Yani arzulanan tavır ve eylem örneklerinin ödülleri ve cezalarla kuvvetlendirilmesi gerekir.

3-Arzuladığı bir hareketten engellenen kişinin, duyduğu veya duyabileceği duyguların engellenme, uygun biçimde idare edilmesi gerekir.³⁴

Başarılı sosyalleştirme faaliyetinin yürütülmesinde yerine göre ödüllendirme ve cezalandırma başta gelen iki araçtır. Kişiyi arzulanan tavır ve eylemlere yöneltmek için etki yapar. Toplum hayatında kültürlerin özelliklerine göre ödüllendirmeye veya cezalandırmaya daha çok önem verildiği görülmektedir.

Sosyalleştirme sürecinde cezanın çok dikkatle kullanılması gerekir. Zira gereksiz ve abartılmış ceza sosyalleştiriciye karşı nefret duygusunu tahrik eder ve hareketlerinin uygun görülmemesine karşı sosyalleşme sürecine tabi olan kişiyi karşılık vermeye yöneltir ve onu kızdırmaktan zevk alma duygularını tahrik eder. Ödüllendirmenin de cezalandırma gibi etkili olduğunu gözden uzak tutmamak gerekir. Ödüllendirme, cezalandırmanın kişilik bakımından neden olacağı yan etkilerini de önler³⁵.

³⁴ Dönmezer, Toplumbilim, s.133.

³⁵ Dönmezer, Toplumbilim, s.134.

Yurtkur; sosyalleşmenin bu yönü ile incelendiğinde, cezadan çok ödüllendirme yolunu seçmiştir. Yüksek öğrenim gören ve Yurtkur'a bağlı yurtlarda barınan öğrencilerin yurt kurallarına uymaması durumunda hafiften başlayarak giderek artan ve yurttan çıkarma, kredisini kesmek gibi cezalarla cezalandırılmaktadır. Ancak Yurtkur öğrenciler lehine düşünerek cezadan çok ödülü seçmek durumundadır. Ödüllendirme her zaman maddi, elle tutulur bir şey değildir. Yurtkur'da kalan öğrencilere karşı idareci veya çalışanların gülümsemesi bile bazen bir ödüdür.

Toplumumuzun en dinamik ve problemlerinin en fazla olduğu bir insan grubuna hizmet veren Yurtkur, çalışanları ile, bilinçli bir sosyalleşme sürecine de katkıda bulunmaktadır.

Yurtkur'da barınan öğrencilerin sosyalleşme sürecinde karşılaştıkları güçlükleri aşabilmeleri için ülke genelindeki bütün yurtlarda Psiko-Sosyal servisler kurulmaya çalışılmaktadır. Bu servislerde psikolog ve sosyal çalışmacılar görev yapmakta ve üniversite gençliğinin karşılaştığı problemlerini çözmede gençlere yardımcı olunmaktadır.

Günümüzde kişilerin tutum ve kanaatlerini etkileyen ve sosyalleştiren önemli sosyalleşme araçlarından biri de kitle iletişim araçlarıdır. Özellikle TV'nin sosyalleşme sürecine olan etkisi giderek önem kazanmıştır. Bilgisayar ve internet üniversite gençliğinin sosyalleşme sürecine önemli katkılar sağladığı açıkça görülmektedir. Yurtkur'a bağlı yurtlarda barınan öğrencilere verilen bilgisayar, internet ve diğer kitle iletişim hizmetleri gençlerin sosyalleşmesinde önemli rol oynamaktadır.

3-Yurtkur'un Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirmeye Katkıları

Çağdaş anlayış, boşa akıp giden zamanın ferde ve topluma büyük zarar verdiğini kabul etmektedir. Zira kalkınmakta olan bir ülkede yaşayan insanların özellikle gençlerin zamanlarını boşa harcamaları, toplumsal gelişme ve kalkınma bakımından büyük bir kayıptır. Amaçsız, uğraşsız ve çabasız akıp giden zaman değerlendirilebilirse, genç ve topluma sağlıklı gelişme imkanı sağlanmış olur. Böylece insan gücü kalkınmanın itici ve üretici gücü olabilir.³⁶

Boş zaman ve boş zamanı değerlendirme aynı anlama gelmeyen iki kavramdır. Boş zaman kişinin çalışmadığı, yaşam zorluklarının ve görevlerinin dışında kalan, kişinin kendi isteği yönünde haralayabileceği zamandır. Boş zamanı değerlendirme ise, boş zamanda yapılan etkinliklerdir. Sonuç olarak boş zamanı değerlendirme bu iki kavramın uygulamadaki karşılığı olarak geliştirilmiş ve bu anlamda kullanılmaktadır.³⁷

³⁶ Özcan Köknel, Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, İstanbul, 1979, s.165.

³⁷ Şükran Kılbaş, Gençlik ve Boş Zamanı Değerlendirme, Adana, 1994, s.28.

Boş zamanı değerlendirme, bireyin istediği bir uğraşı ile zevk ve doyum sağlamak amacı ile boş zamanını geçirmesidir³⁸.

Her gencin içinde bulunduğu çağın özelliklerine uygun çeşitli ihtiyaçları vardır. Tiyatro ve sinemaya gitmek, spor yapmak, müzik dinlemek, kitap okumak ve arkadaş edinmek bu ihtiyaçlardan bazılarıdır. Gençlerin fizyolojik gelişmesi yönünden olduğu kadar psikolojik ve toplumsal gelişmesi yönünden de ilgilerini doyuracak faaliyetlere katılmasında yarar ve zorunluluk vardır³⁹.

Boş zamanların etkili bir şekilde değerlendirilmesi bireyin, kişilik gelişmesi ve ruh sağlığı bakımından önemli bir etkidir. Zamanı olumlu bir şekilde değerlendiremeyen, uğraşı, çalışma, öğrenim ve dinlenme arasında denge kuramayan gençlerde kişilik yetersiz ve güvensiz olur. Ruh sağlığı açısından dinlenmenin, çalışmamak değil, uğraşının şeklini değiştirmek olduğunu unutmamak gerekir⁴⁰.

Bu nedenle gençlerin sorunlarını çözmek, toplum hayatına uyumlarını sağlamak ve onlara demokratik, ahlaki değerleri kazandırmak gibi amaçlara hizmet eden boş zamanı değerlendirme oldukça kabul gören bir kavram olarak İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 24 ve 27/1'nci maddelerinde evrensel bir insan hakkı olarak yer almıştır. Yine 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda "...beden bakımından dengeli ve sağlıklı bir biçimde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip yapıcı, üretici ve verimli kişiler." şeklinde bir amaca yaygın bir eğitim başlığı altında "boş zamanları iyi bir biçimde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak" gibi bir özel amaca yer verilmiştir.⁴¹

Boş zamanları değerlendirmenin iki ayrı biçiminden söz edilebilir. Bunlar, etkin ve edilgen değerlendirme biçimleridir. Etkin değerlendirmede, uğraşın, bireyin ve toplumun gelişmesine katkısı söz konusudur. Edilgen değerlendirme ise gencin veya bireyin zamanını güzel ve iyi şeylerle geçirmesidir. Buna göre okumak, öğrenmek, toprak ve bahçeyle uğraşmak, spor yapmak, folklor, müzik ve sanatla meşgul olmak etkin; gezmek, televizyon seyretmek, sinema veya tiyatroya gitmek, eğlenceye katılmak edilgen biçimde boş zaman değerlendirmesidir⁴².

Yurtlarda barınan öğrencilerin büyük çoğunluğunun boş zamanlarını edilgen olarak değerlendirdiklerini söyleyebiliriz. Yurtkur; yurtlarda barınan öğrencilerin etkin olarak boş

³⁸ Mahmut Tezcan, Sosyolojik Açıdan Boş Zamanların Değerlendirilmesi, Ankara, 1982, s.11.

³⁹ Birsan Gökçe, Ortaöğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları, Ankara, 1984, s.18.

⁴⁰ Köknel, Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, s.165-166.

⁴¹ Kılbaş, Gençlik ve Boş Zamanları Değerlendirme, s.19-21.

⁴² A. Mithat İnan, Toplum, İdeoloji Gençlik, Ankara, 1989, s.167-168.

zamanlarını değerlendirebilmeleri için gerekli imkanları sağlamak suretiyle bu konuda önemli çalışmalar yapmaktadır.

3.1.Yurtkur'a Bağlı Yurtlarda Sosyal, Kültürel ve Sportif Faaliyetler

Yurtkur'un kuruluş kanunu olan 351 Sayılı Kanun gereğince yurtlarda barınan öğrencilerin ders dışı saatlerde ve tatillerde sosyal ve kültürel eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak her türlü tedbir alınmaktadır. 4 Ekim 1961 tarihinden itibaren bu faaliyetler bütün yurtlarda sürdürülmektedir.⁴³

Yurtkur'a bağlı yurtlarda barınan yüksek öğrenim öğrencilerinin dersleri dışında kalan zamanlarını en iyi şekilde değerlendirerek, onların zihinsel, bedensel ve kültürel yönden gelişmelerini sağlamak; milli birlik ve beraberlik duygularını geliştirerek, dostluk ve kardeşlik bağlarını güçlendirmek, onları her türlü kötü alışkanlıklarından korumak sahip olacakları becerilerle geleceğe hazırlamak amacı ile Yurtkur Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Eğitim Faaliyetleri Programı" doğrultusunda bölge ve yurt müdürlükleri tarafından sosyal kültürel ve sportif faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Bu faaliyetler, sosyal çalışmacı, eğitim rehberi her ikisinin de bulunmadığı yurt müdürlüklerinde ise bu konuda görevlendirilen bir personelin, karma yurtlarda ise bir bayan bir erkek olmak üzere iki personelin sorumluluğunda yürütülmektedir.

Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde her türlü eğitim harcamaları, malzeme sağlanması ve dağıtımı, çalıştırıcıların temini gibi hususlar Yurtkur tarafından yapılmaktadır. Yüksek öğrenim öğrencilerine sunulan bu faaliyetler, Yurtkur'un mevcut saha ve salonları ile, işbirliği yapılan resmi, özel kurum ve kuruluşların tesislerinde gerçekleştirilmektedir. Ayrıca öğrencilerin üniversite kampüsleri içerisindeki tesislerden faydalanmaları sağlanmaktadır.

Geleceğimizin teminatı olan gençlerimizin, çalışkan, inançlı ve birbirlerini seven, kendilerine güvenen, karakteri sağlam mert insanlar olarak yetişmeleri için Yurtkur'ca her türlü çaba gösterilmektedir.

Sosyal kültürel ve sportif faaliyet alanları seçilirken,

- a) Öğrencilerin ilgi, yetenek ve istekleri,
- b) Yurtların fiziki durumları,
- c) Çalışmaları yürütecek personel
- d) İmkan ve kaynakları kullanma durumları

e) Mahalli kurum ve kuruluşların imkanları dikkate alınmaktadır⁴⁴.

Yurtlarda yürütülen sosyal, kültürel faaliyetler, satranç, gençlik haftası kutlamaları, tiyatro, halk oyunları, geziler, müzik, el becerileri, fotoğraf sergileri, slayt gösterileri, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleridir. Sportif faaliyetler ise voleybol, futbol, basketbol, yüzme, atletizm, masa tenisi gibi alanlarda yürütülmektedir.

Yurtkur'un imkân ve kaynakları ile mahalli imkanlar dikkate alınarak yüksek öğrenim öğrencilerinin ilgi alanları doğrultusunda Genel Müdürlük tarafından yıllık eğitim programları hazırlanır ve her yıl Ekim ayı sonuna kadar Bölge ve Yurt Müdürlüklerine gönderilir.

Bölge ve Yurt Müdürlüklerince yıl içinde uygulanacak faaliyetlerin zaman ve yer belirtmek suretiyle hazırlanan program çizelgeleri Kasım ayı sonuna kadar Genel Müdürlüğe gönderilir.

Çalışmalar başlamadan önce Ekim ve Kasım aylarını kapsayan "Hazırlık" döneminde, yürütülecek faaliyetlerle ilgili araç, gereç, malzeme durumu tespit edilerek, çalışma gurupları ile takımlar oluşturulur.

Aralık, Ocak, Şubat, Mart aylarını kapsayan dönemde planlanan faaliyetlerin çalışmaları yapılarak, belirlenen yer ve tarihlerde Nisan ve Mayıs aylarında gösteriler yapılır.

Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımların sağlanması için gerekli duyurular yapılmaktadır. Yurt Müdürlükleri, imkanları nisbetinde satranç, masa tenisi, basketbol, voleybol, futbol vb. branşlarda takımlarını kurarak yurtlar arası müsabakalara katılır ve bilgi yarışmaları düzenlerler.

Bölge Müdürlükleri, satranç, basketbol, voleybol, masa tenisi, futbol vb. branşlarda halk oyunları ve bilgi yarışmaları gibi yurtlar arası yarışmalar düzenlemek suretiyle bölge takımlarını kurar, Genel Müdürlük tarafından düzenlenen bölgeler arası turnuvalara katılır⁴⁵.

Yurtlarda barınan yüksek öğrenim öğrencilerinin, milli kültür ve değerlerine sahip çıkmaları, köklü ve zengin örf ve adetlerimizi yöre yöre ifade eden, oynayanlar ve seyredenler üzerinde milli gurur, coşku ve heyecan yaratan halk oyunlarımızın yayılıp, yaşatılmasını sağlayan faaliyetlerde bulunmaları önemli bir sosyal etkinliktir.

Yurtlarda barınan gençlerin hazırladıkları elişî ürünleri, her yıl bölge müdürlüklerinin bulunduğu illerde, kültür ve sanat merkezlerinde düzenlenen "El Becerileri Sergileri" ile satışa sunulmakta ve bu sergilerden elde edilen gelirler ihtiyaç sahibi öğrencilere hizmet olarak geri dönmektedir⁴⁶.

⁴⁴ 1992-1993 Öğretim Yılında Yurtlarda Serbest Zaman Etkinlikleri, s.11.

⁴⁵ Yurtlar Arası Serbest Zaman Etkinlikleri, s.12.

⁴⁶ Yurtkur 96. Haz. Cihangir Törelî, İbrahim Yıldırım, Belgin Körpeli, Ankara, 1996, s.55.

Gerçekleştirilen sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin 1988 tarihinden itibaren yer ve tarihleri Ek.10'da gösterilmiştir.

1999-2000 öğretim yılında gerçekleştirilen sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin bölge müdürlüklerine göre dağılımı Ek-11'de görülmektedir.

2000-2001 öğretim yılında Yurtkur Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen ve bütün masrafları, Yurtkur tarafından karşılanan yurtlar arası ve bölgeler arası yarışma ve turnuvalar gerçekleştirilmiştir.

2000-2001 öğretim yılında sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere 71.656 erkek, 60.283 kız olmak üzere toplam 131.939 yurt öğrencisi katılmıştır⁴⁷.

2000-2001 öğretim döneminde gerçekleştirilen yarışma ve turnuvaların yer ve tarihleri Tablo 13'de görülmektedir.

Tablo 13: 2000-2001 Dönemi Yarışma ve Turnuvaları

KONUSU	YERİ	TARİHİ
Yurtlararası XVIII.Satranç Turnuvası	İzmir	2-6 Nisan 2001
Bölgelerarası XVI.Voleybol Turnuvası	Samsun (Bafra)	2-8 Nisan 2001
Bölgelerarası XVI. Basketbol Turnuvası	Adana	16-22 Nisan 2001
Bölgelerarası II.Bilardo Turnuvası	Antalya	24-28 Nisan 2001
Bölgelerarası XIII.Halkoyunları Yarışması	Eskişehir	11-12 Mayıs 2001
Bölgelerarası XVI.Futbol Turnuvası	Edirne	21-27 Mayıs 2002

Kaynak: Yurtkur, 2001, s.37.

Yurtkur'a bağlı, tiyatro ve sinema salonu bulunan yurtlarda, film gösterileri ve öğrenciler tarafından hazırlanan eserlerin sahnelenmesi Nisan ve Mayıs aylarında yoğunluk kazanmaktadır. Sahnelenecek tiyatro eserleri Yurtkur Genel Müdürlüğü tarafından incelenip, sahnelenmesine izin verilmektedir. Tiyatro eserlerinin seçiminde bilim, sanat ve toplumsal değerler dikkate alınmaktadır.

2000-2001 öğretim yılında sahnelenen tiyatro eserleri ve sahnelendiği yerler Tablo 14'de görülmektedir.

⁴⁷ Yurtkur, 2001, s.37.

Tablo 14: 2000-2001 Öğretim Yılında Sahnelenmesi Uygun Görülen Tiyatro Eserleri

BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ VE YURDUN ADI	ESERİN ADI	YAZARI
Ankara	BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	NALINLAR
	BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	NE OLDUM DELİSİ
ANTALYA	AKDENİZ YURDU	ALİ AYŞE'Yİ SEVİYÖ
EDİRNE	SELİMİYE YURDU	ORADA KİMSE VAR MI?
ERZURUM	OLTU YURDU	TÖRE
ESKİŞEHİR	DUMLUPINAR YURDU	KADINLIK BİZDE KALSIN
	DUMLUPINAR YURDU	MAHKEME
İSTANBUL	ATATÜRK YURDU	DEĞİRMEN
	ATATÜRK YURDU	KUZGUNCUKLU FAZİLET
	BORNOVA YURDU	HAYDİ KARİNA KOŞ
	BORNOVA YURDU	BÜYÜK ŞEHİR
	HACI AHMET TATARI VE HOCA AHMET YESEVİ YURDU	DÜDÜKLÜDE KIYMALI BAMYA
KONYA	ALAADDİN YURDU	GÖZLERİMİ KAPARIM VAZİFEMİ YAPARIM
TRABZON	AKÇAABAT YURTU	İSTANBUL EFENDİSİ

Kaynak: Yurtkur İstatistik Bülteni, Ankara, 2001, s.51

Yurtkur tarafından yaz aylarında gerçekleştirilen gençlik kampları ile üniversite gençlerinin öğrenim ve çalışma alanları dışındaki serbest zamanlarını bir yandan dinlenerek diğer yandan da toplumsal yönden sağlıklı, mutlu ve birlikte yaşamayı bilen, toplu yaşamı gerektirdiği davranışları benimseyen birer insan olarak yetişmelerine yardımcı olunmaktadır.

Yurtlarda barınan yüksek öğrenim öğrencileri, yaz aylarında, Yurtkur'un deniz kıyısında bulunan yurtlarından faydalandıkları gibi, isterlerse Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile yapılan işbirliği çerçevesinde çeşitli illerde açılan deniz ve dağ turizmini teşvik için Gençlik Kamplarına katılabilmektedirler. Bu öğrencilerin barınma ve beslenme giderleri Yurtkur tarafından karşılanmaktadır. Kampa gönderilen öğrencilerin seçiminde, yurtlarda sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılan ve kendi imkanları ile gidemeyen öğrencilere öncelik verilmektedir.

Gençlik kampına katılan öğrenciler, bütün bir yılın yorgunluğunu çıkarmakta, değişik yurtlardan gelen öğrencilerle tanışmakta, yeni dostluklar edinmekte ve kendi aralarında eğlenmektedirler.⁴⁸

Yüksek öğrenim gören gençlerin kişiliklerini geliştirmede, yeni yerleri ve yaşamları öğrenmelerinde sosyal ilişkilerini artırmalarında en etkili yollardan biri turizmdir. Bu nedenle

⁴⁸ Yurtlarda Serbest Zaman Etkinlikleri, s.47.

Yurtkur, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel M¼d¼rl¼đ¼ ile yaptığı bir protokol gereğince gençlere g¼venilir, temiz ve uygun fiyatlı dinlenme ve eğlenme imkanları ile turizme katılmalarını sağlamaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

YURTKUR'A BAĞLI YURLARDA BARINAN ÖĞRENCİLERİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1.Sorunlar

Yüksek öğrenim gören ve Yurtkur'a bağlı yurtlarda barınan öğrenciler ülkemizin genç nüfusunun 18-24 yaş grubunu kapsamaktadır. Bu gençlerin sorunlarını anlayabilmek ve çözüm yollarını ortaya koyabilmek için, gençliği iyi tanımak ve bu dönemde insanın psikolojik durumunu iyi tahlil etmek gerekir.

Genç; belirli ve sınırlı bir yaş dilimi içinde, duygu, düşünce, davranış ve tutum olarak, gelişme çabası harcayan kişidir.

Gençlik kavramı, gerek sınıflandırma ve gerekse yaş sınırlarının çizilmesi açısından değişik yaklaşımlarla ele alınmaktadır. Bu nedenle gençlikle ilgili tanımlarda da bir birlik söz konusu değildir. Tanımların bir kısmı gençliği belli bir yaş grubu açısından, yani demografik olarak ele alırken, bir kısmı da davranış ve tutumların toplamı olarak kabul etmekte ve gençliği tanımlamaktan çok psikolojik özelliklerini açıklamaktadır. Halen gençlik kavramının sosyal bilimcilerin üzerinde birleştikleri genel geçerli bir tanımı bulunmamaktadır.¹

Gençlik, biyolojik, psikolojik ve sosyal olarak bir gelişme ve olgunlaşma çağıdır. Çocuklukla olgunluk arasında bir ara dönemdir.²

Fizyolojik olarak bir gelişme ve olgunlaşma çağı olan gençlikte, psikolojik olarak sürekli bir aşama çabası vardır. Bu çaba gençliğe toplumsal yön kazandırır. Bu aşama çabası içinde iyiyi, doğruyu, güzeli arar. Auguste Comte'un belirttiği gibi, genç "Temel olarak sevgi ve aşk, ilke olarak düzen, amaç olarak ilerlemeyi benimsemiştir" Çağına has olan duygu taşkınlığı içinde, kişiliğinin sınırlarını aşmak, düşünce yapısını olgunlaştırmak, değer yargılarına düzen vermek, toplumda sivrilme ve söz sahibi olmak arzusundadır. Gençler değişen ve gelişen dünya şartları içinde yeni değer yargıları aramak ve bulmak için çalışırlar.³

İşte bu duygu ve düşüncelere sahip gençlerin barındığı Yurtkura bağlı yurtlarda, öğrencilerin problemlerini şu başlıklar altında toplamak mümkündür.

- 1- Yurttan kaynaklanan sorunlar
- 2- Ders ve başarı durumundan kaynaklanan sorunlar.

¹ Birsen Gökçe, Ortaöğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1984, s.14-15.

² Özcan Köknel, Türk Toplumunda Bugünün Gençliği, İstanbul, 1970, s.3.

³ Türk Toplumunda Bugünün Gençliği, s.3.

- 3- Geleceğe yönelik kaygılardan kaynaklanan sorunlar.
 - 4- Ekonomik sorunlar.
 - 5- Karşı cinsle arkadaşlıklardan kaynaklanan sorunlar.
 - 6- Oda arkadaşlıklarından kaynaklanan sorunlar.
 - 7- Yurtlarda barınan öğrencilerin psikolojik sorunları.
 - 8- Yurtkur'da öğrencilerin siyasi görüşleri nedeniyle yaşadıkları sorunlar.
- Yurtta barınan yüksek öğrenim öğrencilerinin bu sorunlarını tek tek inceleyelim.

1.1.Yurttan Kaynaklanan Sorunlar

Öğrencilerin yurttan kaynaklanan problemlerini, a) Yurdun fiziki yapısından ve imkanlarından kaynaklanan sorunlar, b) Yurtta öğrenci ve idareci ilişkilerinden kaynaklanan sorunlar olarak iki bölümde incelemek mümkündür.

a) Yurdun fiziki yapısından ve imkanlarından kaynaklanan sorunlar

Bu sorunları incelerken yurttan barınan öğrencilerin karşılaştıkları güçlükleri şu bölümler altında incelemek mümkündür:

- 1- Yurtlarda çalışma salonlarından kaynaklanan sorunlar
- 2- Yurtlarda kitaplık ve kütüphane ile ilgili sorunlar
- 3- Yurtların ısınma durumuyla ilgili sorunlar
- 4- Yurtlarda yatak odaları ile ilgili sorunlar
- 5- Yurtların kalabalık olmasından kaynaklanan sorunlar
- 6- Yurdun okula uzaklığı ve ulaşım zorluğundan kaynaklanan sorunlar
- 7- Yurdun bulunduğu yerden kaynaklanan sorunlar
- 8- Yurdun temizliğinin yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar
- 9- Yurtlarda su yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar
- 10- Yurtlarda verilen kantin hizmetlerinden kaynaklanan sorunlar
- 11- Yurda giriş saatlerinden kaynaklanan sorunlar

1-Yurtlarda ders çalışma salonlarının yetersiz olması önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim 2000 yılında yapılan anketlere göre İstanbul Bölge Müdürlüğü'ne bağlı yurtlardan ayrılan öğrencilerin % 23.8'i yurttan ayrılma sebebi olarak ders çalışma salonlarının yetersiz olması ve yer bulunamamasını gösterdikleri görülmektedir. Bu oranın Erzurum Bölge Müdürlüğü'ne bağlı yurtlarda % 66.7 olduğunu görmekteyiz. Trabzon,

Diyarbakır ve Antalya Bölge Müdürlüğüne bağlı yurtlarda ise böyle bir sorunun olmadığı görülmektedir.⁴

2-Yurtlarda barınan öğrencilerin diğer bir sorunu yurtlarda bulunan kütüphane ve kitapların yetersizliğidir. Yurtkur'a bağlı 191 yurt müdürlüğünden 79 yurt müdürlüğünde kitaplık veya kütüphane bulunmaktadır. 112 yurt müdürlüğünde kütüphane hizmeti verilmemektedir. Mevcut kütüphanelerde ise öğrencilerin faydalanacağı yeterli kitap ve dergi bulunmamaktadır.

3-Yurtkur'a bağlı yurtların ısıtılmasıyla ilgili sorunların büyük ölçüde giderildiği yapılan anket çalışmalarında görülmektedir. Nitekim, 2000 yılında yapılan anketlere göre öğrencilerin yurttan ayrılma sebebi olarak yurtların ısı durumunun yetersiz oluşunun rol oynadığı anlaşılmaktadır. İstanbul Bölge Müdürlüğü'ne bağlı yurtlarda barınan öğrencilerden kayıt sildirenlerin % 31.1'i ısı durumunun yetersiz olduğu için yurttan ayrıldıklarını belirtmişlerdir. Erzurum Bölge Müdürlüğü'ne bağlı yurtlarda bu oran % 3.3. iken Trabzon Bölge Müdürlüğü'ne bağlı yurtlarda % 14.8, Antalya Bölge Müdürlüğü'ne bağlı yurtlarda ise % 9.4. olarak tespit edilmiştir. Diyarbakır Bölge Müdürlüğü'ne bağlı yurtlarda ise ısınma ile ilgili bir sorun yaşanmadığı görülmektedir.⁵

4-Yurtkur'a bağlı yurtlarda öğrencilerin en önemli sorunlarından birisi hiç şüphesiz yatak odalarının kalabalık olmasıdır. Daha çok öğrenciyi barındırmak amacıyla uygulanan bu sistem öğrencilerin sorunlarını artırmaktadır. Nitekim 2000 yılında yapılan anketlerde İstanbul Bölge yurtlarında barınan öğrencilerin % 28.6'sı odaların kalabalık olmasından şikayetçi oldukları belirlenmiştir. Erzurum Bölge yurtlarında bu oran % 66.7 olarak karşımıza çıkarken Trabzon ve Diyarbakır bölge yurtlarında bu sorunun yaşanmadığı görülmektedir.⁶

5-Yurtların kalabalık olması öğrenci sorunlarından biridir. 2000 yılında yapılan anket çalışmaları öğrencilerin yurtlardan ayrılma sebebi olarak yurtların kalabalık olmasını göstermektedirler. İstanbul Bölge yurtlarından kayıt sildiren öğrencilerin % 28.6'sı yurdun kalabalık olması nedeniyle kayıt sildirdiklerini belirtmişlerdir. Bu oran Erzurum Bölge yurtlarında % 66.7, Antalya Bölge yurtlarında ise % 33.3 olarak tespit edilmiştir. Trabzon ve Diyarbakır bölge yurtlarında böyle bir sorunun yaşanmadığı görülmüştür.⁷

⁴ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunların Yaşantılarına Nasıl Yansıdığının, Bu Sorunları Çözümlemede Hangi Yollara Başvurduklarının ve Psiko-Sosyal Servislerden Ne Gibi Yardımlar Almak İstediklerinin Belirlenmesi (Haz.Serpil Yalçın, Abidin Özdemir), Ankara, 2000, Tablo 12, s.15.

⁵ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 20, s.50.

⁶ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 12, s.15.

⁷ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 12, s.15.

6-Yurtlarda suyun yetersiz olması öğrencilerin yurtlardan ayrılmasına sebep olmaktadır. Öğrenciler için önemli bir sorun olan bu hususta 2000 yılında yapılan anketlerde şu sonuçlar ortaya çıkmıştır. İstanbul Bölge yurtlarından kayıt sildiren öğrencilerin % 49.2'si yurttan ayrılma sebebi olarak yurttan suyun yetersiz olduğunu öne sürmektedir. Erzurum Bölge yurtlarında bu oran % 13.1 iken Antalya Bölge Yurtlarında % 14.1, Trabzon Bölge yurtlarında % 36.5, Diyarbakır bölge yurtlarında % 12 olduğu görülmektedir.

7-Yurtlarda genel temizliğin iyi olmaması öğrencilerin karşılaştığı önemli sorunlardan biridir. 2000 yılında yapılan anket çalışmalarında İstanbul bölge yurtlarında bu konulardan şikayetçi olan öğrenci % 35 seviyesinde iken Erzurum Bölge yurtlarında % 3.3, Antalya bölge yurtlarında % 18.8, Trabzon Bölge Müdürlüğü yurtlarında bu oran oldukça yüksek bir seviyede % 60.7 olduğu görülmektedir. Diyarbakır Bölge Yurtlarında % 56 olduğu tespit edilmiştir. Bu veriler incelendiğinde yurtların genel temizliğinin öğrencilerin önemli bir sorunu olduğu görülmektedir.⁸

8-Yurtkur'a bağlı yurtlarda barınan öğrencilerin sorun olarak ortaya koydukları konulardan biri de yurdun bulunduğu yerin sağlığa elverişsiz olmasıdır. 2000 yılında yapılan anketlerde İstanbul Bölge yurtlarında öğrencilerin % 10.6'sı bu konuda şikayetlerini dile getirirken bu oran Erzurum Bölge Müdürlüğü'nde % 3.3, Antalya Bölge Müdürlüğü'nde % 1.6, Trabzon Bölge Müdürlüğü'nde ise % 5.3, Diyarbakır Bölge Müdürlüğü'nde ise % 8 olduğu tespit edilmiştir.⁹

9-Yurtta verilen yemeklerin yetersizliği, hijyenik konusuna dikkat edilmemesi hususu öğrencilerin yurtlardaki en önemli sorunlarından biri olduğu yapılan anket çalışmalarında karşımıza çıkmaktadır. Nitekim İstanbul Bölge Müdürlüğü'nde % 46 oranında şikayet konusu olan bu husus, Erzurum Bölge Müdürlüğü'nde % 63.9 olup, Antalya Bölge Müdürlüğü'nde % 64.1 Trabzon Bölge Müdürlüğü'nde % 73, Diyarbakır Bölge Müdürlüğü'nde % 24 olduğu 2000 yılında yapılan anketlerde görülmektedir¹⁰.

10-Yurtlarda bulaşıcı hastalıklara karşı koruyucu tedbirlerin yetersizliği yurttan kalan öğrencilerin karşılaştıkları bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. 2000 yılı anketlerinde İstanbul yurtlarında öğrencilerin % 34.1'i bu konuda şikayetlerini dile getirirken, bu oran Erzurum yurtlarında % 27.9, Antalya yurtlarında % 28.1, Trabzon yurtlarında %50.8, Diyarbakır yurtlarında ise % 32 olarak tespit edilmiştir¹¹.

⁸ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 20, s.50.

⁹ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 20, s.50.

¹⁰ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 20, s.50.

¹¹ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 20, s.50.

b) Yurtta barınan öğrencilerin, idarecilerle olan ilişkilerinde zaman zaman birtakım sorunlar yaşadıkları görülmektedir.

Öğrencilerin % 60.1'i yurt personelinin kendilerine anlayışlı davranmalarını, % 41.5'i şikayetlerini dinleyip değerlendirmelerini, % 39.3'ü sorunlarına çözüm getirici olmalarını, % 31.9'u herkese eşit davranmalarını, % 16.4'ü belirli fikirler yönünden baskı yapmamalarını, % 11.6'sı laubali olmamalarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin, idarecilerin kendilerini arkadaş gibi görmelerini, yönetecek bir gurup gibi görmemelerini, sevgi göstermelerini, yetkileri kadar davranmalarını, daha iyi tedbirler almalarını, görev yerlerinde olmalarını, çalışma ortamının iyi olması için tedbirler almalarını beklediklerini ifade etmektedirler¹².

1.2.Ders ve Başarı Durumundan Kaynaklanan Sorunlar

Başarılı olmak insanın hayatında mutluluğun önde gelen sebeplerinden biridir. Öğrencilerin de okudukları okullarında başarılı olmaları mutluluklarını artırmaktadır. Bu durum barındıkları yurtlarda huzurlu olmalarına ve yurt ortamına uyum sağlamalarına, arkadaşları ile iyi geçinmelerine önemli ölçüde etki etmektedir.

2000 yılında yapılan bir ankette “Psikolojik sorunlarınız en çok nelerden kaynaklanmaktadır?” sorusuna öğrencilerin % 47.4'ü ders ve başarı durumlarından kaynaklandığını belirtmektedirler¹³.

Derslerinde başarılı olan öğrencilerin yurt kurallarına daha fazla riayet ettiği, arkadaş ve yöneticilerle daha uyumlu bir diyalog içerisinde oldukları görülmektedir.

Temel eğitim döneminde öğrencileri istidatlarına göre branşlara yöneltmek ve öğrenimlerini bu yönde devam ettirmelerini sağlamak başarılarını artıracaktır. Halbuki bugünkü eğitim sisteminde böyle bir imkan olmadığından üniversitelerimizde öğrenim gören öğrencilerin büyük bir çoğunluğu arzu ettiği bölümü seçme şansına sahip değildir. Bu husus ders ve başarı durumunu büyük ölçüde etkilemektedir. Derslerinde başarılı olmayan öğrencilerin ise birtakım sorunlar yaşadığı görülmektedir.

Derslerinde başarısız olan öğrencilerin hem arkadaş hem de yurt yöneticileri ile iyi diyalog kuramadıkları, yurt kurallarına uymakta zorlandıkları müşahade edilmektedir.

¹² Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 31, s.80.

¹³ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 26, s.74.

1.3. Geleceğe Yönelik Kaygılardan Kaynaklanan Sorunlar

Gelecek kaygısı insanları daima huzursuz etmektedir. Geleceğine, güvenle bakan insanların daha mutlu ve huzurlu olduğu, çevresiyle daha uyumlu olduğu bir hakikattir.

Yurtlarda barınan öğrenciler okudukları okulları bitirdiklerinde iş bulamama ve geleceklerinden emin olamama gibi kaygılar taşımaktadırlar. Bu durum öğrencilerin gerek arkadaşları ve gerekse yurt yöneticileri ile olan ilişkilerinde kendini açık bir şekilde göstermektedir. Ülkemiz şartlarında geleceğinden emin olan öğrenci sayısı çok azdır. İsteddiği branşta öğrenim göremeyen veya günümüzde geçerli olan bilgi ve beceriyi kazanamayan öğrencilerin bu tür kaygıları daha fazladır. Gelecek kaygısı öğrencilerde birtakım psikolojik sorunları da ortaya çıkarmaktadır. Sinirlilik, küskünlük, kırgınlık gibi psikolojik sorunların temelinde gelecek kaygısı yatmaktadır.

Ülkemizde, üniversite mezunu olupta hiçbir işle uğraşmayan, iş bulamayan binlerce genç bulunmaktadır. Bu gençlerin durumunu gören ve üniversitede okuyup yurttan barınan öğrencilerin ister istemez birtakım problemleri olacaktır. Bu problemleri çevresine aktaracak ve uyum problemi yaşayacaktır.

Kısacası yurtlarda barınan öğrenciler okudukları okulu bitirdikten sonra iş bulamama, kendilerini geçindirebilecek bir gelir düzeyine ulaşamama kaygısı içerisinde olduklarıdır.

1.4. Yurtlarda Barınan Öğrencilerin Ekonomik Sorunları

Yurtlarda barınan yüksek öğrenim öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu ailelerinden gelen sınırlı bir yardımla öğrenimlerini sürdürmektedir. Bu gençlerin ailelerinin büyük bir çoğunluğu, memur, esnaf, emekli, çiftçi gibi düşük ekonomik güce sahip ailelerdir. 2000-2001 öğretim yılında Yurtkur'un yurtlarına başvuran 186.199 öğrenciden 18.432 (% 9.85)'inin ailesi, memur, 51.597 (% 27.71)'sinin ailesi emekli, dul, yetim, ihtiyarlık maaşı alanlar 16.892 (% 9.7)'sinin ailesi çiftçi, 8.672 (% 4.65)'sinin ailesi vasıfsız işçi, amele, ırgat, mevsimlik işçi, olduğu tespit edilmiştir¹⁴.

Görüldüğü gibi yurtlara başvuran öğrencilerin çok büyük bir kısmının ailesinin gelir düzeyi düşüktür. Bu nedenle ailelerin yaptığı ekonomik yardım öğrenciler için yetersiz kalmaktadır. Bu yüzden öğrenciler öğrenimlerini sürdürebilmek için değişik imkanlar aramaktadırlar.

Öğrencilerin ekonomik sorunlarını çözebilmek için en iyi yöntem kredi ve burs imkanlarıdır. Özellikle devlet kredisi, öğrencilerin ekonomik sorunlarını çözmede en geçerli

¹⁴ Yurtkur İstatistik Bülteni, 2001, Sayı:17, Tablo 28, s.64.

yol olmasına karşın her öğrenciye kredi imkanının sağlanamayışı ve günün koşullarına uydurulamayışı bu seçeneğin amacına ulaşmadığını göstermektedir¹⁵.

Üniversite öğrenimi için ailelerinden ayrılmak zorunda kalan gençlerin büyük bölümünün ekonomik güçlükler nedeni ile bazı ihtiyaçlarını karşılayamadıkları görülmektedir.

Her ne kadar öğrencilere öğrenim kredisi, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Özel Vakıflar, Başbakanlık, Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Şirketler, Belediyeler ve Üniversiteler tarafından burslar verilmekte ise de öğrencilerin ekonomik sorunlarını çözmek için yeterli olamamaktadır.

Yurtlarda barınma ücretini ödemediği için yurtlardan kaydı silinen öğrencilerin sayısı oldukça fazladır. Hatta yurt ücretini yatıramadığı için yurtlardan kaydı silinen öğrencilerin sayısı az değildir.

Bugün yüksek öğrenim gençliğinin büyük bir kısmı sadece karnını doyurabilmek için gelirinin önemli bir kısmını harcamakta, diğer ihtiyaçları için ise çok küçük bir bölümünü ayırmak zorunda kalmaktadır. 2000 yılında yapılan anketlere göre öğrencilerin gelirlerinin % 88.6'sını beslenmeleri için harcadıkları görülmektedir¹⁶. Geriye kalan kısmı ile de sağlık, eğitim, eğlence, barınma, sosyal ve kültürel faaliyetler ve temizlik giderlerini karşılamaktadırlar.

Gelirlerinin % 88.6'sını beslenmelerine harcayan öğrencilerin yeterli, sağlıklı ve dengeli beslendiklerini söylemek de mümkün değildir.

1.5. Karşı Cinsle Arkadaşlıklardan Kaynaklanan Sorunlar

Gencin olumlu ya da olumsuz kişilik kazanmasında en önemli etkenlerden birisi, kurduğu arkadaşlıklar ve içinde bulunduğu arkadaş guruplarıdır. Arkadaşlık, genci işbirliğine, paylaşmaya, yardımlaşmaya, yeni yeni duygusal bağlar kurmaya, iletişim ve etkileşim içine girmeye yöneltir. Böylece genç kendini bulur. İçine girdiği grupta bir değerinin olduğunu hisseder¹⁷.

Arkadaşlık, sevgi ve düşünce, iletişim ve etkileşim üzerine kurulur. Çevrede kendini anlayan, seven, destekleyen kişilerin bulunması, gence mutluluk ve güven verir. Arkadaşlarla

¹⁵ Danışman Niyazi Karsar, Araştırma Koordinatörü Ayhan Hakan, Araştırma Grubu Gürhan Can, Ayhan Hakan, kudret Özdeş, Ersan Sözer, Mehmet Gültekin, Handan Anıl, Adnan Boyacı, Aysin Şenel. Anadolu Üniversitesi Öğrencilerin Sosyo-Kültürel ve Sosyo-Ekonomik Özellikleri ile Beklenti ve Sorunları, Eskişehir, 1999, s.19.

¹⁶ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 15, s.18.

¹⁷ Mithat İnan, Toplum İdeoloji, Gençlik, Ankara, 1989, s.183.

konusmak, dertleşmek, tartışmak kişiliğin oluşmasında, sağlıklı ilişkiler kurulmasında ve bunların sürdürülmesinde en gerekli ve yararlı yoldur¹⁸.

Yurtlarda barınan öğrencilerin sorunlarından birisi de kız, erkek arkadaşlığıdır. Toplumumuzda genel olarak 14-15 yaşlarından sonra kız-erkek arkadaşlığına karşı olumsuz bir tutum vardır. Bu genel tutum böyle bir arkadaşlık kurmak isteyen genci etkilemekte, onlarda, karşı cinsle normal arkadaşlık kurulamayacağı inancını yaratmaktadır.

Yaşları gereği çabuk kırılan, çabuk seven ve nefret eden yüksek öğrenim gören gençlerin, karşı cinsle arkadaşlıklarında bu duyguları sıkça yaşamaktadırlar. Toplumun değer yargıları içinde bazı çevrelerce normal, bazı çevrelerce anormal olarak değerlendirilen karşı cinsle arkadaşlık sürekli olarak çevrenin gözetimi ve izlemesi altındadır. Ülkemiz genelinde gençlerin iyi ve düzenli arkadaşlıklar kurmak ve sürdürmek için onlara yardımcı olacak sosyal çevreler yoktur.

Ayrıca öğrencilerin kendisine ve karşısındakine güvensizliğinde, yeterli ve sağlıklı ilişki kuramamalarında ekonomik güçlüklerin ve geldiği sosyo kültürel ortamın, rol oynadığı görülmektedir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu karşı cinsle arkadaşlığı ve ilgiyi normal gördüğü halde, ailelerin ancak çok azı bu arkadaşlığı olumlu karşılamaktadırlar. Nitekim yüksek öğrenim düzeyine gelmiş olan gençler bile aynı anlayışsızlıkla karşılanmaktadırlar. Hoşgörülü olmayan bu tutum çoğu zaman ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Büyük kentlerde orta ve yükseköğretim döneminde, yada çalışanlar arasında kız-erkek arkadaşlığı giderek sıkı bir duygusal yakınlaşmaya, beğeniye dönüşmektedir. Çevrenin etkisiyle bu arkadaşlıkların kesilmesi gençlerde ruhsal bunalımlar ortaya çıkarmaktadır. Yurtlarda barınan öğrencilerde de bu tür sorunlar sıkça yaşanmaktadır. Hatta bu yüzden öğrencilerin kaygı ettikleri bile görülmektedir.

1.6.Oda Arkadaşlıklarından Kaynaklanan Sorunlar

Ülkemizin değişik yörelerinden gelen, farklı aile ve sosyal çevrede büyümüş ve değişik alışkanlıklara sahip öğrencilerin yurtlarda aynı odayı paylaşımlarından yani oda arkadaşlıklarından birtakım sorunların ortaya çıktığı görülmektedir. Yurtlarda yatak odalarının kalabalık olması bu sorunları daha da artırmakta ve öğrencilerin başarılarını etkilemektedir.

Oda arkadaşlıklarında oda temizliği ve düzeninden, ışığın zamanında söndürülmemesinden, farklı davranış ve isteklerden kaynaklanan anlaşmazlıkların ortaya

¹⁸ Özcan Köknel, Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, İstanbul, 1979, s.171.

çıktığı görülmektedir. Nitekim dinlenmek isteyen bir öğrenci ile odada müzik dinlemek, şarkı söylemek isteyen başka bir öğrencinin istekleri ciddi anlamda olmasa bile çatışmakta ve oda arkadaşları arasında anlaşmazlıklara sebep olabilmektedir. Bu durum öğrencileri psikolojik olarak belli ölçüde etkilemektedir.

Oda arkadaşları ile sorunları olan öğrencilerin sayısı oldukça fazladır. Bu yüzden oda değiştirme hadisesi yurtlarda sıkça yaşanmakta, hatta bu nedenle yurtlardan ayrılan öğrencilerin olduğu görülmektedir.

Yurtlarda barınan öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri ile ilgili olarak 2000 yılında yapılan ankette öğrencilerin % 51.7'si arkadaşlık ilişkilerinden memnun olduklarını belirtirken % 42'si kısmen memnun olduklarını, % 3.4 ise memnun olmadıklarını belirtmişlerdir¹⁹.

1.7.Yurtlarda Barınan Öğrencilerin Psikolojik Sorunları

2000 yılında yapılan anket sonuçlarına göre yurtlarda barınan öğrencilerin % 70.3'ünün psikolojik sorunlarının olduğu belirlenmiştir.Bu oran bazı bölgelerde düşük bazı bölgelerde biraz daha fazladır. Örneğin; İstanbul bölge yurtlarında % 69.8 iken, Erzurum Bölge Yurtlarında % 67.2 Diyarbakır Bölge Yurtlarında % 80, Antalya Bölge Yurtlarında % 69.5, Trabzon bölge yurtlarında ise % 67.6 olarak tespit edilmiştir²⁰.

Yurtlarda barınan öğrenciler, sebebi belirsiz korku,hafıza sorunları, aşırı kaygı ve panik, aşırı heyecan, aşırı uykusuzluk, kararsızlık, aşırı alınganlık, suçluluk duygusu, içine kapanıklık, duygusal kararsızlık, kızgınlık ve sinirlilik, insanlarla ilişki kuramama, kendini tuzağa düşmüş gibi hissetme, çevre şartlarına uyum sağlayamama, tedirginlik ve huzursuzluk gibi psikolojik sorunlar yaşamaktadırlar.

Psikolojik sorunlar sonucunda, sinir sistemi ile ilgili olarak öğrencilerde yüksek tansiyon, baş dönmesi, ellerin terlemesi, ellerin ve ayakların soğuması kalbin çok hızlı çarpması, ani enerji patlaması, inatçı baş ağrıları (migren), karın ağrısı, alerji gibi rahatsızlıkların ortaya çıktığı görülmektedir²¹.

Öğrencilerin psikolojik sorunlarının kişisel, ders ve başarı durumundan, geleceğe yönelik kaygılardan, ekonomik sebeplerden, karşı cinsten arkadaşlıklardan ve oda arkadaşlıklarından, ailesinden dolayı ortaya çıktığı yapılan anket çalışmaları ile tespit edilmiştir.

¹⁹ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 32, s.81.

²⁰ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 23, s.56.

²¹ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 20, s.115.

Öğrencilerin yakın arkadaşlarına açılarak, kendisi çözüm arayarak, oda arkadaşlarıyla paylaşarak, annesi veya babası ile paylaşarak, kardeşi veya kardeşleri ile paylaşarak, sakinleşmek için ağlayarak, günlük yazarak, şiir okuyarak, büyüklerine açılarak, spor yaparak uyuyarak, müzik dinleyerek, sigara içerek, gezerek, meditasyon yaparak ve psiko-sosyal servislere başvurarak, psikolojik sorunlarına çözüm aradıkları yapılan anket çalışmaları sonucunda tespit edilmiştir²².

1.8.Yurtlarda Öğrencilerin Siyasi Görüşleri Nedeniyle Yaşadıkları Sorunlar

Yurtlarda barınan öğrencilerin siyasi görüşlere nedeniyle birtakım sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Farklı görüşlere sahip öğrencilerin barındığı yurtlarda zaman zaman siyasi çekişmeler hatta kavgalar yaşanmaktadır. Bu durum öğrencileri psikolojik olarak etkilemektedir.

Genellikle aynı siyasi görüşe sahip öğrencilerin birbirleriyle arkadaşlık ettikleri böylece gruplaşmaların yaşandığı, gruplar arasında ise çekişmelerin olduğu görülmektedir.

2000 yılında yapılan anket çalışmasında öğrencilerin yurttan ayrılma sebebi olarak “siyasi baskıları”da gösterdikleri belirlenmiştir²³.

Bütün bu sorunların yanında öğrencilerin yurtlarda uymak zorunda oldukları kurallara uymakla zorlandıkları ve bu hususu kendilerine sorun olarak gördükleri yapılan anketlerden anlaşılmaktadır. Nitekim öğrencilerin % 47.4’ü yurda giriş saatleri konusunda % 29’u imza atma zorunluluğunda, % 9.3’ü izin almada, % 8.3’ü elektrikli alet kullanmamada, % 6.5’i odalarda yiyecek bulundurmamada, % 4.5’i oda ve yatak düzeltme konusunda zorlandıklarını ifade etmişlerdir²⁴.

²² Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 27, s.75-76.

²³ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, Tablo 12, s.15.

²⁴ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, s.116.

2-Çözüm Önerileri

1-Yurtlarda fiziki şartların öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlenmesi gerekir. Özellikle yeni yapılacak yurt binaları ihtiyaçları karşılayacak şekilde projelendirilmeli ve öğrencilerin ulaşım problemleri göz önünde tutularak mümkün olduğu kadar yurt binaları okullara yakın yerlere yapılmalıdır. Bugün kiralama yolu ile yurt olarak kullanılan binalarda öğrencilerin ihtiyaçlarının çoğunun karşılanamadığı görülmektedir. Çünkü binalar yurt olarak, planlanıp yapılmamıştır.

2-Yurtlarda öğrencilerin ders çalışabilecekleri mekanların yani ders çalışma salonlarının sayısının artırılması gerekir. Bu salonlarda ders çalışma ortamı geliştirilmeli, resim, müzik, mimarlık gibi alanlarda öğrenim gören öğrencilerin proje ve diğer çalışmalarını yapabilecekleri yerler ve imkanlar sağlanmalıdır²⁵.

3-Kitaplık ve kütüphaneler öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeye çıkarılmalı, kütüphanesi bulunmayan yurtlara kütüphane açılmalı, kütüphanecilik eğitimi görmüş kişilerin bu hizmeti yürütmeleri sağlanmalıdır.

4-Yurtlarda öğrencilerin grupta çalışma yapabilecekleri odalar ayrılarak hizmete sokulmalıdır.

5-Yatak odalarında öğrenci sayısı azaltılmalı, ranza sisteminden karyola sistemine geçilmelidir. Bu odalar öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak uygun eşyalarla donatılmalıdır.

6-Yurtlarda içme ve kullanma suyunun yetersizliği, öğrencilerin yurtlardan ayrılma sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu hususta gerekli tedbirler alınmalı, öğrencilerin su ihtiyacı mutlaka karşılanmalıdır.

7-Yurtlarda yemekhane ve kantinlerin temizliğine özen gösterilmeli, yemeklerin kaliteli ve hijyenik şartlarda hazırlanmasına dikkat edilmelidir. Mümkünse her yurt müdürlüğünde bir beslenme uzmanının bulunması sağlanmalıdır. Kantinlerde satışa sunulan malların kalitesi devamlı kontrol edilmelidir.

8-Yurt yöneticiliği görevi belirli özellikler gerektirmektedir. Yurt yöneticilerinin ve yurtlarda çalışan personelin niteliklerinin neler olması gerektiği ayrıntılı olarak tespit edilmelidir. Yükseköğrenim gören öğrencilerin problemlerini iyi tespit eden, onları anlayabilen ve bu problemlerin çözüm yollarını ortaya koyabilen yöneticilerin daha iyi hizmetler yapabileceği bir gerçektir.

Yurtlarda barınan öğrenciler ailelerinden uzakta olmasının, hatta ailelerinden ilk defa ayrı kalmanın huzursuzluğu içindedirler. Türk aile yapısı dikkate alındığında, ailelerin, çocuk

²⁵ İlhan Akhun, Rıat Önsoy, Ethem Özgüven, Nurettin Fidan, Yaşar Baykal, Yurtkur Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Beklenti ve Problemleri, Ankara, 1988, s.120.

üzerinde koruyucu etkisinin çok fazla olduğu görülmektedir. Bu nedenle öğrenciler kendilerini, okul, yurt ve çevreye uyum sorunu ile ekonomik ve sosyal sorunlar içerisinde bulmaktadırlar. Burada kendilerine en yakın kişi olarak yurt personelini görmektedirler.

Buna karşılık öğrencilerin yurt personelinden anlayışlı davranmalarını, şikayetlerini dinleyip değerlendirmelerini ve herkese eşit davranmalarını istemektedirler. Yaşları itibarı ile kişilik karmaşası içerisinde olan öğrencilerin bu dönemlerini rahat geçirebilmeleri için yurt yöneticilerinin pedagojik formasyona sahip olmaları gerekmektedir.

Öğrenci yönetici ilişkileri hususunda yöneticilerin sık sık eğitim ve seminerlerle yetiştirilmesi sağlanmalıdır. Yapılan anketlerde yöneticilerle ilişkilerinden öğrencilerin % 36.9'u memnun, % 35.4'ü kısmen memnun, % 15'i ilişkisinin olmadığı, % 9.6'sı ise memnun olmadığı tespit edilmiştir²⁶.

Bu anket sonucunda göstermektedir ki, öğrenci yönetici ilişkilerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Ayrıca yurtlarda görev yapan yönetici ve diğer personelin maddi yönden desteklenmesi sunulan hizmetlerin daha da üst düzeye çıkarılmasına katkı sağlayacaktır.

9-Yurtlarda görev yapan personelin mesai saatlerinin öğrencilerin yurtlarda yoğunlukta bulunduğu zamanlara göre ayarlanması, öğrenci yönetici ilişkilerini olumlu yönde etkileyecektir.

10-Yurtlarda öğrencilerin sağlık problemleri ile ilgilenecek, en azından ilk yardım hizmetini verecek sağlık hizmetlerinden sorumlu sağlık personeli bulundurulmalı ve yurttaki görevliler ile isteyen öğrenciler ilk yardım kursları ile bu konuda yetiştirilmelidir.

11-Öğrenim kredisi ve burslar öğrencilerin beslenme ve öğrenim giderlerini karşılayabilecek seviyeye çıkarılmalı, öğrenciler maddi yönden desteklenmelidir.

12-Öğrencilerin boş zamanlarında sosyal, sportif ve kültürel faaliyetlerde bulunabilecekleri mekanlar yapılarak bu konuda öğrenciler desteklenmelidir.

13-Düzenlenecek konferans ve panellerle öğrencilere yurtlar hakkında bilgi verilmeli, israfın önüne geçmek için öğrenciler bilinçlendirilmelidir.

14-Yurtlarda müşterek kullanım yerleri ile yatak odalarının temizliğinin iyi yapılmadığı ve hijyenik kurallara uyulmadığı yapılan anketlerle belirlenmektedir. Hijyenik şartların daha iyi uygulanabilmesi için temizlik işlerini yapacak personel sayısı artırılmalı, öğrencilerin de müşterek yerleri kullanırken daha dikkatli olmaları için toplantılar ve konferanslar düzenlenerek öğrenciler bilinçlendirilmelidir.

²⁶ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, s.115.

15-Öğrenciler, kendilerine göre hafıza sorunu, aşırı kaygı ve panik, aşırı heyecan, sürekli uykusuzluk, hatalı karar verme, suçluluk duygusu, aşırı alınganlık gibi psikolojik sorunların olduğunu, bu sorunlara bağlı olarak da baş dönmesi, yüksek tansiyon, ellerin terlemesi, ellerin ayakların soğuması, ani enerji patlaması, alerji gibi çeşitli rahatsızlıklarla karşı karşıya kaldıklarını ifade etmektedirler. Psikolojik sorunlarının çözümünde, önceliği yakın bir arkadaşı ile sorununu paylaşmak alırken, yurt personeli ile paylaşma oranı çok düşüktür.

Bu nedenle, yurt yöneticileri öğrencilerin psikolojik ve sosyal sorunlarının çözümünde yardımcı olmak üzere hizmet veren psiko-sosyal servis elemanları ile diyalog içerisinde olmalı, psiko-sosyal servisler bütün yurtlarda yaygınlaştırılmalıdır²⁷.

16-Yurtlarda kayıt-kabul işlemleri ile diğer iş ve işlemler günümüzde halen bilgisayarla yapılmamaktadır. Bu durum yurtlarda çalışan personelin zamanının büyük bir kısmında öğrenciyle ilgilenmekten uzak kalmasına sebep olmaktadır. Bilgisayar yardımıyla işlerin hızlandırılması ve öğrencilerle ilgilenmeye daha fazla zaman ayrılması gerekir.

17-Yurtlarda barınan öğrencilere ücretsiz sabah kahvaltısı verilmesine yeniden başlanılmalı, akşam yemeği için yapılan katkı payı günün şartlarına göre artırılmalıdır.

²⁷ Öğrencilerin Yurt ve Üniversitelerde Karşılaştıkları Sorunlar, s.117.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1-Almanya Örneği

Almanya’da devlet yüksekokullarında öğrencilerden eğitim ücreti alınmaz. Öğrenciler yüksekokula kayıt yaptırdığı andan itibaren uygun bir öğrenci tarifesine göre kaza ve bakım sigortası yapılmaktadır. Ayrıca sosyal prim ödemek suretiyle bir “sömestr bileti” olarak olarak bütün bir sömestr boyunca yakın ulaşımda kamu araçlarından ücretsiz olarak yararlanma imkanına sahip olmaktadırlar.

Geçim ve eğitim masrafları aileleri tarafından karşılanamayan öğrencilere, Federal Eğitim Teşvik Yasası (BAFÖG) uyarınca devletten eğitim yardımı isteme hakkı tanınmıştır. Normal eğitim süresi boyunca yardımın yarısı burs olarak, öteki yarısı da faizsiz kredi olarak verilir. Bu kredinin yardım süresi sona erdikten genellikle beş yıl sonra ödenmesi gerekir.

Almanya’da Eğitimi Teşvik Yasası’nın uygulanması eyaletlerin kamu kuruluşu olan 65 Öğrenci İşleri Kuruluşu tarafından yürütülür. Bu kuruluş yüksekokullardaki öğrencilerin ekonomik, sosyal, sağlık ve kültürel sorunları ile ilgilenir ve gerekli yardımları sağlar¹.

Alman Üniversitelerinde kampüs sistemi yaygın olmadığı için öğrencilerin barınma ihtiyaçlarını kendilerinin karşılaması gerekmektedir. Üniversite şehirlerinde öğrenci temsilciliklerinin ve pek çok değişik organizasyonun öğrenci yurtları vardır. Bu yurtlarda odaların yanısıra ortak kullanılan mutfaklar dinlenme odaları ve benzeri imkanlar vardır. Ancak sınırlı kapasiteleri ve gördükleri yoğun talep nedeniyle her zaman dolu olan bu yurtlarda yer bulabilmek için uzun zaman sırada beklemek gerekmektedir. Bu yurtlarda, ısınma, elektrik ve su giderleri dahil aylık oda ücreti 300 DM civarındadır.

Almanya’daki Alman ve yabancı öğrencilerin büyük çoğunluğu kiraladıkları ev ya da odalarda kalırlar: Evin bulunduğu şehre, evin şehir içindeki konumuna ve tefrişine bağlı olarak bir odanın kirası 300-600 DM yada daha pahalı olabilir.

Her üniversitede yoğun akademik yaşamın yanısıra öğrencilerin keyif alacağı etkinlikler yapılır. Partiler, üniversitelerin spor takımları, kültürel etkinlikler ve tiyatro gurupları, korolar, orkestralar, değişik kulüpler ders yükünü unutturacak ve yeni insanlarla tanışma ortamı sağlayacak imkanlar sunulmaktadır.

Her üniversitenin yemekhane, kafeterya, dinlenme salonları ve spor gibi sosyal imkanlar sağlayan bir öğrenci temsilciliği bulunmaktadır. Tüm öğrenciler öğrenci temsilciliği için bir katkı payı ödemek zorundadırlar.

¹ Federal Hükümetin Basın ve Enformasyon Dairesi, İşte Almanya, Societats Verlag, 1999, s.440-441.

Almanya’da, anne veya babası son altı yıl içinde düzenli olarak en az üç yıl çalışmış olan öğrenciler (BAFÖG) çerçevesinde öğrenim kredisinden faydalanmaktadır. Bu kredi miktarı ayda yaklaşık 1000 DM’dir².

2-Türkiye ODTÜ Örneği

ODTÜ’de bulunan 16 adet yurt binasından O Yazıcı Kız Konukevi, ODTÜ Kız Konukevi ve EBİ Öğrenci Konukevleri dışında kalan yurtlar Yurtkur yurtları ile aynı standarttır.

O.Yazıcı Kız Konukevi, ODTÜ Kız Konukevi ve EBİ Öğrenci Konukevlerinde yatak odaları, 1,2,3 ve 4 kişilik olarak tanzim edilmiş olup, yatak odalarında karyola, çalışma masası, kitap ve elbise dolabı ile telefon bulunmaktadır.

Bu yurtlarda yurt ücreti 70.000.000 TL, 297.000.000 TL arasında değişmekte, yurt ücreti kadar da depozito alınmaktadır.

Yurtlarda öğrencilerin yararlanacağı 24 saat açık internete bağlı bilgisayar laboratuvarları bulunmakta yukarıda bahsedilen yurtlarda ise odalarda internet bağlantısı bulunmaktadır. Bu yurtlarda öğrencilerin kendi yemeklerini yapabilecekleri modern mutfaklar bulunmaktadır. Yine öğrencilere 24 saat hizmet veren çay ve kahve ihtiyaçları için sıcak su, bisküvi, ve kola makineleri vardır.

Yurtların bulunduğu bölgede, öğrencilerin yararlanabileceği her türlü spor alanları, kapalı ve açık yüzme havuzları, spor salonları, futbol, basketbol sahaları ve tenis kortları bulunmaktadır.

Öğrencilerin derslerine zamanında gidebilmeleri için belli saatlerde yurtlardan bölümlere ring seferlerdi yapılmaktadır³.

3-Yurtkur’a Bağlı Özel Statülü Yurtlar

Odalarda barındırılan öğrenci sayılarının azlığı ve tefrişi itibarıyla farklı ücret alınan özel statülü yurtlar aşağıdaki tabloda görülmektedir.

² <http://www.livin.com//>

³ http://www.metu.edu.tr/home/www_horm/barinma.htm.

Tablo 15: Yurtkur'a Bağlı Özel Statülü Yurtlar

YURT/BLOK ADI	AYLIK YURT ÜCRETİ	YUT/BLOK ADI	AYLIK YURT ÜCRETİ
Başkent Yurdu (A Blok)	36.000.000 TL	İlkadım Yurdu (G Blok)	36.000.000 TL
Halide Edip Adıvar Yurdu (Bl.)	36.000.000.TL	Mersin Yurdu	30.000.000.TL
Yuvaş Yurdu (1 ve 2 kişilik odalar) (4 kişilik odalar)	120.000.000 TL 90.000.000.TL	Akdeniz Yurdu (Rasim Aktaş Bloğu (7)	45.000.000 TL.
Avcılar Atatürk Kız Yurdu	45.000.000.	Aydın Yurdu	30.000.000.TL
Avcılar Erkek Yurdu	45.000.000 TL.	Milli Piyango Kız Yurdu (A-B-D-E Blokları)	30.000.000.TL
Çeşme Yurdu	30.000.000.TL	Milli Piyango Kız Yurdu Şenbal Baydur (Atatürk Bloğu C)	36.000.000 TL
Pamukkale Yurdu (A.B.C.E Bl)	30.000.000.TL	Erciyes Yurdu (E Blok)	36.000.000 TL
Pamukkale Yurdu (F Blok)	36.000.000.TL	Sinop Yurdu (B Blok)	45.000.000 TL
İlkadım Yurdu (M.Gökçe Blok)	36.000.000.TL	Isparta Yurdu (10. Erkek Bl.)	45.000.000 TL

Bu yurtlarda depozito ücreti 240.000.000 TL'dir.

Yurtkur'a bağlı özel statülü yurtlarda yatak odaları 1 kişilik, 2 kişilik ve 4 kişilik odalar olarak düzenlenmiştir. Odalarda mobilyalı karyola, televizyon, buzdolabı bulunmakta, öğrencilerin ders çalışma masaları ile banyo ve tuvalet odanın içindedir. Ayrıca her odada telefon, elbise dolabı, kitap dolabı ve ayakkabılık gibi öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek malzemelerle tefriş edilmiştir.

Bu yurtlarda barınan öğrenciler kendilerine ait bilgisayarlarını odalarında kullanma imkanına sahiptir. Öğrencilerin ortak kullandıkları lokanta-kantin, spor salonu mevcut olup, kondisyon ve jimnastik aletleri bulunmaktadır.

Yurtkur'a bağlı diğer yurtlarda geçerli olan bütün kurallar özel statülü yurtlar içinde geçerlidir.

4-Kanada Laval Örneği

Kanada'da her üniversitenin kendi kurduğu ve yönettiği yurtlar bulunmaktadır. Hem Federal, hem de eyalet hükümetleri öğrenci yurtları için parasal destekte bulunmaktadır. Yurtlar üniversite kampüsleri içeresindedir ve okullara yakın yerlere kurulmasına özen gösterilmektedir. Yurtları üniversitelerin yöneticileri yönetmektedir.

Kanada'da Laval Üniversitesi yurtlarını örnek olarak inceleyelim.

Laval Üniversitesi Kampüsü'nde bulunan yurtlar tek kişilik odalardan oluşmaktadır. Her odada bir lavabo, yatak, çalışma masası, kitaplık, komidin, sandalye, koltuk ve elbise dolabı

bulunur. Ayrıca yerel görüşmelere açık telefon, kablolu televizyon, modemsiz bağlanabilen internet ağı bulunmaktadır. Öğrenciler sonbahar ve kış sezonunda yatak örtülerinden, havlu ve battaniyelerinden yararlanırlar.

Laval üniversitesi yurtları da her dört oda son derece modern mikro dalga fırınlı, lavabolu, her öğrenci için ayrı bir yiyecek ve mutfak aletini saklayabilecekleri dolaplar bulunmaktadır.

Bunların dışında öğrenciler yalnızca mikrodalga fırın ve minik buzdolabını odalarında bulundurabilirler.

Odalarda yemek, çay vs. pişirmek kesinlikle yasaktır. Odalarda duman alarmı bulunmaktadır. Odalarda sigara içmek yasaktır. Bu tür kurallara uymayan öğrenciler en az 15 Kanada doları ile cezalandırılmaktadır.

Öğrencilerin yurda giriş çıkış saatleri yoktur. Öğrenciler için her yurdun alt katında çok büyük mutfaklar bulunmaktadır. 10 Kanada doları vererek öğrenciler yiyecek ve gıda maddelerini koyacakları dolaplardan faydalanabilmektedirler. Buralar her on öğrenciye bir fırın düşecek şekilde tanzim edilmiştir. Öğrenciler burada yemeklerini pişirebilmektedirler.

Yurt binalarında restorasyon hizmetleri tam olarak yapılmaktadır. Hafif yemek için her yurtda dağıtıcılarının yer aldığı ortak birer salon vardır. Ayrıca yurt binalarının orta yerindeki sosyal tesislerde restoranlar bulunmaktadır. Buraları özel sektör çalıştırmaktadır.

Yurtlarda her katta ortak kullanıma açık banyo ve tuvaletler bulunmaktadır.

Kanada Laval Üniversitesi yurtlarında her öğrenci, yerel görüşmeye açık, tele konferansa katılabileceği mesaj alıp gönderebileceği çağrıyı yönlendirebileceği çağrıyı, bekletebileceği, ikinci bir çağrıyı alabileceği çok fonksiyonlu bir telefona sahiptir ve telefon görüşme ücreti yurt ücretine dahildir. Ayrıca birçok kanalın izlenebileceği kablolu televizyonun yanı sıra kanal video-kampüs, radyo-kampüs imkanlarına sahiptir. Bunların dışında genel televizyon salonları da vardır.

Bu yurtlarda okuma, çalışma, televizyon, iletişim, sosyal, kültürel (salon kafe, bilardo, pingpong... vs.) salonları ortak kullanılır.

Her yurtda çamaşır makinaları, kurutma ve ütü makinaları yer almaktadır.

Bu yurtlarda güvenlik üniversite güvenlik servisi tarafından sağlanmaktadır. Yangın durumunda her katta duman dedektörleri bulunmaktadır.

Üniversite kampüsünde bulunan yurtların geniş park alanları bulunmaktadır. Öğrenciler park yerlerinden ilgili bürodan park hakkını satınması durumunda yararlanır. Öğrenciler vergilerden muaftır.

Kanada’da üniversiteyi okuyan her öğrenci, okula kayıt yaptırmadan önce sigorta kurumlarından birinden sigortasını ücret karşılığı yaptırmak zorundadır. Yurtlarda doktor, hemşire ve bir klinikten oluşan sağlık ekibi bulunmakta, ilk müdahale işlemleri buralarda yapılmaktadır. Bu müdahaleden sonra öğrencinin sigortalı olduğu sigorta kurumu gerekli tedavisini yaptırmaktadır.

Yurtlarda öğrencilerin fazla yük, bisiklet, motosiklet vs. gibi şeylerini koyabilecekleri depolar bulunmaktadır.

Kanada’da öğrencilere üniversiteler tarafından burs verilmektedir. Ayrıca Federal hükümet veya eyalet hükümetleri de burs vermektedir. Burs miktarı asgari ücretin yarısı kadardır. Yurtlarda, öğrencilere iş bulabilmeleri için iş bulma merkezleri bulunmakta, çalışmak isteyen öğrencilere bu merkezler tarafından yardımcı olunarak iş bulunmaktadır⁴.

5-Fransa Örneği

Fransa’da CNOUS (Centre National des Deuvres Universitaires Services) “Ulusal Öğrenci İş ve Hizmetleri Merkezi” ve CROUS (Regional des Ouevres Universitaires Services) “Bölgesel Öğrenci İş ve Hizmetleri Merkezi” Yurtkur’un teşkilat yapısına benzer bir teşkilat yapısına sahiptir. CNOUS, Genel Müdürlük, CROUS ise bölge müdürlüğü seviyesindedir.

CNOUS 16 Nisan 1955 tarihli yasa ile kurulmuş olup, sivil bir şahsiyete ve özerk bir finansmana sahip kamu kurumudur Milli Eğitim Bakanlığı sorumluluğundadır.

CNOUS’UN Görevi: Fransa’daki yüksek öğrenim kurumlarına devam eden 2 milyon öğrencinin iş ve yaşam koşullarını iyileştirmek ve kolaylaştırmak, yabancı öğrencileri kabul etmek ve Avrupa’daki hareketliliği sağlamaktır.

Fransa’da öğrencilere sosyal yardım sistemi ROUS’ların ön planda yer aldığı ortaklıklar, devlet vs. gibi aktörler tarafından sağlanır.

Öğrenci yaşamındaki temel hizmet alanları, beslenme, konaklama, burs, sosyal yardımlar, kültür, iş ve geçici işler, uluslar arası arenaya açılma ve seyahatlerdir.

CNOUS’a bağlı olan CROUS’lar 28 bölgesel, 16 yerel ve 40 küçük çaplı düzeyde şebekeye sahiptir.

CNOUS’un sorumluluğu altındaki 28 bölgesel 16 yerel ve 40’dan fazla idari birime bağlı yurtlarda öğrenci barınmaktadır. Tüm servislerde 9.300 işçi, 2.700 idareci olmak üzere toplam 12.000 kişi 2 milyon öğrenciye hizmet vermektedir. CNOUS’un yıllık bütçesi 4.8

⁴ www.Ulaval.ca.

milyar Frank (750 milyon Euro) 'dır. Bu bütçenin % 61.'ini kendi öz kaynaklarından karşılamaktadır.

Fransa'da CNOUS'a bağlı olarak 159 şehirde 541 yurt vardır. Yurtların 95.686 odası 9 m² genişliğindedir. 46.160 adet küçük daire biçimindeki stüdyolar 18 m² ile 23 m² arasında değişen genişliktedir. 3.985 oda konutsuz kişilere tahsis edilmiştir. Büyük çaplı yurtlarda 1.284 yatak bulunmaktadır. Bir odanın ortalama aylık kirası 115 Euro'dur.

Fransa'da,

1-26 yaşından küçük, sınırlı bir aile gelirine sahip olan 1. ve 2. cüce (önlisans, lisans) öğrencilerine,

2-Olgunluk sınavını çok iyi derecede başarmış, bilimsel okullar, edebiyat, beşeri bilimler ve tıp öğrenimini görmeye hazırlanan 26 yaşından küçük öğrencilere,

3-Doktora yapan öğrencilere,

4-Seyahate çıkan öğrencilere,

5-Deniz aşırı ülkelerden gelen öğrencilere,

6-Yüksek öğrenim görmek için herhangi bir burs sahibi olmayan öğrencilere,

7-Geçici bir güçlüklerle karşılaşan öğrencilere burs verilmektedir.

Yabancı öğrencilerden,

1-Avrupa Birliği dışında bir başka ülkeden gelen öğrencilere,

2-26 yaşından küçük, lisans öğrenimini iki yıldır Fransa'da sürdüren, ebeveynleri ve kendisi en az iki yıldan beri Fransa'da ikamet eden öğrencilere,

3-26 yaşından küçük, mülteci veya vatansız statüsündeki lisans öğrencilerine,

4-Geçici bir güçlüklerle karşılaşan öğrencilere, burs verilmektedir.

10100 yabancı öğrenciye burs verilmekte olup, bu öğrencilerin % 77'si Fransız hükümetinden burs alır.

CNOUS 1999-2000 öğrenim yılı için 40.000 öğrenciye burs vermeyi ön görmüş ve toplam 45.000 öğrenciye burs vermiştir. 2000-2001 öğretim yılında toplam 473.940 öğrenciye burs verilmiştir. Aylık burs miktarı 3.456 Euro'dur.

CROUS'lar aynı zamanda tek bir merkezde gerek telefon, gerekse internetle öğrencilerin yapacağı burs ve konaklama başvurularını kabul eder ve değerlendirir.

CROUS'un "Öğrencilere Geçici İş Bulma" servisleri her yıl çeşitli işverenlerle görüşür ve öğrencilere iş bulmayı amaçlar.

Geleneksel olarak öğrencilere, çocuk bakıcılığı, özel dersler, çeviri, anket ve inceleme gibi işler sağlanır. Sağlanan işlerin önemli bir kısmı da ticaret, restorasyon, geçici çalışma ajansları ve reklam ajanslarındaki işler olmaktadır.

Yapılan bu hizmet öğrencilere, öğrenimleri ve iş bulma aşamasında deneyim açısından ek bir avantaj sağlamaktadır.

Ayrıca CROUS meslekler hakkındaki bilgileri de öğrencilere duyurarak, mesleki açıdan kendilerini yetiştirmekte, onlara yardımcı olmaktadır. CROUS'lar 28.000 işverenle işbirliği içindedir, bu sayede 52.000 geçici iş sağlanmıştır.

CROUS'larda 157 sosyal yardım uzmanı çalışmaktadır.

CNOUS ve CROUS'lar öğrencilerin kültürel projelerini cesaretlendirmek ve desteklemek için her yıl 1.067 milyon Euro'yu yurtların ve kampüsün güzelleştirilmesi, çeşitli uluslar arası yarışmalarda öğrenci dünyasının kültürel zenginliğinin teşvik edilmesi "Kültürel-Eylem" programı çerçevesinde öğrenci projelerinin desteklenmesi için harcar. CROUS'lar 50 seyahat ajansının hizmetleri ile her yıl 25.000 öğrenciyi seyahate çıkarır.

Öğrenciler her düzeyde CNOUS'un ve CROUS'ların idari kurullarına, yurt kurullarına, farklı komisyon ve çalışma gruplarına iştirak ederler.

Her CROUS'da iki yıllığına kurumun idari kurulunda, çeşitli komisyonlarında görev almak üzere 7 öğrenci seçilir. Öğrencilerin seçimini, yurttaki kalan öğrenciler yapar.

Ulusal düzeyde 27 üyeli CNOUS yönetiminde 8 öğrenci yer alır. CROUS'lardaki öğrenci temsilcileri tarafından 2 yıllığına seçilirler. CNOUS'un ve CROUS'ların genel politikalarında, bütçelerinin harcamalarında ve kredilerin dağıtımında söz sahibidirler.

Günümüzden 2020 yılına kadar öğrencilerle ilgili mekanların konforu, hijyeni ve gerekliliklerini en iyi şekilde yapıp, öğrenciye layık olduğu hizmetleri sunma amacıyla olan CNOUS, yeni öğrenci kuşakları için hedeflerini daha da yükseltmek, talepleri karşılamak planları yapmaktadır.

CNOUS, 3.milenyumda özel ve büyük bir rol üstlenerek bütçesinin dörtte birini, öğrenci konutlarının yapımı ve yenilenmesinde, öğrenci beslenmesinin geliştirilmesinde, kütüphaneler, çalışma salonları ve spor ekipmanları inşa etme alanlarında kullanmayı öngörmektedirler.⁵

Yeni Bir Model Önerisi

Milletlerin geleceği gençlerinin iyi yetiştirilmesine bağlıdır. Yüksek öğrenim gören gençlerin başarılı olmaları için onların desteklenmesi büyük önem arz etmektedir. Bu gençlerin barınma, beslenme ve diğer giderlerinin karşılanması devletin önemle üzerinde durması gereken bir konudur. Çünkü yapılacak olan şey insana yatırımdır. Bütün yatırımlar zarar etse de insana yapılan yatırım zarar etmeyecektir.

⁵ www.CNOUS.tr.

Ülkemizde ve örneklerini verdiğimiz diğer ülkelerde yüksek öğrenim gören öğrencilerin barınma, beslenme ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması için yapılanları dikkate alarak yeni bir model ortaya koymaya çalışalım. Bu modeli ortaya koyarken ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik, sosyal ve siyasi şartları ve milletimizin kültür değerlerini de dikkate almak gerekir.

Yüksek öğrenim gören gençlerin, barınma problemlerini tamamen ortadan kaldırmak zorundayız. Çünkü nerede kalacağını düşünen ve bunun endişesini yaşayan gençlerin derslerinde başarılı olmalarını ve geleceğe iyi hazırlanmalarını bekleyemeyiz.

Yüksek öğrenim gören geçlere barınma hizmeti verilen yurt binaları gerek iç ve gerekse dış görünümü ile rahatlık sağlayacak fiziki özelliklere sahip olmalıdır. Bina yapılırken bir yurttaki bulunması gereken bütün bölümlerin projelendirilmesi gerekir. Yatak odalarının tek kişilik veya 2 kişilik olmasına, ülkemizin ekonomik şartları göz önünde bulundurulduğunda bu sayının 4 kişiyi geçmemesine özen gösterilmelidir. Banyo ve tuvaletin oda içerisinde olacak şekilde projelendirilmesi öğrencilere rahatlık sağlayacaktır.

Öğrencilerin rahatça ders çalışmaları için ders çalışma salonları, sosyal-kültürel ve sportif faaliyetleri yürütebilmeleri için spor salonu, tiyatro ve sinema salonu, açık ve kapalı yüzme havuzu, futbol, voleybol sahaları, tenis kortlarının bulunduğu yurt kampüsleri inşaa edilmelidir. Ayrıca kitap ve doküman yönünden zengin kütüphaneler yurt kampüslerinde öğrencilerin hizmetine açılmalıdır.

Yurt binalarının ısıtma, havalandırma, yangından koruma, yangın alarm sistemleri ile donatılmış 24 saat sıcak su verebilme imkanına sahip, depreme dayanıklı olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca yurt binalarının bulunduğu kampüsün çevre düzenlemesinin iyi yapılması ağaçlandırma ve yeşil alanların iyi düzenlenmesi gerekir.

Yurt binalarının öğrencilerin rahat edebilecekleri bir şekilde donatılması önem arz etmektedir. Yatak odalarında çalışma masası, koltuk, sandalye, mobilyalı karyola, elbise dolabı, kitap dolabı, ayakkabı dolabı, televizyon, buzdolabı, telefon, internet bağlantılı bilgisayar ile donatılması gerekir. Ayrıca koridorlarda çay ve kahve makinaları koyarak öğrencilerin bu yöndeki ihtiyaçları giderilmelidir.

Beslenme uzmanlarının kontrolünde, öğrencilerin yeterli ve dengeli beslenmelerini sağlayacak, kaliteli bir hizmetin verildiği restoran ve kafeteryalar yurt kampüslerinde inşaa edilerek özel sektörde ehil kişilerce çalıştırılması sağlanmalıdır. Öğrencilere beslenme konusunda devlet yeterli katkıyı sağlamalıdır. Ekonomik durumu iyi olmayan öğrenciler bütün bu hizmetlerden bedelsiz veya az bir miktar ücret ödeyerek yararlanma imkanına sahip olmalıdır.

Üniversiteye kayıt yaptıran öğrenci sigortalanmalıdır. Bu durum öğrencilerin sağlık problemlerinin çözümü için önemli bir katkı sağlayacaktır. Yurtlarda doktor, hemşire ve sağlık memurundan oluşan sağlık ekibi 24 saat hizmet vermelidir. Hastalanan öğrenciye ilk müdahale bu ekip tarafından yapılmalı, daha sonra tam donanımlı ambulansla tedavisi için hastaneye sevk edilmeli, tedavi giderleri sigorta yapan kuruluş tarafından karşılanmalıdır. Ayrıca yurtlarda barınan öğrencilerin psikolojik problemlerini çözecek ve 24 saat hizmet veren psiko-sosyal servisler bulunmalıdır. Bu servislerde psikologlar görev yapmalı ve öğrencilere danışmanlık hizmetleri de verilmelidir.

Yurtlarda öğrencilere part-time çalışma imkanlarını sağlayacak servisler kurularak, çalışmak isteyen öğrencilere iş bulma imkanları bulunmalıdır. Bu servisler öğrencilere, özel ders verme, çeviri, anket ve inceleme gibi işler bulabilir.

Yurtlarda öğrenci iş ve işlemleri bilgisayar vasıtası ile yapılmalıdır. Bu durum hem işlerin daha kısa sürede yapılmasını, hem de daha sağlıklı yapılmasını sağlayacaktır. Böylece idaresi ve diğer personel öğrencilerle daha fazla ilgilenecek zamana sahip olacaktır.

Yüksek öğrenim gören öğrencilere verilecek kredi miktarı öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek seviyeye çıkarılarak, aylık olarak ödenmelidir. Verilen kredi faizsiz olmalıdır. Ekonomik durumu iyi olmayan öğrencilere bu kredi karşılıksız olarak verilmelidir. Bugün çeşitli kuruluşlarca verilen burs ve krediler sadece Yurtkur tarafından tekelden verilmelidir.

Gelişmiş ülkelerde üniversiteler ülkenin kasabalarına kadar yaygınlaştırılmamıştır. Üniversite şehri diyebileceğimiz belirli şehirlerde üniversiteler bulunmaktadır. Ülkemizde ise son yıllarda kasabalara dahi yüksekokul açılarak üniversiteler yaygınlaştırılmıştır. Bu durum birtakım problemleri de beraberinde getirmiştir. Üniversiteler bulundukları yerin bacasız fabrikaları olarak görülmemelidir. Maalesef bizde bu görüş yaygındır. Bu görüşle yaygınlaştırılan üniversite ve yüksekokullarda öğretim elemanı bulunmakta bile güçlük çekilirken, buralarda öğrenim gören öğrencilerin barınma-beslenme-sağlık, sosyal-kültürel ve sportif ihtiyaçlarını karşılamada imkansızlıklar yaşanmaktadır. Ülkenin belirli yerlerine eksiksiz olarak yapılacak yatırımlar yerine, her tarafa birçok eksikliği olan yatırımlar yaparak hizmet götürülmeye çalışılmaktadır. Bu da devlete maddi olarak külfet getirmektedir.

SONUÇ

Gelecekte ülkemizin yönetiminde söz sahibi olacak, geleceğimizin teminatı olan gençlerimizin önemli bir kesimini teşkil eden yüksek öğretim gençliğinin; öğrenimlerini kolaylaştırmak ve onlara yardımcı olabilmek, barınma, beslenme ihtiyaçlarını karşılamak maddi olarak desteklemek, sosyal-kültürel ve sportif faaliyetlerde, bedensel ve ruhsal gelişmelerini sağlamak gayretinde olan Yurtkur'un önemini ve yerini izah etmeye çalıştık.

Ülkemizin ekonomik gücü ile orantılı olarak imkanlar ölçüsünde yüksek öğrenim gençliğine hizmet veren Yurtkur'un mevcut hizmetleriyle, yapması gereken hizmetlerin neler olduğunu, diğer ülkelerde bu tür hizmetlerin nasıl yürütüldüğünü araştırdık.

İlme ve ilim öğrenmeye büyük önem veren milletimizin tarihine bakıldığında bugün Yurtkur'un verdiği hizmetlerin medreselerde devlet ve varlıklı kişiler tarafından yürütüldüğünü görmekteyiz. Cumhuriyetin ilanından sonra yüksek öğrenim gören öğrencilerin desteklenmesi, barınma ve beslenme ihtiyaçlarının karşılanması amacı ile belediye, il özel idareleri, vakıflar vs. tarafından kurulan yurtlarda öğrencilerin barınma ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmış ise de bunlar ihtiyaca cevap verememiştir. 1961 yılında 351 sayılı kanunla kurulan Yurtkur bugüne kadar yükselen bir grafik çizerek hizmetlerini artırmıştır.

Ancak, bugün gelinen noktada, bu hizmetleri daha da üst seviyelere çıkarmak gerektiği görülmektedir. Gerek üniversitelerin yaygınlaştırılması, gerekse ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik güçlükler nedeniyle, yapılan hizmetlerin üst seviyeye çıkarılmasında güçlükler yaşanmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde, üniversiteler belirli şehirlerde toplanmıştır. Öğrencilerin barınma, beslenme, sağlık, kredi ihtiyaçları ülke şartlarına paralel olarak karşılanmaktadır. Ülkemizde dağınık olan üniversite ve yüksekokullarda öğrenim gören öğrencilerin barınma-beslenme ve diğer ihtiyaçlarının karşılanmasında bu dağınıklığın olumsuz yönde tesiri olmaktadır.

Son yıllarda yeni yurt binalarının yapımına hız verilmiş olup, öğrencilerin bütün ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, kampüs şeklinde yurtlar yapılmaktadır. Ayrıca yurt açığını kapatmak için kiralama ve hibe yolu ile yurt binaları açılmaya çalışılmaktadır.

Ülkenin geleceği olan gençlerin problemlerinin çözümü büyük önem arz etmektedir. Zira bilgi çağının gereği olan bilgilere sahip bir gençlik ülkemizi çağdaş medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracaktır. Bunun için barınma, beslenme, kredi verme vs. hususlarda yükseköğrenim gençliğine destek olma sadece devletin imkanlarıyla değil sivil kuruluşlar ve hayırseverler insanlarımızın yardımlarıyla üst seviyeye çıkarılabilir.

Yurtlarımızın mutlaka çağın gereği olan teknolojik imkanlara sahip olması ve hizmetin bu teknolojik imkanlar sayesinde daha çabuk ve düzenli yapılması gerekmektedir. Henüz bilgisayar imkanlarından mahrum olan Yurtkur'un en kısa sürede bu imkanlara kavuşması hizmet ve verimlilik açısından çok önemlidir. Yurtta barınan öğrencilerin bilgisayar ve internet hizmetlerinden faydalanmalarının sağlanması onların kendilerini yetiştirmesi açısından önemlidir.

Yüksek öğrenimin ayrılmaz bir parçası durumunda olan Yurtkur bugüne kadar önemli hizmetler yapmıştır. Bundan böyle de bu hizmetlerin artarak devam ettirilmesi ve yaygınlaştırılması gereklidir.

BİBLİYOGRAFYA

1982 Anayasası.

1992-1003 Öğretim yılında Yurtlarda Serbest Zaman Etkinlikleri, Ankara, 1993.

Akhun, İ-, Önsoy, R-, Özgüven, E-, Fidan, N-, Baykul, Y-, Yurtkur Yurtlarında Barınan Öğrencilerin Beklenti ve Problemleri, Ankara, 1988.

Akyüz Hüseyin, Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma, İstanbul, 2001.

Anadol, Cemal, Fazile, Abbasova, Türk Kültür ve Medeniyeti, İstanbul, 2001.

Baltacı, Cahit, XV-XVI. Asırlarda Osmanlı Medreseleri, İstanbul, 1979.

Devlet Korumasında Olan Öğrencilere Beslenme Yardımı Yapılması Talimatı.

Dönmezer, Sulhi, Toplumbilim, İstanbul, 1994.

Federal Hükümetin Basın ve Enformasyon Dairesi, İşte Almanya, Societats Verlag, 1999.

Gökçe, Birsen, Ortaöğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları, Ankara, 1984.

İnan, A.Mithat, Toplum, İdeoloji, Gençlik, Ankara, 1989.

Karsar, N-, Hakan, A-, Can, G-, Özdaş, K-, Sözer, E-, Gültekin, M-, Anıl, H-, Boyacı, A-, Şenel, A-, Anadolu Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Sosyo-Ekonomik Özellikleri İle Beklenti ve Sorunları, Erzurum, 1999.

Kılbaş, Şükran, Gençlik ve Boş Zamanı Değerlendirme, Adana, 1994.

Kılıç, Selami, II.Meşrutiyetten Cumhuriyet Türkiyesine Türk İnkılâbının Fikri Temelleri, Erzurum, 1998.

Köknel, Özcan, Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, İstanbul, 1979.

Köknel, Özcan, Türk Toplumunda Bugünün Gençliği, İstanbul, 1970.

Könlg Rene, (Hersg) Religion, Bildung Und Medizin, Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart, 1970.

Özkalp, Enver, Sosyolojiye Giriş, Eskişehir, 1993.

Resmi Gazete 6 Kasım 1981, Sayı:17506.

Resmi Gazete, 22 Ağustos 1961, Sayı:10887.

Sungur, Çetin, “Görüşler Düşünceler”, Yeryüzünün İlk Üniversitesi, Zaman, 19.04.1992.

Tezcan Mahmut, Sosyolojiye Giriş, Ankara, 1995.

Tezcan, Mahmut, Sosyolojik Açıdan Boş Zamanların Değerlendirilmesi.

Törel Cihangir, Yurtkur, 2001, Ankara.

Törel Cihangir, Körpeli, Yıldırım- İbrahim, Belgin, Yurtkur, 1996, Ankara, 1996.

Uzunçarşılı, İ.Hakkı, Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı, Ankara, 1984.

Wörterbuch der Padagogik, Verlag, Herder, Freiburg, 1973.

www.Cnous.tr.

www.dorm/barinma.htm.

www.edu.tr/home

www.livin.com.

www.Ulaval.ca.

Yalçın, Sibel, Özdemir, Abidin, Öğrencilerin Yurt ve Üniversitede Karşılaştıkları Sorunların Yaşantılarına Nasıl Yansıdığı, Bu Sorunların Çözümlemede Hangi Yollara Başvurduklarının ve Psiko-Sosyol Servislerinden Ne Gibi Yardımlar Almak İstediklerinin Belirlenmesi, Ankara, 2000.

Yemek Yardımı Kuponları Talimatı.

Yurt İdare İşletme Dairesi Başkanlığı Brifingi, Ankara, 2001.

Yurtkur Araştırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı Yurtkur'un Tarihçesi, Ankara, 1998.

Yurtkur İstatistik Bülteni, Sayı:17, 2001.

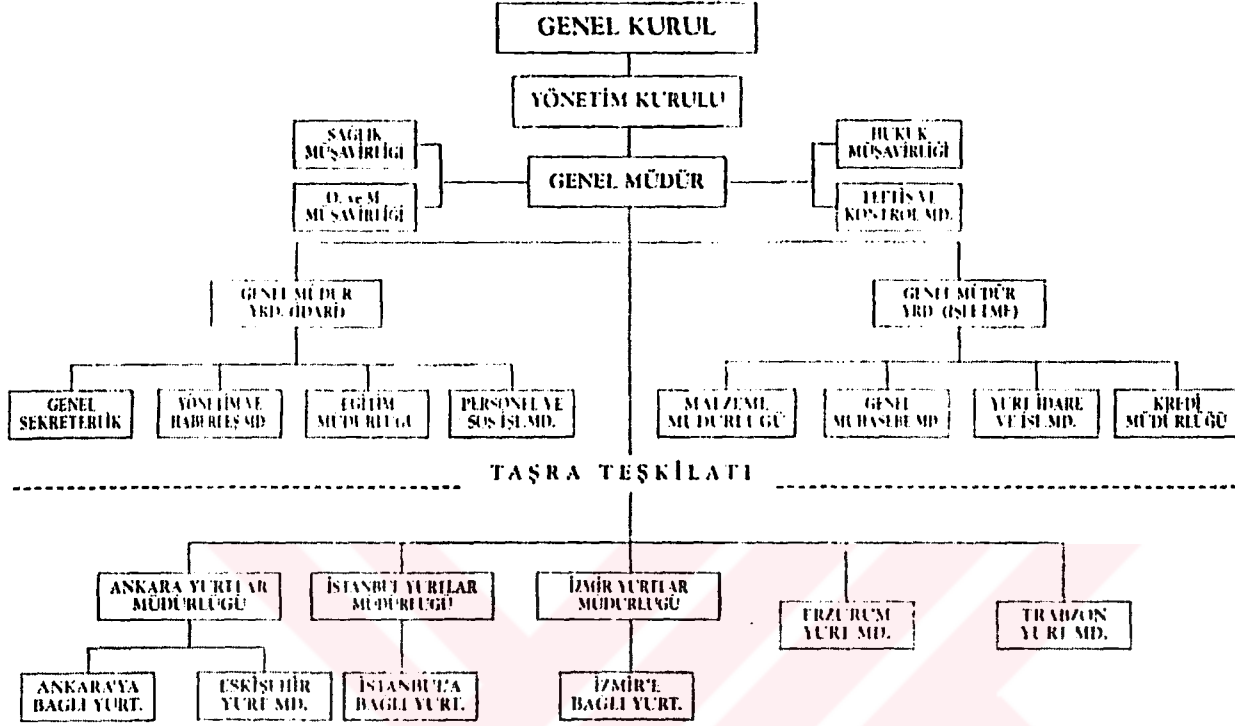
Yurtkur Sabah Kahvaltısı Talimatı, Ankara, 1991.

Yurtkur Vakfı 2000 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara, 2001.

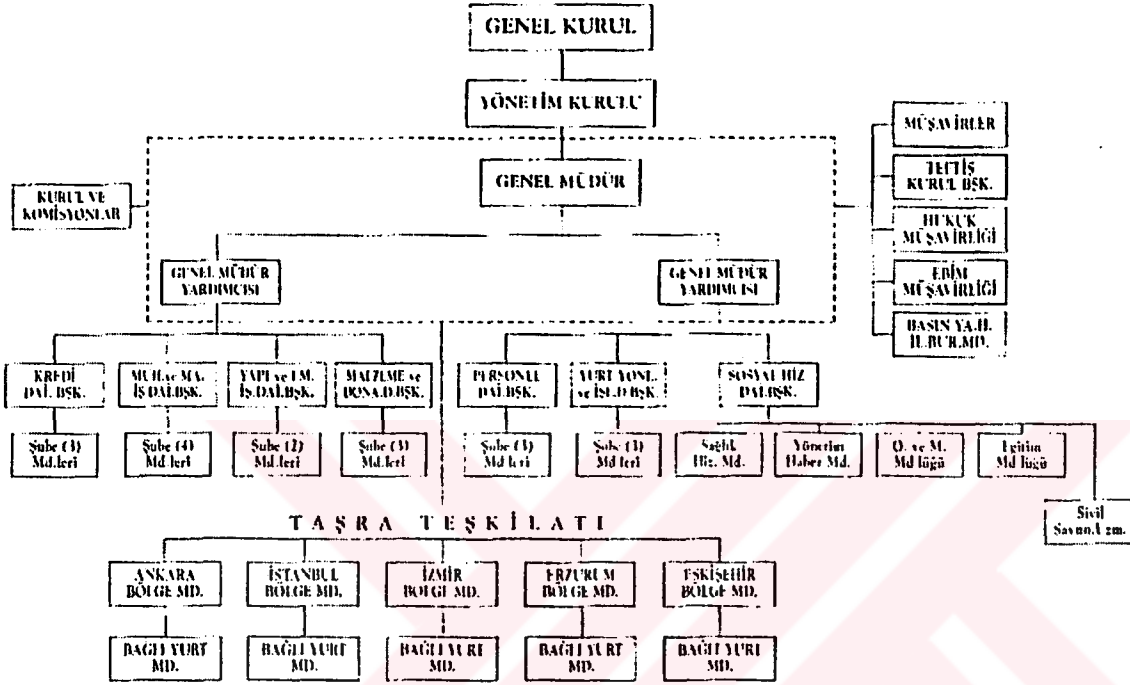
Yurtkur Vakfı, Ankara, 1999.

Yurtlar Arası Serbest Zaman Etkinlikleri.

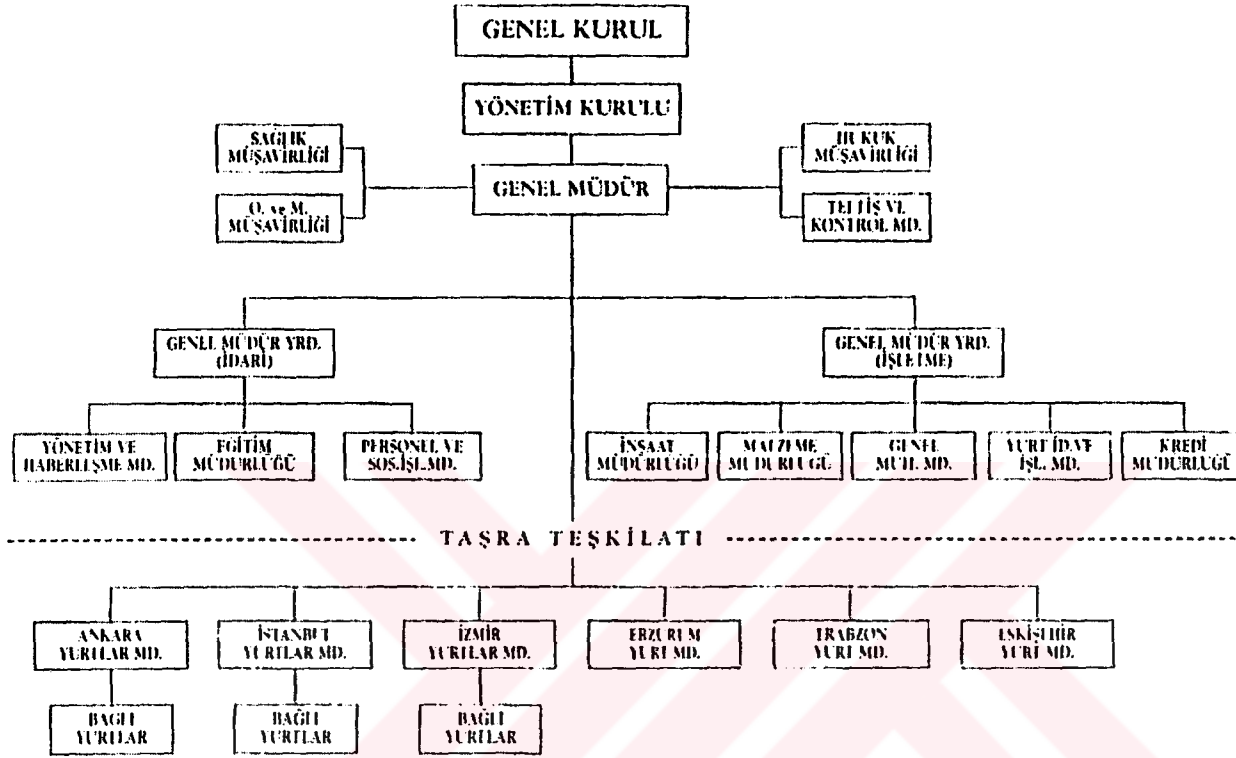
EK-1: 1963 Yılı Teşkilat Şeması

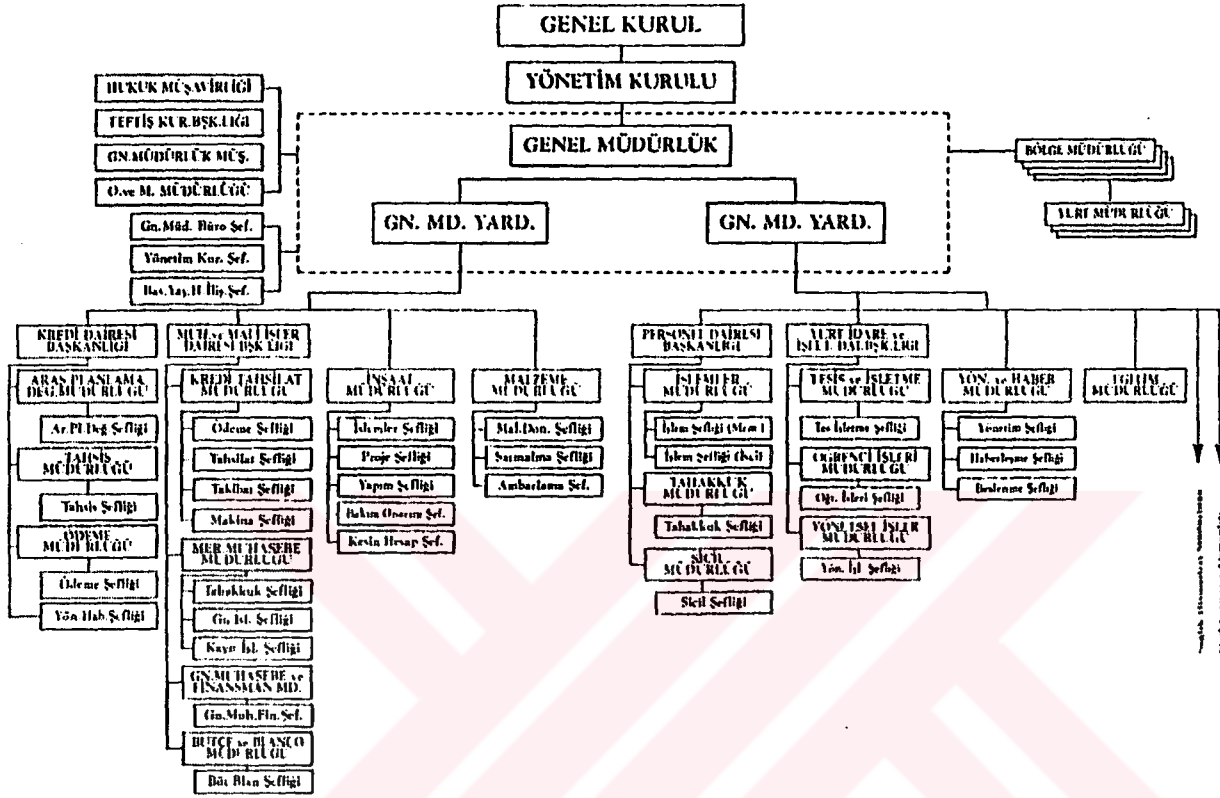
EK-2: 1978 Yılı Teşkilat Şeması

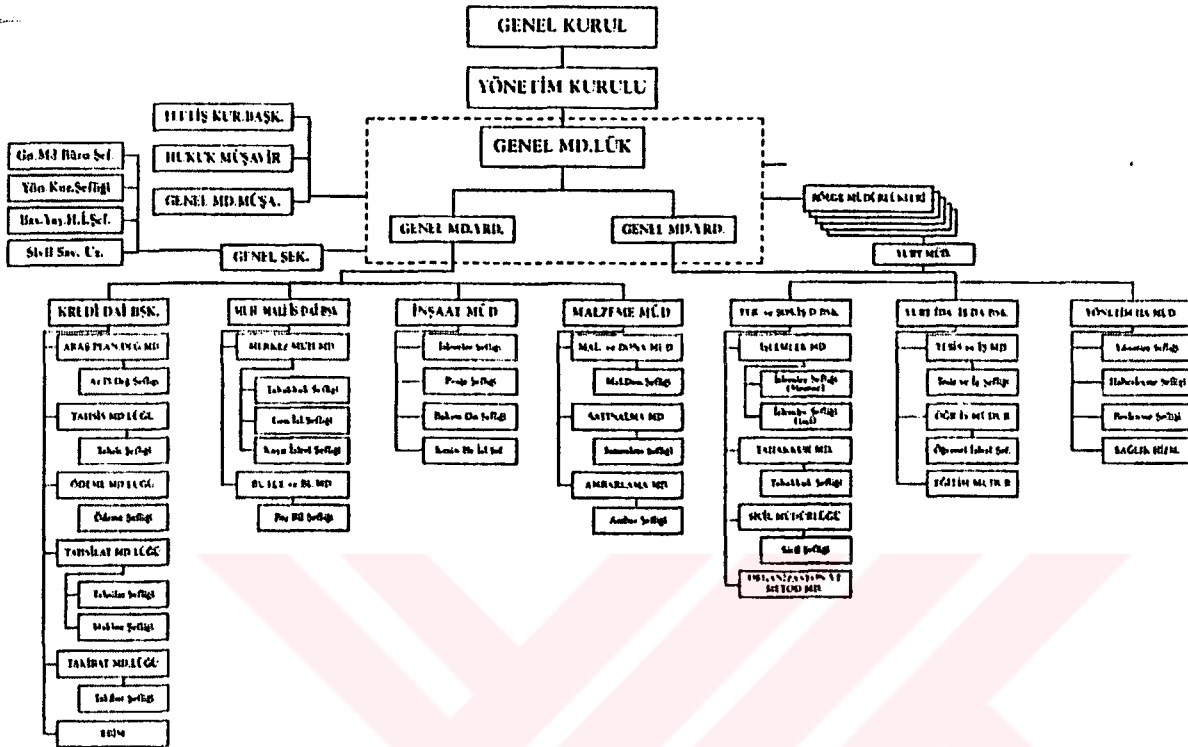
EK-3: 1966 Yılı Teşkilat Şeması

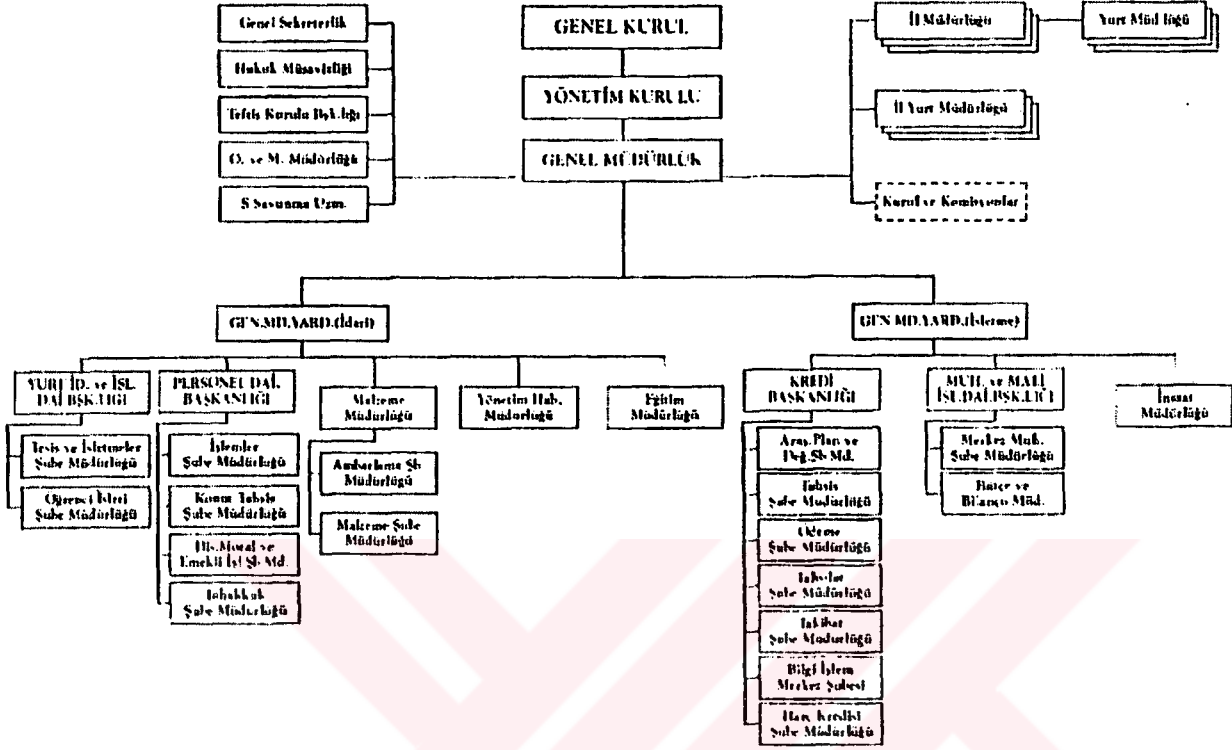
EK-4: 1980 Yılı Teşkilat Şeması

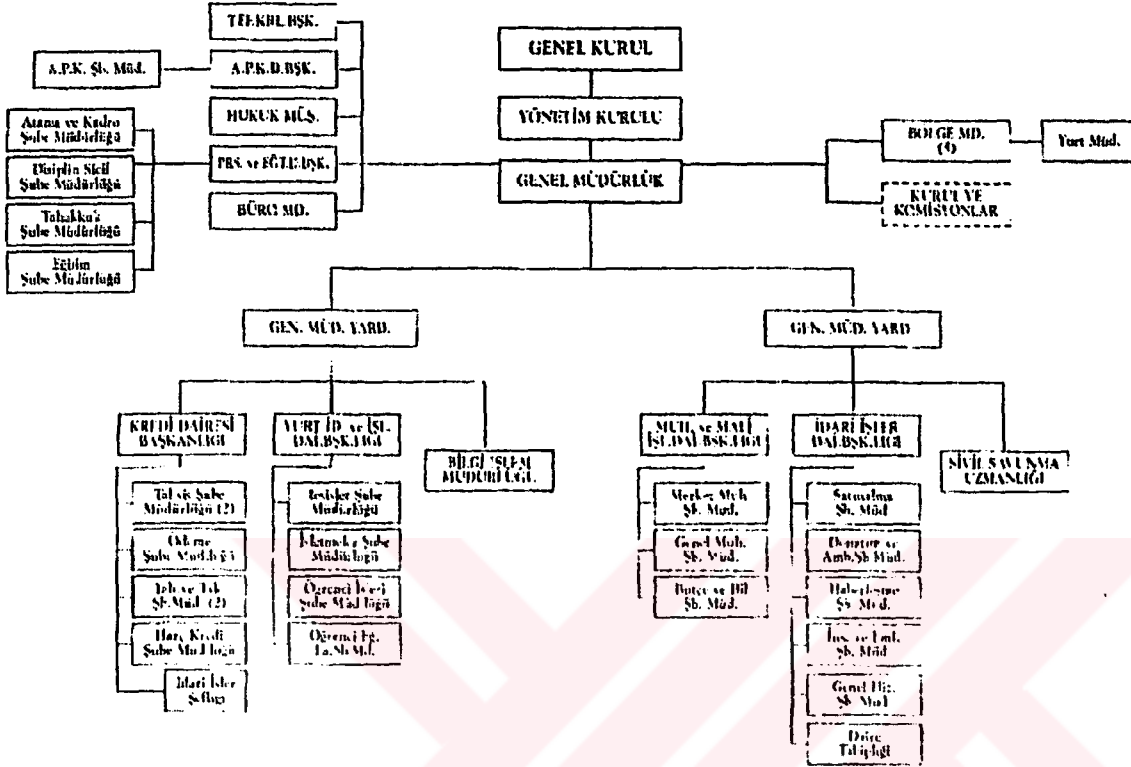
“*Yes*”

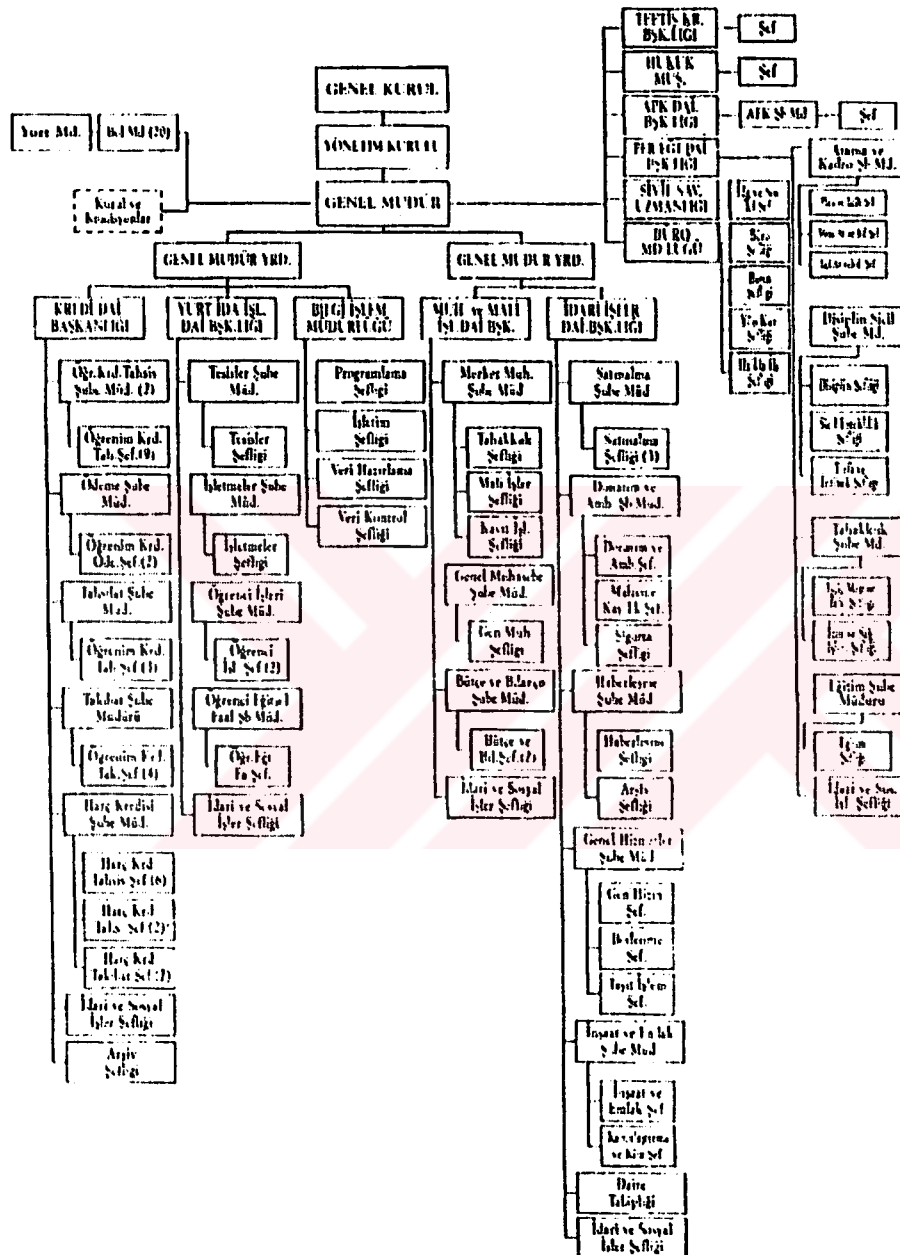
EK-6: 1983 Yılı Teşkilat Şeması

EK-7: 1982 Yılı Teşkilat Şeması

EK-8: 1998 Yılı Teşkilat Şeması

EK-9: Yükseköğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu Kapasite Tablosu

YURDUN ADI - İLİ	KAPASİTESİ		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
ADANA BÖLGE MÜD.			
1. H. Ömer Sabancı Y.	494	-	494
2. Fevzi Çakmak Yurdu	1296	1516	2812
3. Sümer Yurdu	-	418	418
ADANA TOPLAMI	1790	1934	3724
4. Ceyhan Yurdu	171	330	501
5. Antakya Yurdu	846	750	1596
6. Iskenderun Yurdu	186	400	586
7. Mersin Yurdu	700	540	1240
8. Niğde Yurdu	2098	648	2746
9. Bor Yurdu	346	324	670
10. Osmaniye Yurdu	246	110	356
11. Silifke-Taşucu Yurdu	-	180	180
12. Niğde-Milli Piyango Y.	300	550	850
BÖLGE TOPLAMI	6683	5766	12449

YURDUN ADI - İLİ	KAPASİTESİ		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
ANTALYA BÖLGE MÜD.			
1. Akdeniz Yurdu	1256	1842	3098
ANTALYA TOPLAMI	1256	1842	3098
2. Burdur Yurdu	1064	720	1784
3. Isparta Yurdu	1746	1728	3474
4. Atabey Yurdu	80	80	160
5. Eğirdir Yurdu	204	90	294
6. Yalvaç Yurdu	200	156	356
7. Şarkikaraağaç Yurdu	160	-	160
BÖLGE TOPLAMI	4710	4616	9326

YURDUN ADI-İLİ	KAPASİTE		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
ANKARA BÖLGE MÜD.			
1. Atatürk Yurdu	472	1506	1978
2. Başkent Yurdu	-	800	800
3. Cebeci Erkek Yurdu	-	600	600
4. Dikimevi Yurdu	-	172	172
5. Yunus Emre Yurdu	-	234	234
6. Ayrancı Yurdu	170	-	170
7. Cebeci Kız Yurdu	460	-	460
8. H. Ömer Sabancı Yurdu	1104	-	1104
9. Gazi Yurdu	1002	-	1002
10. Halide Edip Adıvar Y.	622	-	622
11. Güvenlik Yurdu	254	-	254
12. Mehmet Akif Yurdu	1320	-	1320
13. Nenehatun Yurdu	256	-	256
14. Seyran Yurdu	566	-	566
15. Kocatepe Yurdu	-	454	454
16. Şerife Bacı Yurdu	578	-	578
17. Tuna Yurdu	170	-	170
18. Yenışehir Yurdu	312	-	312
19. Zübeyde Hanım Kız Y.	1260	-	1260
20. Tahsin Banguoğlu Y.	1488	1488	2976
21. Yuvaş Kız Yurdu	96	-	96
ANKARA TOPLAMI	10130	5254	15384
22. Kalecik Yurdu	128	48	176
23. Kastamonu Yurdu	632	312	944
24. Kırıkkale Yurdu	1096	852	1948
25. Keskin Yurdu	200	162	362
26. Şereflikoçhisar Yurdu	102	98	200
27. Çankırı Yurdu	432	432	864
28. Polatlı Yurdu	78	78	156
BÖLGE TOPLAMI	12798	7236	20034

YURDUN ADI-İLİ	KAPASİTE		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
BOLU BÖLGE MÜD.			
1. Bolu Abant Yurdu	776	520	1296
BOLU TOPLAMI	776	520	1296
2. Akçakoca Yurdu	65	80	145
3. Düzce Avni Akyol Y.	302	502	804
4. Gerede Yurdu	140	160	300
5. Sakarya Atatürk Kız Y.	300	-	300
6. Sakarya Yurdu	500	600	1100
7. Sakarya-Hendek Y.	312	356	668
8. Kocaeli Kız Yurdu	204	-	204
9. Kocaeli-Yavuz Selim Y.	-	366	366
BÖLGE TOPLAM	2599	2584	5183

YURDUN ADI-İLİ	KAPASİTE		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
BURSA BÖLGE MÜD.			
1. Orhangazi Yurdu	688	594	1282
2. Uludağ Yurdu	2178	1504	3682
BURSA TOPLAMI	2866	2098	4964
3. Balıkesir Yurdu	1144	900	2044
4. Havran Yurdu	-	114	114
5. Çanakkale Yurdu	1486	528	2014
6. Biga Yurdu	300	240	540
BÖLGE TOPLAMI	5796	3880	9676

YURDUN ADI - İLİ	KAPASİTESİ		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
DENİZLİ BÖLGE MÜD.			
1. Pamukkale Yurdu (Honaz Bloğu 64 K.,32 E.)	2638	1532	4170
DENİZLİ TOPLAMI	2638	1532	4170
2. Aydın Yurdu	444	316	760
3. Muğla Erkek Yurdu	-	512	512
4. Muğla-Milli Piyango Kız Y.	1337	-	1337
5. Nazilli Yurdu (Sultanhisar Blk. 30 K.,72 E.)	250	292	542
6. Uşak Yurdu	540	-	540
7. Yenipazar Yurdu.	120	-	120
8. Muğla-Ortaca Yurdu	216	108	324
9. Bekeilli Yurdu	132	84	216
BÖLGE TOPLAMI	5677	2844	8521

YURDUN ADI - İLİ	KAPASİTESİ		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
ERZURUM BÖLGE MÜD.			
1. Aziziye Yurdu	4435	-	4435
2. Palandöken Yurdu	-	3308	3308
ERZURUM TOPLAMI	4435	3308	7743
3. Ağrı Yurdu	900	686	1586
4. Aşkale Yurdu	30	50	80
5. Bayburt Yurdu	168	154	322
6. Erzincan Yurdu	1000	1200	2200
7. Kars Yurdu	500	650	1150
8. Oltu Yurdu	144	-	144
9. Pasinler Yurdu	52	68	120
10. Iğdır Yurdu	250	250	500
11. Tercan-M. Refik ŞİMŞEK Y.	44	156	200
BÖLGE TOPLAMI	7523	6522	14045

YURDUN ADI-İLİ	KAPASİTE		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
DIYARBAKIR BÖLGE MÜD.			
1. Mehmet Akif Yurdu	766	264	1030
2. Ziya Gökalp Yurdu	348	908	1256
DIYARBAKIR TOPLAMI	1114	1172	2286
3. Balman Yurdu	220	288	508
4. Bingöl Yurdu	250	250	500
5. Mardin Yurdu	200	100	300
6. Siirt Yurdu	420	420	840
BÖLGE TOPLAMI	2204	2230	4434

YURDUN ADI-İLİ	KAPASİTE		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
ESKİŞEHİR BÖLGE MÜD.			
1. Cumhuriyet Kız Yurdu	386	-	386
2. Dumlupınar Yurdu	2058	1260	3318
3. Yunus Emre Yurdu	1182	1182	2364
ESKİŞEHİR TOPLAMI	3626	2442	6068
4. Bolvadin Yurdu	190	168	358
5. Afyon Yurdu	1104	870	1974
6. Bilecik Yurdu	666	510	1176
7. Kütahya Yurdu	1392	1032	2424
8. Kütahya-Şaphane Y.	72	94	166
9. Kütahya-Gediz Y.	192	-	192
10. Afyon-Sandıklı Y.	192	96	288
BÖLGE TOPLAMI	7434	5212	12646

YURDUN ADI-İLİ	KAPASİTE		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
EDİRNE BÖLGE MÜD.			
1. Selimiye Yurdu	2128	1272	3400
EDİRNE TOPLAMI	2128	1272	3400
2. Kırklareli Yurdu	200	100	396
3. Tekirdağ Yurdu	616	696	1312
4. Keşan Yurdu	156	204	360
5. Çorlu Yurdu	192	192	384
5. Malkara Yurdu	212	212	424
BÖLGE TOPLAMI	3592	2684	6276

YURDUN ADI-İLİ	KAPASİTE		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
GAZİANTEP BÖL. MÜD.			
1. Gaziantep Yurdu	972	1151	2123
GAZİANTEP TOPLAMI	972	1151	2123
2. Kahramanmaraş Y.	782	782	1564
3. Şanlıurfa Kız Yurdu	588	-	588
4. Şanlıurfa Erkek Yurdu	-	420	420
5. Kilis Yurdu	288	144	432
6. Elbistan Yurdu	234	460	702
BÖLGE TOPLAMI	2864	2965	5829

YURDUN ADI - İLİ	KAPASİTESİ		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
İSTANBUL BÖLGE MÜD.			
1. Abdi İpekçi Yurdu	-	1470	1470
2. Atatürk Yurdu	976	2024	3000
3. Altunizade Yurdu	-	838	838
4. Bahçeköy Yurdu	312	408	720
5. Cerrahpaşa İyimaya Y.	-	212	212
6. Çapa Erkek Yurdu	-	150	150
7. Edirnekapi Yurdu	-	1200	1200
8. Hürriyet-i Ebediye Y.	-	280	280
9. Kadırga Yurdu	-	396	396
10. Anadolu Hisarı Yurdu	448	-	448
11. Çapa Kız Yurdu	140	-	140
12. Çemberlitaş Yurdu	719	-	719
13. Fatih Yurdu	244	-	244
14. Hüdavendigar Yurdu	130	-	130
15. Niğde Yurdu	188	-	188
16. Vezneciler Yurdu	900	-	900
17. Avcılar Yurdu	-	195	195
18. Avcılar-Atatürk Kız Y.	320	-	320
İSTANBUL BÖLGE TOPLAMI	4377	7173	11550

YURDUN ADI - İLİ	KAPASİTESİ		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
KAYSERİ BÖLGE MÜD.			
1. Gevher Nesibe Yurdu	1830	-	1830
2. Erciyes Yurdu	-	1500	1500
KAYSERİ TOPLAMI	1830	1500	3330
3. Nevşehir Yurdu	160	180	340
4. Kırşehir Yurdu	1312	412	1724
5. Sivas Yurdu	1648	1052	2700
6. Yozgat Yurdu	666	760	1426
7. Hatice-Sefer Dursun (Zara) Yurdu	132	90	222
8- Kaman Yurdu	86	78	164
BÖLGE TOPLAMI	5834	4072	9906

YURDUN ADI-İLİ	KAPASİTE		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
KONYA BÖLGE MÜD.			
1. Alaaddin Yurdu	820	1632	2452
2. Selçuk Yurdu	-	758	758
3. Meram Yurdu	1618	-	1618
4. Mevlana Yurdu	1062	-	1062
5. Cumhuriyet Yurdu	852	-	852
KONYA TOPLAMI	4352	2390	6742
6. Aksaray Kız Yurdu	484	-	484
7. Aksaray Erkek Yurdu	-	418	418
8. Çumra Yurdu	104	144	248
9. Karaman Yurdu	114	192	306
10. Akşehir Yurdu	312	208	520
11. Seydişehir Yurdu	250	312	562
12. Aksaray-Ortaköy Y.	188	94	282
BÖLGE TOPLAMI	5804	3758	9562

YURDUN ADI-İLİ	KAPASİTE		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
İZMİR BÖLGE MÜD.			
1. Ahmet Talat Yurdu	824	-	824
2. Atatürk (İnciraltı) Yurdu	740	1170	1910
3. Bornova Yurdu	2658	2632	5290
4. Buca-Hoca A.Yesevi Y.	744	760	1504
İZMİR TOPLAMI	4966	4562	9528
5. Akhisar Yurdu	48	144	192
6. Alaşehir Yurdu	208	112	320
7. Çeşme Yurdu	144	108	252
8. Demirci Yurdu	1080	346	1426
9. Manisa Yurdu	752	472	1224
BÖLGE TOPLAMI	7198	5744	12942

YURDUN ADI-İLİ	KAPASİTE		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
MALATYA BÖLGE MÜD.			
1. Battalgazi Yurdu	322	1544	1866
2. Malatya Kız Yurdu	1514	-	1514
MALATYA TOPLAMI	1836	1544	3380
3. Arapkir Yurdu	-	112	112
4. Adıyaman Yurdu	468	156	624
5. Elazığ Yurdu	1044	1424	2468
6. Elazığ Fırat Erkek Y.	-	325	325
BÖLGE TOPLAMI	3348	3561	6909

YURDUN ADI - İLİ	KAPASİTESİ		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
SAMSUN BÖL.MÜD.			
1. İlkadım Yurdu	1212	820	2032
2. Karadeniz Yurdu	864	864	1728
SAMSUN TOPLAMI	2076	1684	3760
3. Balra-Milli Piyango Y.	256	256	512
4. Sinop Yurdu	70	170	240
5. Amasya Yurdu	1010	560	1570
6. Çorum Yurdu	456	416	872
7. Tokat-G.Osmanpaşa Y.	880	452	1332
8. Zile Yurdu	200	150	350
9. Erbaa Yurdu	118	-	118
10. Niksar Yurdu	56	102	158
11. Turhal Yurdu	54	56	110
BÖLGE TOPLAMI	5176	3846	9022

YURDUN ADI - İLİ	KAPASİTESİ		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
VAN BÖL.MÜD.			
1. Melikşah Yurdu	972	972	1944
VAN TOPLAMI	972	972	1944
2. Ahlat Yurdu	-	96	96
3. Tatvan Yurdu	136	192	328
4. Bitlis Yurdu	288	288	576
5. Muş Yurdu	288	288	576
BÖLGE TOPLAMI	1684	1836	3520

YURDUN ADI-İLİ	KAPASİTE		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
TRABZON BÖLGE MÜD.			
1. Trabzon Yurdu	1568	2112	3680
TRABZON TOPLAMI	1568	2112	3680
2. Akçaabat-Fatih Yurdu	1024	828	1852
3. Artvin Yurdu	200	200	400
4. Giresun Yurdu	582	468	1050
Gümüşhane Yurdu	384	336	720
6. Ordu Yurdu	560	450	1010
7. Rize Yurdu	496	232	728
8. Sürmene Yurdu	32	168	200
9. Çayeli A.Mesut Yılmaz Yurdu	200	200	400
BÖLGE TOPLAMI	5046	4994	10040

YURDUN ADI-İLİ	KAPASİTE		
	KIZ	ERKEK	TOPLAM
ZONGULDAK BÖL.MÜD.			
1. Zonguldak Yurdu	758	636	1394
ZONGULDAK TOPLAMI	758	636	1394
2. Bartın Yurdu	150	210	360
3. Safranbolu Yurdu	-	84	84
BÖLGE TOPLAMI	908	930	1838

GENEL TOPLAM	101255	82453	183708
---------------------	---------------	--------------	---------------

AÇIKLAMA:

- Honaz Bloğu (64 kız, 32 erkek)
Denizli Pamukkale Yurduna bağlı blok olarak,
- Sultanhisar Bloğu (30 kız, 72 erkek)
Nazilli Yurduna bağlı blok olarak,
hizmete açılmıştır.

(31.12.2001 tarihi itibarıyla)

NOT : 75 İl, 57 İlçede 191 Kurum yurdu bulunmaktadır.

Kız Yurtları : 42
Erkek Yurtları : 27
Karma Yurtlar : 122

EK-10: Öğretim Yılına Göre Bölgeler Arası ve Yurtlararası Faaliyetlerin Gerçekleşme Yeri

ve Tarihleri

FAALİYETİN TÜRÜ	FAALİYETLERİN GERÇEKLEŞTİĞİ YILLAR VE BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ													2000-2001
	1988-89	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99	1999-2000		
MASA TENİSİ	ERZURUM 3-7 NISAN	TRABZON 1-6 MAYIS	ANKARA 25-30 NISAN	ERZURUM 9-11 NISAN	ERZURUM 3-5 MAYIS	ESKİŞEHİR 2-3 MAYIS	-	-	-	-	-	-	-	
BASKETBOL	İSTANBUL 22-26 MAYIS	İSTANBUL 21-25 MAYIS	ADANA 1-5 MAYIS	TRABZON 21-25 MAYIS	İSTANBUL 13-17 MAYIS	ANKARA 13-17 MAYIS	ADANA 22-26 MAYIS	ESKİŞEHİR 8-12 NİSAN	İSTANBUL 8-11 MAYIS	ESKİŞEHİR 27 NİSAN 1 MAYIS	ESKİŞEHİR 26 NİSAN 5 MAYIS	EDİRNE 10-16 NİSAN	ADANA 16-22 NİSAN	
VOLEYBOL	ANKARA 1-5 MAYIS	ANKARA	ERZURUM 6-10 MAYIS	ANKARA 13-17 MAYIS	DIYARBAKIR 26-30 NİSAN	İSTANBUL 25-29 NİSAN	ESKİŞEHİR 17-21 NİSAN	SAMSUN 13-17 MAYIS	ESKİŞEHİR 7-11 NİSAN	ANKARA 11-16 MAYIS	KAYSERİ 26 NİSAN 5 MAYIS	ADANA 19-23 NİSAN	SAMSUN (BAFRA) 2-8 NİSAN	
FUTBOL	TRABZON 27-31 MAYIS	ERZURUM 28 MAYIS 1 HAZİRAN	ESKİŞEHİR 20-24 MAYIS	İSTANBUL 15-19 NİSAN	ANKARA 3-7 MAYIS	TRABZON 2-6 MAYIS	ANKARA 24-28 NİSAN	ANKARA 27-31 MAYIS	ADANA 28 NİSAN 2 MAYIS	EDİRNE 4-8 MAYIS	DENİZLİ 10-18 MAYIS	MALATYA 8-17 MAYIS	EDİRNE 21-27 MAYIS	
ATLETİZM	-	ANKARA	ANKARA	ESKİŞEHİR 27-28 MAYIS	ESKİŞEHİR 27-28 MAYIS	ERZURUM 11 MAYIS	-	-	-	BOLU 20-21 NİSAN	G.ANTEP 6-7 MAYIS	-	-	
YÜZME	-	-	-	-	ANKARA 16-17 NİSAN	İZMİR 7-8 MAYIS	-	-	-	-	-	-	-	
SATRAÇ	İZMİR 15-21 MAYIS	İZMİR 14-20 MAYIS	İZMİR 15-21 MAYIS	İZMİR 14-20 MAYIS	İZMİR 1-7 MAYIS	İZMİR 4-13 NİSAN	İZMİR 3-11 NİSAN	İZMİR 1-9 NİSAN	İZMİR 1-9 NİSAN	İZMİR 13-19 NİSAN	İZMİR 5-9 NİSAN	İZMİR 3-7 NİSAN	İZMİR 2-6 NİSAN	
HALK OYUNLARI	ANKARA 30-31 MAYIS	ANKARA 27 MAYIS	DIYARBAKIR 25-26 MAYIS	ADANA (IPTAL)	ADANA 12-13 NİSAN	GAZİANTEP 14-15 NİSAN	KAYSERİ 27-28 MAYIS	ADANA 27-28 MAYIS	ANKARA 6-8 MAYIS	ADANA 21-23 MAYIS	ADANA 24-26 MAYIS	FİNAL ANKARA 16-17 MAYIS	ESKİŞEHİR 11-12 MAYIS	
BİLGİ YARIŞMASI	-	ANKARA 22-24 MAYIS	İSTANBUL 30-31 MAYIS	DIYARBAKIR 27-28 MAYIS	TRABZON 24-25 MAYIS	ANKARA 5 MAYIS	-	-	-	-	İSTANBUL 13-14 MAYIS	-	-	
EL BECE- RİLERİ SERGİSİ	-	ANKARA 16-18 MAYIS	ANKARA 16-18 MAYIS	ANKARA 1-5 HAZİRAN	ANKARA 23-27 HAZİRAN	ESKİŞEHİR (IPTAL)	-	-	-	-	-	-	-	
BİLARDO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	BURSA 8-12 MAYIS	ANTALYA 24-28 NİSAN	

EK-11: 2000-2001 Öğretim Yılı Yurt Başvurularının Aile Reisi Meslek Gruplarına Göre İstatistiksel Dağılımı

MESLEK GRUPLARI	BAŞVURU	YÜZDE
1 T.B.M.M. ÜYELERİ	24	0.01
2 ANAYASA YARGITAY DANIŞTAY DEN.KUR.ÜYELERİ	46	0.02
3 HAKİM, SAVCI VE SAVCI YARDIMCILARI	169	0.09
4 ÜNİVERSİTE PERS. KANUNA TABİ ÖĞRT. ELEMENLARI	510	0.27
5 TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ PERSONELİ	1196	0.64
6 MÜSTEŞAR, BÜYÜKELÇİ, ATEŞE, VALİ, KAYMAKAM, GEN.MÜD.	78	0.04
7 SEÇİMLE İŞ BAŞINA GELEN MAHALLİ İD. YÖNETİCİLERİ	325	0.17
8 MİLLİ EĞT. FAK. MÜD.MÜDÜR YARDIMCILARI,ŞUBE MÜDÜRLERİ	406	0.21
9 OKUL MÜDÜRLERİ, MÜDÜR YARDIMCILARI, ÖĞRETMENLER	11.160	5.99
10 657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNUNA TABİ PERSONEL	18.432	9.85
11 1475 SAYILI İŞ KANUNA GÖRE ÇALIŞAN İŞÇİLER	12.235	6.57
12 SÖZLEŞMELİ ÇALIŞANLAR	7028	3.77
13 GERÇEK USULDE VERGIYE TABİ SERBEST MESLEK ERBABI	10.021	5.38
14 GÖTÜRÜ USULDE VERGIYE TABİ SERBEST MESLEK ERBABI	4255	2.28
15 YURT DIŞINDA ÇALIŞAN İŞÇİLER	1182	0.63
16 YURT DIŞINDA RESMİ GÖREVDE ÇALIŞANLAR	37	0.01
17 İSTEĞE BAĞLI SİGORTALI OLANLAR	12.289	6.59
18 HENÜZ EMEKLİ AYLIĞI BAĞLANMAMIŞ İŞLEMLERİ SÜRENLER	4.267	2.29
19 EMEKLİ, DUL, YETİM, İHTİYARLIK MAAŞI ALANLAR	51.597	27.71
20 1457. SAYILI İŞ. KAN. GÖRE ÇALIŞMAKTA İKEN GEÇİCİ DEVAM EDENLER	656	0.35
21 MESLEĞİNİ GEZİCİ OLARAK İFA EDEN, ELEMEĞİ ÜRÜN YAP.	3.464	1.86
22 KENDİ ÇALIŞMADIĞI HALDE MALLARINDAN GELİRİ OLANLAR	1.102	0.59
23 KENDİ ARAZİSİ OLAN ÇİFTÇİLER	16.892	9.07
24 VASIFSIZ İŞÇİ, AMELE, IRGAT, UŞAKLIK, MEVSİMLİK ÇALIŞ.	8.672	4.65
25 KENDİNE AİT OLMAYAN ÖZEL BİR İŞ YERİNDE ÇALIŞANLAR	13.594	7.30
26 DURUMU YUKARDAKİLERDEN HİÇBİRİNE UYMAYANLAR	3.592	1.90
27 HATALI KAYIT SAYISI	3.110	1.67
GENEL TOPLAM	186.199	100.00

EK-12: 2000-2001 Öğretim Yılı Yurt Kazananların Aile Reisi Meslek Gruplarına Göre İstatistiksel Dağılımı

	MESLEK GRUPLARI	KAZANAN	YÜZDE
1	T.B.M.M. ÜYELERİ	1	0.00
2	ANAYASA YARGITAY DANIŞTAY DEN.KUR.ÜYELERİ	2	0.00
3	HAKİM, SAVCI VE SAVCI YARDIMCILARI	13	0.02
4	ÜNİVERSİTE PERS, KANUNA TABİ ÖĞRT. ELEMENLARI	52	0.10
5	TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ PERSONELİ	111	0.22
6	MÜSTEŞAR, BÜYÜKELÇİ, ATEŞE, VALİ, KAYMAKAM, GEN.MÜD.	3	0.00
7	SEÇİMLE İŞ BAŞINA GELEN MAHALLİ İD. YÖNETİCİLERİ	55	0.11
8	MİLLİ EĞT. FAK. MÜD.MÜDÜR YARDIMCILARI,ŞUBE MÜDÜRLERİ	27	0.05
9	OKUL MÜDÜRLERİ, MÜDÜR YARDIMCILARI, ÖĞRETMENLER	1376	2.83
10	657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNUNA TABİ PERSONEL	4824	9.92
11	1475 SAYILI İŞ KANUNA GÖRE ÇALIŞAN İŞÇİLER	1537	3.16
12	SÖZLEŞMELİ ÇALIŞANLAR	1228	2.52
13	GERÇEK USULDE VERGİYE TABİ SERBEST MESLEK ERBABI	1050	2.16
14	GÖTÜRÜ USULDE VERGİYE TABİ SERBEST MESLEK ERBABI	1534	3.15
15	YURT DIŞINDA ÇALIŞAN İŞÇİLER	181	0.37
16	YURT DIŞINDA RESMİ GÖREVDE ÇALIŞANLAR	8	0.01
17	İSTEĞE BAĞLI SİGORTALI OLANLAR	2197	4.52
18	HENÜZ EMEKLİ AYLIĞI BAĞLANMAMIŞ İŞLEMLERİ SÜRENLER	1944	4.00
19	EMEKLİ, DUL, YETİM, İHTİYARLIK MAAŞI ALANLAR	21.838	44.93
20	1457. SAYILI İŞ. KAN. GÖRE ÇALIŞMAKTA İKEN GEÇİCİ DEVAM EDENLER	252	0.51
21	MESLEĞİNİ GEZİCİ OLARAK İFA EDEN, ELEMEĞİ ÜRÜN YAP.	697	1.43
22	KENDİ ÇALIŞMADIĞI HALDE MALLARINDAN GELİRİ OLANLAR	184	0.37
23	KENDİ ARAZİSİ OLAN ÇİFTÇİLER	3818	7.84
24	VASIFSIZ İŞÇİ, AMELE, İRGAT, UŞAKLIK, MEVSİMLİK ÇALIŞ.	2262	4.65
25	KENDİNE AİT OLMAYAN ÖZEL BİR İŞ YERİNDE ÇALIŞANLAR	1887	3.88
26	DURUMU YUKARIDAKİLERDEN HİÇBİRİNE UYMAYANLAR	1209	2.48
27	HATALI KAYIT SAYISI	310	0.63
	GENEL TOPLAM	48.595	100.00

ÖZGEÇMİŞ

1959 yılında Erzurum’da doğdu. İlköğrenimini Erzurum Kurtuluş İlköğretim Okulu’nda yaptı. Ortaöğrenimini Erzurum Gazi Ahmet Muhtar Paşa Ortaokulu’nda, lise öğrenimini Erzurum Lisesi’nde tamamladı. 1981 yılında Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi tarih Bölümü’nden mezun oldu. 1982-1983 yıllarında askerlik görevini yedek subay olarak yaptı. 1983 yılında Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunda göreve başladı. Halen bu kurumda Şube Müdürü olarak görev yapmaktadır.

Evli ve iki çocuk babasıdır.

